

הישיבה המאה-ושתיים-עשרה של הכנסת התשיעית

יום רביעי, י"ז אייר תשל"ח (24 מאי 1978)
ירושלים, הכנסת, שעה 11:01

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

אתמול על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלי-
שית: חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 7), תשל"ח—
1978, שחזר מוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הד"ר ח. גרוסמן:
אני פותחת את ישיבת הכנסת. נשמע הודעה על
המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
מוזכר הכנסת נ. לורך:
ברשות היושבת-ראש הנני מתכבד להודיע כי הונח

ב. הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה

וצרות-עין ורוע-לב דבקו גם בממשלה הזאת בכל
הנוגע לפעילות בכנסת.

חברי הכנסת, בואו חשבון: הכנסת הזאת יצאה
לפגרת האביב והפסח ב-5 באפריל ושבה ונתכנסה
ב-15 במאי. מה קרה ומה לא קרה במשך ארבעים
הימים הללו? הבה נעשה מאון קצר, ואני אמנה
רק את חשوبي המאורעות וגם לא אביע את דעתי
על האירועים לא רק מחוסר הזמן אלא כי, כאמור,
אין זו מטרת הדברים.

ובכן אתחיל בתחום המדיני והצבאי: ראש הממ-
שלה יצא לפגישות מדיניות חשובות עם נשיא אר-
צות-הברית ועם מעצבי המדיניות וראשי הממשל וב-
תי הנבחרים בארץ זו. ראש הממשלה נפגש גם עם
ראשי היהדות בארצות-הברית, ואין זה סוד כי שמע
מהם, נוסף לדברי הלל ושבה וקילוסים, גם דברי
ביקורת קשים ללא כימיה וללא פסיקה וללא כחל
ורשק. שר החוץ יצא לפגישות מדיניות חשובות באר-
צות-הברית, באנגליה ובארצות סקאנדינאביות ובכמה
ארצות השמיע הודעות מדיניות מדאגיות ומבהילות
ביותר על עתידה של ישראל. עתה נודע כי בעבר
הקרוב הוצעה לו פגישה, שעשויה היתה להיות גר-
רלית, עם שר-החוץ הסובייטי גרומיקו והוא סירב לה. ולא
יועילו כל ההכחות בעניין זה וזאת זאת יודעים
המכחישים. הוצעה הצעה כזאת.

יומת סאדאת נמצאת במצב קריטי ונשיא מצ-
רים ושריו השמיעו כמה הצהרות סותרות ומדאגיות
על עתיד יומת השלום. המצב הפנימי במצרים מסובך
ומשפיע ישירות על יחסינו אתה.

ומה קרה עוד בארבעים הימים הללו? עיסקת
המטוסים הועברה בסינאט האמריקני והלובי הישראלי
נכשל במאמציו לבלמה. לדרום לבנון הגיעו יחידות
האו"ם המגוונות והמנומרות והאזור הפך ללא פחות
פרובלמטי מאשר היה כי היילי או"ם, בעיקר הצר-
פתים, נכנסים להתכתשיות דמים עם המחבלים. בשדה-
התעופה של אורלי התחללה דראמת דמים שרק בנס
ובתושיה של אנשי הבטחון לא נסתיימה בצורה הרבה
יותר נוראה, כפי שתיכננו המחבלים האכזריים וצמאי
הדם.

הד"ר ח. גרוסמן:
חברי הכנסת, סעיף ראשון בסדר-היום: הצעת
סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה. רשות
הדיבור לחברי-הכנסת אליאב, שיביא את ההצעה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

כבוד היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, היום
נציע לכנסת כי תביע אי-אמון לממשלה. את זאת
נעשה הפעם לא כיונים או כנצים, לא כסוציאליס-
טים או כליבראליים, לא כחילונים או כדתיים, אלא
כחברי הכנסת, כחברי כנסת מן השורה, כפארלא-
מנטאריים במדינה דמוקרטית. אנו נתבע היום מידי
הממשלה הזאת את כבודנו כחבריה העם ואת כבודה
של כנסת ישראל, ונעשה זאת לטובתה של המדינה
היקרה לכולנו ולטובת דמות המשטר בתוכה.

נעשה זאת גם כאופוזיציונרים בכנסת הזאת הדור-
שים, אף-על-פי שהעם שלח אותם לאופוזיציה, כי
תינתנה להם זכויותיהם המלאות להביע את דעותיהם,
להשמיע את קולם, להתוכח ולהצביע. כל אחד מא-
תנו ללא יוצא מן הכלל נבחר על-ידי אותו מספר
של בוחרים ישראלים וכל אחד משתדל לייצג בבית
הזה את בוחריו, הרוצים לשמעו כי הם שלחוהו על
דעותיו ועל עמדותיו.

אויה לנו, כי את האמיתות הפשוטות הללו, את
האלף-בית הספיראלמנטארי הזה עלינו לשנן עתה מח-
דש, ומתי? בסך-הכול שנה לאחר שעלה הליכוד
לשלטון. ולמי? — לראש-הממשלה מנחם בגין, שלחם
בחירוף נפש על זכויות האופוזיציה במשך עשרים-
ותשע שנים רצופות ושלצערי הרב — וגם זה סימ-
פטום אינה שקורה היום בכנסת האומללה הזאת —
הוא איננו כאן, ואני מבין שאיננו מתכוון לענות
להצעת אי-האמון והוא הואיל לשלוח שר אתר שיזאיל
לענות במקומו.

אנו באים וטוענים עתה — וזאת ננסה להוכיח
— כי ממשלה זו, ממשלת הליכוד, נוהגת ביד גסה
וקשה בכנסת ומנסה להחניק כל דיון וויכוח מש-
מעוטי. אנו אומרים כי המידות המגונות של נקמנות

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (נוף, אליאב, לבני, גרוסמן, שילנסקי, אלון) —

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
גם על כך צריך להביע אי-אמון לממשלה?

אריה אליאב (מחנה שלי):
אני פשוט מספר מה קרה במשך ארבעים יום.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
זה פשוט לא רלבאנטי.

אריה אליאב (מחנה שלי):

תן לי להמשיך ותשמע אחר-כך. גם את שמך אני הולך להזכיר, ולטובה. אצלנו התחלפו הרמטכ"לים, וגם היוצא וגם הנכנס כבר הספיקו, לדעתי, להקי" דוח את תבשילם ולהכין לנו נודי עדישים ופולטים, שעליהם הביעו מייד חברי כנסת דעות קונטרובר-סאליות ושונות באופן קטבי.

יורשה נא לי כאן רק לחרוג לרגע ולומר, כי כמה מהצהרותיו של הרמטכ"ל היוצא אינן ראיות למאכל כלבים, גם לא לכלבה "עיונית". במשך ארבעים הימים הללו קרתה גם ההדחה של תת-אלוף הגואל עלידי שר הבטחון בעקבות דיווחים מוטעים על מה שקרה בבית-הספר בבית-ג'אלה. באותם הימים ובמישור אחר לגמרי מתחוללת סערה באפריקה השחורה והמצב ביבשת כולה, בכלל זה בקרן אפריקה האסטרטגית והקרובה אלינו, הוא של משבר-מצב שביד ויש לו השלכות ישירות על המורח-התרי כון ועלינו. ובחלק אחר של העולם, במוסקבה, נערך משפט הוועה של יורי אורלוב הנאבק לחופש ודי-מוקראטיה, וחתן פרס נובל אנדרי סאחארוב הוכה בידי בריונים, ולכל אלה השפעה ישירה וקשה על מצב היהודים והציונים בברית-המועצות, הקשה וה-אומלל בלאו הכי. באותם הימים, אלפי קילומטרים משם, נחטפים וגם נרצחים על לא עוול בכפם יהודים בארגנטינה.

הבה נסתכל לארצנו פנימה ולענייניה החברתיים והכלכליים. האם שקטה הארץ ארבעים יום? בימים אלה המשיכה האינפלציה להדהר כמטורפת והמדד עלה בחודש האחרון ב"5.5%, המבאים קדחת כל-כלית וחברתית קשה, שתביא להעמקת הפערם החברתיים והעדתיים, לחסרון כיס להמוני פועלים ול-שברון לב לשכבות המצוקה. בארבעים יום אלה הגיי-עו שר האוצר ומוזכ"ל ההסתדרות להסכם שנוי במח-לוקת ומלא סימני שאלה. באותם הימים הושבתה "אל על" והשבתה הסתיימה בתקין רופף. בימים אלה ולאור הורקורים של חדרי היולדות בכפר-סבא נחשפו היחסים המעוותים בין משרד הבריאות לבין קופת-החולים של ההסתדרות. באותם ימים התחוללה ביומת משרד הבינוי והשיכון שערוריית הספסרות בדי-רות בירושלים ובמקומות אחרים בארץ, כאשר אלה שאין להם דירות נשארים כרגיל מאחור ודפוקים. בימים אלה עצמם מתפרסם דיווח-שבון מבקר המדינה על גילוייו וממצאיו הקשים. באותם ימים וב-תוך חגיגות העצמאות נפרצו הסכרים של המותר וה-אסור בשיכתוב ותולדות המדינה.

יורשה נא לי כאן, חברי הכנסת, לומר לראש הממשלה: "מה דעלך סני לחברך לא תעביד". זה כלל גדול במסורתנו והממשלה אינה נוהגת כך. היטב חרה לך ולהברוך ונתת לכך ביטוי זועם במשך עשרות

שנים, על מה שהיה נראה לך כהמעטת ערך דמות אצ"ל ולח"י במאבק למען הקמת המדינה. ומה תגיד על מה שנעשה עתה ביחס ל"הגנה"? האם זוהי "הנ-קמה המתוקה" שלך? האם גבון או לא נכון כי את "ה"הגנה" הנכם הופכים לגבי הנוער והילדים למין הג"א קשיש ועלוב של אותם הימים?

אספר על כך רק סיפור אישי, אחד מרבים: הוומנתי כלנס של מאות גערים שנערך בחסות משרד החינוך והתרבות בלילה בחוף הים בסידני עלי, ליד הרצליה, לספר על ההעפלה. לנערים חולקה חוברת על ההעפלה שהייתה לאחר המלחמה והשוואה. אין זה סוד כי מאז גמר מלחמת העולם השנייה ועד קום המדינה העלתה "ה"הגנה" שישיים-ותשע אניות וה-אצ"ל העלה אניה אחת, היא "בן-הכט". ואם להור-סיף עליה גם את ה"אלטלנה" — אני מוכן להור-סיף — תהיינה אלה שתיים. וזאת מבלי לגרוע מחלקם של הרביוניסטים בעלייה הבלתי ליגאלית עד המל-חמה. ובכן, שתיים מול שישיים-ותשע.

אתן לבני (הליכוד):

— מה קרה לפני המלחמה, למה אתה מס-תיר אותה? עשרים ושתיים אניות של אצ"ל.

אריה אליאב (מחנה שלי):

תן לי להמשיך ואסביר לך.

היזיר ח. גרדסמן:

חבר-הכנסת לבני, יש אחר-כך הודעות של הסי-עוה.

אתן לבני (הליכוד):

אינני סיעה.

רב שילנסקי (הליכוד):

חבר-הכנסת אליאב, אולי ניכנס עכשיו לוויכוח מי פירק את הפלמ"ח? עכשיו זה הזמן לוויכוח כזה?

אריה אליאב (מחנה שלי):

ומה נדהמתי לראות בחוברת, כי בעמוד השער יש תצלום כרוז של האצ"ל עם הסמל של "רק כך" ובו הודעה על בואה של "בן הכט" וגם כמה מלות השמצה על "ה"הגנה"; ובדף השני תמונה גדולה של האניה "בן הכט" ורק בדף הרביעי מדברים הכות-בים בלשון רפה על אניות גוספות.

אתן לבני (הליכוד):

אני מציע למסור זאת לבריטים.

אריה אליאב (מחנה שלי):

מדוע אתם עושים זאת? מה חושב על כך המ"פ שלי ב"הגנה" בקורס החי"ש בקריית-ענבים, יגאל ידין? האם לבו לא נחמץ כמוני? ומה חושב על כך התותחן יגאל הורביץ שנשלח יחד אתי לצבא הבריטי מטעם ובשם "ה"הגנה"? האם הוא לא כואב זאת כמוני?

יגאל אלון (המערך):

הוא עבר לחי"מ.

אתן לבני (הליכוד):

ומה חושב התותחן של התותח הקדוש, אתה לא שואל?

חברת כ"ט, שיבה ק"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (אליאב, שרון, לבני, פעיל) —

ארבעים הימים האחרונים הוא עדיין יצחק רבין או ראובן בן-שמעון כי יהודה בן-לוי, או מאיר פעיל, ונתאר לעצמנו כי מר בגין עדיין הוא ראש האופר, זיכיה וזכי אותו ראש ממשלה היפותטי איננו מופיע שבוע לאחר שבוע בדיון-חשבון לכנסת ולעם, וכי במקום זה מתעסקים בתחילת המושב רק בדיון שיג' רתי על משרדים חשובים כשלעצמם ובשאלות ותשו- בות חשובות כשלעצמן ובעניין קרקס השוורים — אני אומר זאת ללא לעג כי אני יושב בנשיאות האגודה לצער בעלי-חיים וכל לבי עם חברי-הכנסת נוף — נתאר לעצמנו מה היה עושה או מר בגין? הוא היה יורה ב"שוטפת" צרור של הצעות אי-אמון והיה מרים את תיקרת הבית הזה בזעקותיו על פגיעה בכנסת ובדמוקראטיה.

ומה קרה כאן? האם חברי האופוזיציה לא נהגו כשורה? לא השתמשו בכללי הפארלאמנטאריסם? אדר- רבה ואדרבה. הרי המערך וסיעות אופוזיציוניות אחרות קטנות יותר, בראותן את מה שהממשלה מעוללת להן, הגישו עשרות-עשרות הצעות דחופות לסדר- היום באותם נושאים שעליהם דיברתי ובנושאים אחר- רים. כך עשה חברי-הכנסת פרס בנושא המדיני, כך עשתה חברת-הכנסת גרוסמן בנושא המורים, כך עשה חברי-הכנסת שריד בנושאים רבים, כך עשתה חברת- הכנסת אלוני, כך עשינו אנחנו ורבים רבים אחרים.

במה הם חטאו? הרי הם רק מילאו את חובתם הפארלאמנטארית האלמנטארית. כל ההצעות הללו הגי- עו למוסד יושב-ראש הכנסת וסגניו, שהפך כפי שעוד לא היה אף פעם בעבר, לחותמת גומי של הממשלה וברוב אוטומאטי נזרקו כל ההצעות הללו לפח האש- פה.

חברי הכנסת הוותיקים והחדשים, כולכם יודעים מה היה יושב בלבי על המערך ו"העבודה", ואיזה יו- כוחים מרים ונוקבים היו לי בתוכי. אך אף פעם — ואני קובע זאת במלוא האחזיות — לא העזו ולא היו מעזים כך להכפיש את כבודה של האר- פוזיציה בכנסת.

מה רוצה הממשלה? שחברי הכנסת יהפכו למא- ריונות מעץ וכי הכנסת תיהפך לאתר תירות מלא קורי עכביש שהאטראקציה הצבעונית היחידה שבו יהיו הגובלנים של שאגאל? מספיק לנו שהממשלה נראית עתה יותר ויותר כאוסף של בובות שעווה, לא של מגדל שלום מאיר אלא של מרתף חשוך, שאתה צריך להתקרב אליהן קרוב מאוד כדי לדעת אם הן בכלל חיות או לא.

שבעתיים מכאיב הדבר, כי הרי ראש הממשלה כראשית כהונתו, לפני שנה, הודיע כי דווקא לאחר "המהפך" יתחיל עידן חדש של רנסאנס לפארלאמנט הישראלי, כי הכנסת תשקוק חיים, כי השירים יביאו לפניה כל נושא גדול וקטן, וכי יהיו נוכחים בה כל הזמן, וכי הוא יטיב עם הכנסת כפי שלא היה עוד לפניו. איזה לעג לרש?

על מתדליה אלה של הממשלה הזאת ועל פגיעתה הקשה במסורת הטובה של נוהלי הכנסת ונוהגיה, על היד המתה שהיא שמה על חיי הכנסת — על כל אלה אנו מבקשים להביע לה אי-אמון.

אריה אליאב (מחנה שלי):

ומה עוד קרה באותם הימים בתוכנו?

שרי-החקלאות א. שרון:

לשאלתך: מדוע אתם עושים זאת? אשיב לך: אנחנו עשינו זאת להם במשך קרוב לשלושים שנה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

זאת התשובה? זאת הנקמה המתוקה שלכם?

איתן לבני (הליכוד):

תכה על חטא. זה מה שאתה צריך לעשות עכ-

שיו.

אריה אליאב (מחנה שלי):

השר שרון, אל תגיד "אנחנו". אתה היית צעיר מדי, היית בצבא ואתה לא השתתפת בזה. אני הייתי עוזרו הצעיר של לוי אשכול המנוח ועזתי לו להח- ליט מהר להעלות את עצמות זאב ז'בוטינסקי. אני מבקש ממך: אל תגיד "אנחנו", אל תגיד "אתם". נגיה שכן, האם זוהי הדרך לנקמה מתוקה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מסתבר שהשר אריאל שרון מתקן את האחרים.

אריה אליאב (מחנה שלי):

האם לא הבאה איזו הוראה מחפירה שהוכחשה או נגנזה או בוטלה בקשר לחופש דעות של מורי ישראל? האם לא יצאו צווים מחפירים על הפקעת שטחים ושימוש מעוות במושג "נפקדים", צווים שהוכ- חשו או נגנזו או בוטלו, מי יודע? האם באותם ימים אנו לא עדים ליצירת פילוסופיה ודוקטרינה שבלשון המעטה אקרא לה מזורה ומפחידה של היו- שב-ראש החדש של הוועד המנהל של רשות השי- דור, דוקטרינה המטילה כבר את חיתיתה על העובדים והמטילה כבר צל כבד מאוד על רמת השידורים ועל אמיתותם?

רבתי חברי הכנסת, יש על מה לדבר בארצנו. יש ויש. השאלה הגדולה היא: האם יש עם מי לדבר בממשלה על כל הנושאים הללו? תשובתי היא: לא, אין עם מי לדבר. הסימפטום הקשה מכול הוא כמובן אי ההיענות של הממשלה ואי רצונה לפתוח את מושב הקיץ לאחר ארבעים הימים הללו בנאום של ראש הממשלה לאומה, בהערכת מצב לאומית, בדיון מדיני. השם לא חשוב, התוכן חשוב.

אני רוצה להזכיר לבית כי כך נהגו ראשי הממ- שלה מאז קום המדינה ללא יוצא מן הכלל. זכיתי לעבוד כעוזרו האישי של אחד מהם, לוי אשכול ז"ל, ואני זוכר באיזה דחילו ורחימו הוא היה ניגש להכין את הנאומים בפתיחת כל מושב כנסת והוא הלך בעקבות בן-גוריון ושרת ובעקבותיו הלכו גולדה מאיר ויצחק רבין. הם עשו זאת לא רק מפני שכך נוהגים המתקנים שבראשי האומות החפשייות ובטובי הפארלאמנטים בעולם מזה שנות אלף אלא גם משום שהיה אז מנהיג אופוזיציה שעמד על כך ושמר על כך כעל בתי-עינו. כי לרגע זה חיכה או חברי-הכנסת בגין ויצחק רבין באופוזיציה. כי אלה היו גם רגעי הגדולים, כי אז, לאחר נאום ראש הממשלה, נאם הוא את נאומיו. נתאר לעצמנו כי ראש הממשלה במשך

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (גרוסמן, נסים, רוזוילי, אליאב, שחל, שריד, פעיל, אלוני) —

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לשר נסים, לתשובה.

השר מ. נסים:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מבחינת סי- קור מאורעות היה לחבר-הכנסת אליאב נאום טוב, אפילו טוב מאוד. הוא השכיל לרכז את המאורעות שהתרחשו בארץ ובחוץ-לארץ במשך ארבעים יום, אחד אל אחד כדת וכדין, ברם, כאשר הוא מציג להביע אי-אמון לממשלה, ייתכן שהצעותיו ודבריו נבעו מאי-הימצאות מספיקה בכנסת. לו היה חבר-הכנסת אליאב נוכח למשל אתמול ובשבוע שעבר בכנסת, היה יודע שכמה וכמה מהטענות שהעלה כאילו נושאים אלה או אלה לא נידונו בכנסת אינן תו-אמות את המציאות, שהם אמנם נידונו בימים אלה.

על-פי המכתב ששיגרת ליושב-ראש הכנסת, הצעתך להביע אי-אמון לממשלה מתייחסת לזיזול שהממשלה נוהגת, לדברייך, בכנסת. לאחר מכן התייחסת לעניין "הפעלה האלימה" של הסירת הירוקה. בנושא זה לא שמענו בבאומך היום דבר. כמו-כן טענת במכ-תבך שהממשלה פוגעת כביכול בזכויות אלמנטריות של אזרחים להביע את דעותיהם בחפשייות, פרשת המו-רים וכל כיוצא בזה, וגם על זה לא שמענו היום דבר. אבל, חבר-הכנסת אליאב, הממשלה הזאת — כדאי להביא זאת לידיעת —

דניאל רוזוילי (המערך):

אני מבין שאתה לא מכחיש את עניין המורים.

השר מ. נסים:

אגע בזה, אף שחבר-הכנסת אליאב לא דיבר על כך.

חבר-הכנסת אליאב ציין שראשי-הממשלה זוד בן-גוריון ולוי אשכול זכרונם-לברכה, ואחריהם ייבד-לו לחיים ארוכים הגברת גולדה מאיר וחבר-הכנסת יצחק רבין, נהגו לפתוח את מושבי הכנסת ואת כנסי הכנסת בהודעה מדינית. בדקתי ומצאתי: במשך שמונה השנים האחרונות, כאשר הממשלה הי-תה בראשות הגברת מאיר וחבר-הכנסת רבין, לא נפתח אף לא מושב אחד, אף לא כנס אחד, של הכנסת בתודעה מדינית. אף לא מושב אחד. קיימים "דברי הכנסת", ואפשר לעלעל בהם ולמצוא את הדברים שם.

אריה אליאב (מחנה שלי):

לא חשוב אם זו הודעה מדינית. צריכה להיות הודעה לאומה.

מנשה שחל (המערך):

איוה צעקות הקמתם אז, כאשר זה לא קרה?

השר מ. נסים:

חבר-הכנסת שחל, אל תיקח את נאומי של חבר-הכנסת פרס. הלא גם הוא הגיש הצעה לסדר-היום ויקבל אותה תשובה.

דניאל רוזוילי (המערך):

אני מבין שהכנת אותה תשובה לכל צורך.

השר מ. נסים:

לעומת זאת — לעתים יש אצלנו בילבול מושגים

בין "מושב" ובין "כנס" והגיע הזמן שנדע זאת — במרשב הזה של הכנסת התקיימו שישה דיונים מדי-ניים גדולים וחשובים, שבהם הכריעה הכנסת בנושאים גורליים ביותר.

דניאל רוזוילי (המערך):

מה הרבות? קרה משהו מאז הכנסת הקודמת.

השר מ. נסים:

וזאת בלי לקחת בחשבון הצעות לסדר-היום דחר-פות ורגילות, בלי לקחת בחשבון דיונים מדיניים עקב הודעות הממשלה, שביסודן לא נועדו דווקא לדיונים מדיניים.

יוסי שריד (המערך):

אדוני השר, לא אישרתם אף הצעה אחת מדינית דחופה.

השר מ. נסים:

הדיון האחרון התקיים ב-23 במאָרס, שבוע ימים לפני סיום כנס החורף של הכנסת והוא נמשך 12 שעות.

(קריאות)

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מבקשת לאפשר לשר להשיב.

השר מ. נסים:

שיעור כזה של דיונים מדיניים במרשב אחד לא היה בתולדות הכנסת. כמו-כן היה דיווח רצוף לור-עדת החוץ והבטחון.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אתה מוכר "לוקסיים", אדוני השר. אתם מפ-חדים לקיים דיון מדיני.

השר מ. נסים:

בפני ועדת החוץ והבטחון הופיעו ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה, שר החוץ, שר הבטחון, הרמטכ"ל ואלופים ממטכ"ל מדי שבוע בשבוע. מעולם לא היה כזאת בכנסת. והנה, אומר חבר-הכנסת אליאב: הממ-שלה הזאת מזלזלת בכנסת.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני השר, אתה מרוצה מהעבודה בכנסת במושב הקודם של הכנסת? אתה מרוצה ממה שהיה?

השר מ. נסים:

הוזכר, גם בנאומי של חבר-הכנסת אליאב וגם בקריאת-ביניים אחרת, עניין נשיאות הכנסת. האם עשית סטאטיסטיקה כמה הצעות דחופות נידונו בכנסת בכנס החורף בלבד מול הצעות רגילות?

(קריאה: אף לא הצעה מדינית אחת.)

בכל הפאראלמנטים בעולם הצעות דחופות הן יוצ-

אות דופן?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

באיזה נושאים?

חברת כ"ט, ישיבה קי"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (רוזוליו, פעיל, גרוסמן, נסים, שחל, אלוני, אליאב) —

דניאל רוזוליו (המערך):

אולי חסבירי מה קרה בשבוע שעבר בנושא של הצעות דחופות לסדר-היום?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מה פשר הצנזורה המשתוללת בוועדת הכנסת?

הי"ר ח. גרוסמן:

אני מבקשת לא לצעוק במקלה. לא שומעים לא את קריאות-הביניים ולא את דברי השר.

השר מ. נסים:

בניגוד לכל תקדים שהיה בכנסת עד עצם היום הזה, עד עצם המושב האחרון של הכנסת, דהיינו, תשל"ו — חברי-הכנסת שחל, אתה היית צריך לדעת זאת, אתה יושב-ראש סיעה — במושב הזה הרוב המכריע של ההצעות שנדונו היו הצעות דחופות לסדר-היום, שהגשיאות אישרה אותן.

משה שחל (המערך):

זה איננו נכון, הגשתי ליושב-ראש הכנסת טאט-טיסטיקה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

השאלה איננה המספר. אתה צודק מבחינת המספר, אבל זה היה על דברי איוולת. כל נושא חשוב, שהיה בו כדי לפגוע או להרגיז את הממשלה או כדי לתבוע מהממשלה תשובה עניינית, נדחה.

השר מ. נסים:

חברי-הכנסת אליאב, הזכרת את נושא לבנון. בעניין מתקיים דיון רצוף ושוטף בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת. אלא מה רצית, דיון במליאת הכנסת? יש ועדת משנה בראשותו של חבר-הכנסת יגאל אלון, היושבת לעתים קרובות ודנה על הסוגיה הזאת מכל היבטיה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

לי מותר משהו להגיד בעניין זה או לא? אינני חבר בוועדת החוץ והבטחון.

הי"ר ח. גרוסמן:

לא ברגע זה.

השר מ. נסים:

עיסקת המטוסים, האם לא נדונה בשבוע שעבר בכנסת? לא היה דיון בבעיות חברתיות? במה נפתח המושב הזה של הכנסת? במה נפתח הכנס הזה של הכנסת, לא בהודעה? אנחנו, הממשלה הזאת — תאמר ראו אשר תאמרו — רואים בנושא של חיסול משכנות העוני את אחד הנושאים החברתיים החשובים והמכריעים לעתידה של החברה הישראלית. והממשלה מסרה מפי שר הבינוי והשיכון סקירה בנושא זה בפתחת כינוס הכנסת.

משה שחל (המערך):

זה היה מפני ששר הפנים שכח שיש לו ועידת מפד"ל ולא יכול היה להוסיף.

השר מ. נסים:

אשריך שאתה יודע יותר מאתנו את העובדות.

משה שחל (המערך):

זו עובדה.

השר מ. נסים:

יערב לך. התחלפו רמטכ"לים — חברי-הכנסת אליאב, אתה רוצה על זה דיון בכנסת?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

לא, אבל על הפיטפוטים שלהם צריך לדבר.

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתה מחליט על מה ידונו? יש מוסד.

הי"ר ח. גרוסמן:

כך לא ייתכן דיון בכנסת.

השר מ. נסים:

ועוד אמר חברי-הכנסת אליאב: הממשלה הזאת משכתבת את ההיסטוריה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

זה נכון.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

וזה לא מצליח.

השר מ. נסים:

אפשר לומר דבר אחד: בשנה הזאת התחילו לדיבר במדינה ואפילו מטעם מרכז ההסברה על קיומו של אצ"ל ועל קיומו של לח"י. אפשר שזה מצער, לא אותך. אני יודע, לא אותך.

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתה עושה דבר מכווער מאוד.

השר מ. נסים:

אפשר שזה מצער כמה אנשים. נכון, התחילה התופעה הזאת שמדברים על אירגוני אצ"ל ולח"י. במשך שלושים שנה הם נמחקו, כמעט נמחקו מלב ומספר בכל פירוטומי הממשלה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

עכשיו אתם עושים זאת "להגנה".

השר מ. נסים:

היום, חברי-הכנסת אליאב, תודה לאל מופיעים בפני הציבור באומר ובכתובים כל אירגוני המחתרות. לא היה כדבר הזה שראש הממשלה מתייצב בעולם כולו, בפני מיליוני יהודים, מיליונים ממש ולא רק ברשתות הטלוויזיה, ומעלה על נס את כל האירגונים, גם את הפלמ"ח וה"הגנה". לא שמעתי את ראש הממשלה הנוכחי מאזכר את אצ"ל ולח"י מבלי שהזכיר קודם את ה"הגנה" והפלמ"ח.

אריה אליאב (מחנה שלי):

בדברי סיפורי סיפור מסויים.

השר מ. נסים:

כל זה למרות ההתכחשות שלכם. ואתם מרהיבים עוז לדבר על שיכתוב ההיסטוריה?

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתה אחרון שמוותר לך להגיד זאת.

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (אמוראי, גרוסקו, נסים, אליאב, רוזוליו, אלוני) —

דניאל אמוראי (המערך):

לאן אתה מחזיר אותנו, כבוד השר נסים?

ה'ד"ר ח. גרוסקו:

חבר-הכנסת אליאב, אני מבקשת אותך להפסיק.

(קריאה: על מה דנים בכלל?)

ה'שר מ. נסים:

בכנסת הזאת לא ניתנה זכות לדבר — כך אמרת, לא ניתנה זכות להביע דעה — כך אמרת, לא ניתנה זכות להצביע. האם בדקת את מלותיך?

אריה אליאב (מחנה שלי):

בדקתי טוב.

דניאל רוזוליו (המערך):

האם אתה בדקת לפני שאתה נותן את התשובה?

ה'שר מ. נסים:

חבר-הכנסת אליאב, הזכרת את הדיונים המדיניים.

דניאל רוזוליו (המערך):

עד עכשיו לא ענית אפילו על נקודה אחת שהעלה חבר-הכנסת אליאב.

ה'שר מ. נסים:

ולגבי חכנית השלום, עוד לא קרה שממשלה תתן חופש הצבעה בנושא כזה. בדיון על תכנית השלום האחרונה בחודש ינואר נתנה הממשלה הזאת חופש הצבעה וראינו את התוצאה. ראינו כיצד הצביעו חברים. ראינו גם כיצד הצביעה סיעת המערך. היום היא מתכחשת אבל ראינו כיצד היא הצביעה. היום היא מדברת על תכנית השלום כעל אסון לאומי אבל אז היא נמנעה. על זה עוד ידובר.

בקשר לרשות השידור רשמתי את מלותיך. א-מרת —

אריה אליאב (מחנה שלי):

דוקטרינה המטילה כבר את חיתיתה על העובדים וצל כבד על רמת השידורים ועל אמיתותם.

ה'שר מ. נסים:

דוקטרינה המטילה את חיתיתה על העובדים — ראינו באיוו מידה הטיל הוועד המנהל את חיתיתו. פרשת נעמי שמר למשל: נעמי שמר מתפטרת, מנ-מקת בכתב את סיבות הפטרתה. כתב טלוויזיה שר-אל אותה: מה הם הנימוקים, האם זה לא הנימוק שאת נגד הוועד המנהל או שיש לך ביקורת על דרכי הניהול של רשות השידור? היא אומרת לא. הוא אומר כן.

שולמית אלרני (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני השר, פשוט בילבלת את המערכות.

ה'שר מ. נסים:

לדברייך הוועד המנהל מטיל את חיתיתו על עובדי רשות השידור, האם ידוע לך שהממשלה אינה אחראית על ניהול רשות השידור?

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתה עצמך מטיל את חיתיתך על העובדים האלה. כשר בממשלה אתה הולך ופוגע בהם.

ה'שר מ. נסים:

אם אמרת זאת, אמרת עובדה? האם זה יועיל לך במשהו? אלה דברי אמת?

אריה אליאב (מחנה שלי):

כן.

ה'שר מ. נסים:

אתה אומר דברים חסרי שחר שאין להם ביסוס במציאות.

(קריאה: זו ספקולציה.)

אתם כותבים שהכול נעשה בהשראת הממשלה הזאת. הוועד המנהל אינו זקוק להגנה. זה גוף נבחר, הוא עצמאי ואינו פועל על דעת הממשלה ולא לפי השראתה או רמזיה.

שולמית אלרני (תנועה לזכויות האזרח):

עצמאי ונאמן.

(קריאה: ירון לונדון נעשה אחוז פחדים לאח-רונה.)

דניאל רוזוליו (המערך):

לנושא המדיני לא השמעת מלה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

זו לא היתה כוונת ההצעה לאי-אמון, תנו לד-בר.

ה'שר מ. נסים:

בהצעת אי-אמון מותר לדבר על הכול. אולי אין לך נסיון בהגשת הצעות אי-אמון, להגנתך אני אומר זאת. אמרת שהממשלה דהיום, כאשר חבריה היו באר-פוויציה, הגישה עשרות הצעות אי-אמון, התיקרה כמ-עט יצאה ממקומה. ובכן, בכנסת הקודמת במשך ארבע שנים הוגשו שבע הצעות אי-אמון בלבד של סיעת הליכוד במידה, במשקל, במשורה ובהגיון.

אריה אליאב (מחנה שלי):

ואנחנו לא עשינו זאת בהגיון ובמשורה?

דניאל רוזוליו (המערך):

למה אתה לא עונה על הצעת אי-האמון? מה עם המורים?

ה'שר מ. נסים:

לומר: מדוע הממשלה הזאת מרחיקה את הש-לום?

אריה אליאב (מחנה שלי):

עוד נדבר על זה כל הזמן.

דניאל רוזוליו (המערך):

האם תפקידך לשאול אותו שאלות? למה לא תענה על מה שהוא מציע?

ה'שר מ. נסים:

חבר-הכנסת אליאב, אתם מייצגים סיעה שדוע-

תוברת כ"ט, ישיבה קי"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (נסים, פעיל, אליאב, גרוסמן, אלון, קורפו) —

תיה ברורות ונחרצות. האמן לי, אני אומר את זה במלוא הדרת הכבוד. דעתכם גלויה וברורה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

זה המשפט הנכון היחיד שאמרת עד עכשיו.

השר מ. נסים:

דעתכם גלויה וברורה. אתם אומרים: אנחנו מוכנים להגדרה עצמית.

אריה אליאב (מחנה שלי):
אל תסלף.

השר מ. נסים:

לא, אדוני — — —

אריה אליאב (מחנה שלי):

לפני שאתה מדבר, אל תסלף.

השר מ. נסים:

תשמע קודם מה שאני רוצה לומר.

הצ"ח ה. גרוסמן:

חברי הכנסת, אינני יכולה לנהל כך את ישיבת הכנסת. חברי הכנסת אליאב, אני קוראת אותך לסדר.

השר מ. נסים:

אתם אומרים שאתם בעד נסיגה לגבולות 1967.

אריה אליאב (מחנה שלי):

אל תסלף. אתה מסלף ומשקר.

השר מ. נסים:

אתה לא בעד נסיגה לגבולות 1967?

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתה מסלף כל מלה שאמרת.

השר מ. נסים:

אתם בעד הגדרה עצמית למה שקרוי העם הערבי הפלשתינאי.

אריה אליאב (מחנה שלי):

בוודאי שכן. אל תסלף. אל תעשה דיסה. אל תגיד דברים שלא אמרתי.

השר מ. נסים:

אתם בעד הגדרה עצמית לכן דעתכם ברורה, בכל הכבוד, אבל כדי שהיא תתקבל צריך איזה תנאי קטן: להשיג רוב בכנסת. לעשות הצבעה, כן, הצבעה, ושי-דעתכם תתקבל ברוב.

אריה אליאב (מחנה שלי):

מה זה שייך לעניין שאתם סותמים את הפה של האופוזיציה?

השר מ. נסים:

זה שייך מפני שאתה צריך לדעת שסיעה של שני חברים, עם כל הכבוד, אינה מבטאת את דעת העם.

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתם לא נותנים לדבר לסיעה של שלושים חברים.

השר מ. נסים:

היתה לך הודמנות לדבר במשך עשרים דקות. ספרת על שדה-התעופה באורלי, על חילופי הרמט"כילים, על חיתיתו של הוועד המנהל של רשות השידור ובכל הדברים האלה אף לא מלה אחת על הנושא הגורלי לקיומו של עם ישראל, בהצעת אי-אמון לממשלה? איך אתה ציירת את הממשלה הזאת? בובות. אתה זוכר מה אמרת? שאי-אפשר להבחין אם הפרצופים הם של בני-אדם או לא.

אריה אליאב (מחנה שלי):
לא נכון.

השר מ. נסים:

אתה יודע, אלה היו דברי מליצה הראויים למי שאמרם.

הנה היום פורסם סקר — אינני מציע לאיש מא-תנו להתייחס אל סקר כאל אורים ותומים — פורסם סקר בעתון "דבר", עתון המייצג במידה רבה את העמדות של "מחנה שלי", על דעת הציבור על מדיניות הממשלה, כן, זו המדיניות שאתם טוענים ולפי עמים מגייסים באלונים כדי להוכיח את צדקת דרככם. אתם יודעים מה משמעותו של באלון כאשר סיכה קטנה חודרת לתוכו. אתם מגייסים את "שלום עכשיו", "שלום אתמול", מכתבי אהדה, תתימות של חברי הכנסת אבא אבן, חברי הכנסת יגאל אלון, עוד מעט חברי הכנסת שמעון פרס היה חותם גם הוא לשבחה של גולדה מאיר יצויין שהיא ידעה להסתייג בגאון מהתופעה הזאת.

יגאל אלון (המערך):

לשבחה של גולדה מאיר ייאמר שהיא הסתייגה מממשלת הליכוד.

השר מ. נסים:

זאת היא היתה מוכרחה לעשות. באמת.

חיים קורפו (הליכוד):

זו "הפתעה עצומה", חברי הכנסת אלון, שגולדה מאיר הסתייגה מממשלת הליכוד, "הפתעה עצומה".

יגאל אלון (המערך):

מהמדיניות הזאת הכושלת.

(קריאה): כל זה אחרי "המדיניות המוצלחת" שא-תה ניהלת.

השר מ. נסים:

לא עושים חשבון אם הפעולות האלה מזיקות ולמי? לא לממשלה הזאת אלא לקיומנו כאן.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

איך? איך זה מזיק? הבה נשווה את נסיונו הצבאי, את שלך ואת שלי.

השר מ. נסים:

הגיע הזמן שהדברים ייאמרו בצורה נחרצת וברורה: רח: מצרים לא מוכנה לנהל אתנו משא-ומתן לש-לום.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

האומנם?

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (נסים, רוזוליו, פעיל, גרופר, אליאב, שחל) —

השר מ. נסים:

משא-ומתן אמנם נפתח — — —

דניאל רוזוליו (המערך):

אדוני השר, אתה לא עונה להצעת אי-האמון שה-
גיש חברת-הכנסת אליאב. כל הזמן אתה נגרר לדיון
המדני.

השר מ. נסים:

— — — אבל הוא הופסק משום שמצרים, לפני משא-
ומתן, מבקשת לחייב את ישראל, לפני שנשב ליד
השולחן, בשני דברים: שישראל תסכים להגדרה עצי-
מית, דהיינו, מדינה פלשתינאית, ולנסיגה כוללת לגבור
לות 1967 ובשם המפורש כולל ירושלים. בלעדי זה
אין נכונות לשבת ולנהל משא-ומתן. והדברים גלו-
יים וידועים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גלויים וידועים למי?

סמך גרופר (הליכוד):

לעם ישראל. לא לך, לא למאיר פעיל.

השר מ. נסים:

כל מי שמשמיע היום טענות נגד הממשלה כאילו
היא לא חפצה בשלום — — —

מאיר פעיל (מחנה שלי):

הממשלה הזאת לא חפצה בשלום.

השר מ. נסים:

— — — ולא משמיע כלפי מצרים כל מלה של טענה
על הנוקשות הבלתי מתפשרת שלה, שלא זוהו כמלוא
הנימה במסמכים ובהצהרות מעמדתה, גורם נזק למ-
דינה, לא לממשלה.

כשהיה הדיון המדיני הגדול האחרון הופיע כאן
ראש האופוזיציה, חברת-הכנסת שמעון פרס, ובמשך
שלושים דקות בערך תקף ללא מעצורים את הממ-
שלה ואת מדיניותה. אנא יפשפש בנאומו וימצא אם
הזכיר במלה אחת את נוקשותה של מצרים במשא-
ומתן. מי שנוהג בדרך זאת, ספק אם האחריות הל-
אומית היא התו המנחה אותו, ספק גדול.

היום מופיעים כאן שני חברים, בכל הכבוד, ומ-
דברים בשם העם. ולא רק אתם אלה המרימים קול.
היום מתפרסמות תוצאות של סקר האומר — — —

אריה אליאב (מחנה שלי):

מי אמר שאנחנו מדברים בשם העם? מי אמר
לך את זה? גם אתה לא מדבר בשם העם. אתה
מדבר בשם ארבעה-עשר אלף איש שבחרו בך ואני
מדבר בשם הבוחרים בי.

השר מ. נסים:

אתה יודע שזו תפיסה מוטעית. בוחרים לפי מצע.
מצע הליכוד היה ברור. במצע הליכוד הזה תמכו
47% מחיילי צה"ל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

יש לי שאלה אליך.

השר מ. נסים:

אתם מדברים על הנוער. יש אנשים המדברים
והמוזים את עצמם כקצינים וכבר יש מושג "מכתב
הקצינים".

משה שחל (המערך):

אל תכניס את צה"ל לעניין, אדוני השר.

השר מ. נסים:

בעד המצע הזה שאתם כיניתם אותו מצע של
"אף שעל" הצביעו 47% מחיילי צה"ל. הם הצביעו
בשביל המצע הזה.

(קריאה: "מכתב הקצינים" זה צה"ל.)

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתה מדבר גם בשם החיילים, תגידי?

דניאל רוזוליו (המערך):

אתה לא עונה על ההצעה.

ד"ר ח. גרופמן:

השר נסים, אני רוצה שתוכל לגמור את דבריך.
חברי הכנסת, לא שומעים גם לא את קריאות-הביי-
ניים במקלה הזאת. זה לא עוזר לא לאופוזיציה
ולא לקואליציה.

השר מ. נסים:

אני קובע שבבחירות האחרונות לכנסת הצביעו
בעד המצע של הליכוד 47% מן המצביעים בצה"ל.

אריה אליאב (מחנה שלי):

בשם צה"ל יש לכם אנשים עם עבר יותר מפור-
אר. בשם צה"ל יש לכם על יד השולחן אנשים עם
עבר יותר מפואר.

השר מ. נסים:

יש סקר שפורסם היום בעתון "דבר", סקר שלכל
הדעות נעשה על-ידי גוף אובייקטיבי אקדמי והוא אר-
מר ש-76% מן האוכלוסיה תומכים במדיניות הממ-
שלה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

או צריך ל-24% לסתום את הפה?

השר מ. נסים:

מעודי ועד עצם היום הזה אינני זוכר סקר אחד
על נושאים מדיניים שהצביע על תמיכה כה גדולה
בממשלה כמו הסקר הזה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אם כך, מדוע אתה חושש מדיון פוליטי?

השר מ. נסים:

לעת עתה ראיתי שאתם אלו המתחמקים מ-
דיון פוליטי. שמעתי סקירות ולא דעות מדיניות מפי
חברך. את אצטט את הסקר הזה. בוודאי כולכם קרא-
תם אותו.

כדי לסיים אני חייב בכל זאת להזכיר שתי נקו-
דות שהופיעו בדברי ההגמקה בכתב של סיעת שלי,
שחברת-הכנסת אליאב לא התייחס אליהן. בעניין הס-
יירת הירוקה, אני לא יודע למה לא דיברת על כך

חוברת כ"ט, ישיבה ק"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (נסים), שחל, אלגרבלי, ידליו, אולמרט, פרוש, גרוסמן) —

אהרן ידליו (המערך):

סלח לי רגע אחד. אני מבקש לדעת האם אתה רומז שהיה לי חלק ביוזמת הרעיון הזה? אני מבקש תשובה.

השר מ. נסים:

אשיב דבר דבור על אופניו. הדיון בעניין זה החל במשרד החינוך והתרבות שהיה בראשותך וב"אחריות המיניסטריאלית שלך. היה דיון רציני בעניין. הוכן חומר.

אהרן ידליו (המערך):

באיזה פורום?

אהרן אולמרט (הליכוד):

אתה רוצה להניח שבממשלת המערך השרים ידעו מה קורה במשרדיהם?

אהרן ידליו (המערך):

שר אחראי לכל החלטה המתקבלת במשרדו. מותר לפקידים לחשוב. אני אחראי להחלטה. לא היה מסמך שאסר על ציבור המורים להיות מעורבים, מס' מך שקיבל את הסכמתי. לא פניתי לשום נציב שירות המדינה בבקשה להגיש את זה. אם משהו טוען שאני אחראי למהלך כזה, זאת עלילה. אל תחמקו. כאשר אני הגיתי חוק חינוך תיכון חינוך, אינכם אומרים מלה לזכותי. תסלח לי עוד רגע אחד. אתה עומד על הבמה הזאת ואומר דבר שאיננו אמת. לא רציתי להפריע לך — — —

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

מר אהרון ידליו, אני רוצה שתשמע אותי לפני שאתה אומר "עלילות" חבדוק זאת. אני רוצה לקבוע שמר יצחק כהנוב הודיע בוועדת העבודה והרווחה שהמסמך הוכן עוד בקאדנציה הקודמת.

השר מ. נסים:

חבר-הכנסת ידליו, אני חייב לך תשובה.

אהרן ידליו (המערך):

רגע אחד. אני מבקש לומר עוד משפט.

הח"ר ח. גרוסמן:

כיוון שפגעו בך אישית, איפשרתי לך לדבר, גם ברשות השר.

אהרן ידליו (המערך):

אם מדברים על זיוק, אתה אומר פה, מעל במת הכנסת, שאף פעם לא פירסמו מסמך רשמי על אצ"ל. אתה צריך לדעת שתוכרת על אצ"ל הוצאה על-ידי. על זה החלטתי. ועל חוברת על לח"י — אני החלטתי. התחילו להכין אותה בזמני. לא החלטתי על איסור פעולה פוליטית של ציבור המורים כולו.

השר מ. נסים:

אני מבין לרוחך ואני חייב לך תשובה. תשמע את התשובה. אין קץ לסליחות. תשמע קודם את התשובה. הזכרת את עניין חינוך תיכון חינוך. יכול להיות שתגית את הרעיון.

אהרן ידליו (המערך):

אני מיניתי את הוועדה.

כלל. יכול להיות שהיה לך איזה שהוא הסכם עם סיעה כלשהי. תקנון הכנסת אומר שהצעת אי-אמון צריך לנמק בכתב. אני רוצה לנמק ולהשיב על מה שהבאתם כמסמך לכנסת. זוהי תופעה מעניינת ביותר. דווקא סיעות שמתיימרות לטעון לשלטון החוק, לסדר, למשפט, לשמירה על ערכים דמוקראטיים, ערר כים שלטוניים, דווקא הסיעות האלה מדברות סרה בממשלה בנושא הזה. מה עושים אותם בדואים שרוצים עם צפונה ממקומם? יש שורה ארוכה של עבירות על חוקים במדינת ישראל. הייתי יכול למנות אותן כרוכל.

משה שחל (המערך):

אדוני השר, יש הצעה לסדר-היום בעניין זה.

השר מ. נסים:

חבר-הכנסת שחל, אני מבין למה לא נוח לך שאני מתייחס לזה, כי הלא זה היה ההסכם שלך עם סיעת שלי, שהיא לא תדבר בנושא זה ואתם תביעו עמה על אי-האמון לממשלה.

יש שורה ארוכה של עבירות על חוקים חשובים, בריאותיים, תכנוניים וכיוצא באלה המבוצעות על-ידי הבדואים. לכן יש סירת ירוקה שתפקידה לשמור על שלטון החוק. איך נאמר? "משפט אחד יהיה לכם, לגר ולאזרח הארץ". אתם מתרעמים על שמירת שלטון החוק בארץ הזאת? שר החקלאות ודאי ירסיף, בתשובתו להצעה לסדר-היום, כהנה וכהנה.

הנושא האחרון זה הנושא של המורים. זוהי תופעה מעניינת: למעשה הדיון בעניין זה בוועדת העבודה והרווחה נדחה אבל כללם את זה בהצעת אי-האמון. ראש האופוזיציה נזקק לכנות את ההצעה לאיסור פעילות פוליטית על המורים בשם זה: "מה שסאדאת משיג עכשיו במשאל-עם הממשלה הזאת רוצה להשיג בחוקים". ומי שהיה שר החינוך והתרבות אמר כהאי לשון: "זהו נסיון לסתום את הפה לאזרחים, כן, לסתום את הפה לאזרחים וסימן לרקע מקארתיסטי של השלטון. בסופו של דבר, אמר שר החינוך והתרבות לשעבר, "אסור יהיה לחשוב במדינה".

מעניין מי הגה את הרעיון הזה, מי יזם אותו? לא אצטט את דברי בית-המשפט העליון בנושא הזה של המורים. יש פסקי-דין המתריעים על כך שהמדינה, עד עצם היום הזה, לא חקקה חוק האוסר על המורים פעילות פוליטית. איני נכנס עכשיו לגופה של הבעיה. הנושא יידון. יש צדדים לכאן ולכאן, אבל עד היכן מגיעה, לא הייתי רוצה לומר "הצבעי עות" — — —

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

זה כבר ירד.

השר מ. נסים:

לא הייתי רוצה להשתמש בביטוי "צביעות". זה חריף מדי. מי הגה את הרעיון? מי יזם אותו? מתי יזמו אותו? משרד החינוך, בסוף שנת 1976, בדיונים גוקבים, הדיון נסתכם בחודש יוני 1977 והורגש לממשלה הזאת על-ידי הצוות של הממשלה הקודמת. אמנם אמרתי שזה נושא הראוי לבירור ציבורי. יכולות להיות דעות לכאן ולכאן.

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (נסים, ידליון, אלון, גרוסמן, חריש, רווליו, קורפו, אליאב) —

השר מ. נסים :

יכול להיות שהגית את הרעיון. לא אכחיש את הדבר, אבל אתה כיהנת ארבע שנים כשר החינוך והתרבות —

אהרן ידליון (המערך):

אם לדייק, שלוש שנים.

השר מ. נסים :

שלוש ורבע שנים.

אתה מתרעם על דבר שלא היה כדאי להתרעם עליו. שלושים שנה, תיק החינוך היה בידכם. מי מנע מכם לקבוע חינוך תיכון חינוך בישראל? הביטוח הלאומי גם הוא קיים הרבה שנים. מי מנע מכם?

הריתחה שלכם היא בעניין המורים. עובדה היא שבמשרדך ובראשותך, תחת האחריות המיניסטריאלית שלך, היו דיונים רציניים בדרג הגבוה של הפקידות —

אהרן ידליון (המערך):

איזה דרג?

השר מ. נסים :

סגן המנהל הכללי והיועץ המשפטי.

יגאל אלון (המערך):

מה זה חשוב אם פקידים דנו או לא?

השר מ. נסים :

חכה, נדבר על זה. ההצעה הזאת נתגבשה בת-קופתך.

אהרן ידליון (המערך):

זה לא נכון.

השר מ. נסים :

אתה חייב לשמוע, כי אני שמעתי אותך.

הד"ר ח. גרוסמן :

אבקש לאפשר לשר לסיים את דבריו.

השר מ. נסים :

חברי-הכנסת ידליון, אני בהחלט מוכן לקבל כעובד —

אהרן ידליון (המערך):

אני לא ידעתי.

השר מ. נסים :

חברי-הכנסת ידליון, קצת הקשבה. שמעתי את דבריך עד הסוף. זה אינו משנה מבחינה קונסטיטוציונית אם ידעת או לא ידעת. אני יודע שאתה לא ידעת. אבל זה אינו חשוב. מבחינה קונסטיטוציונית —

מיכאל חריש (המערך):

זה הדבר הרלבאנטי.

השר מ. נסים :

מבחינה קונסטיטוציונית זה היה בתקופתך.

רבותי —

יגאל רווליו (המערך):

אתה רוקם עליה.

השר מ. נסים :

מה שבית-המשפט העליון רואה ככוח לאומי נמ"ל כתי, והוא כמעט — לא הייתי רוצה להשתמש בביטוי הזה — גונוף בכנסת על שאיננה מתוקקת חוק האוסר פעילות פוליטית של מורים, אתם מכינים כמקראתיים, בלימת פיות, עד כדי השוואה עם משאל העם במצרים. חכמים, היוזרו בדבריכם. אם מקראתיים, הרי הוא שלכם.

מיכאל חריש (המערך):

זו רק ההתחלה, לא ניתן לכם.

עדיאל אמורי (המערך):

אתה יודע ששאלתה שלי לא אושרה על-ידי יו"ב שבראש הכנסת?

השר מ. נסים :

כיוון שהצעת אי-האמון של סיעת שלי אין לה שחר והיא נשענת על עובדות שאינן מבוססות במציאות וכיוון שהיא מתבססת על טיעונים שאינם ראויים להצעת אי-אמון, אני מבקש מהכנסת לדחות את ההצעה.

הד"ר ח. גרוסמן :

אנו עוברים להודעות סיעות. כל סיעה תמסור את הודעתה במסגרת של עשר דקות. ולראשונה הודעת סיעת הליכוד מפי חברי-הכנסת קורפו. אחריו הודעת סיעת המערך מפי חברי-הכנסת הלל.

חיים קורפו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני חש על-בון מעצם הצורך להתווכח עם חברי-הכנסת אליאב על העוול שנעשה לחברי ה"הגנה" תחת ממשלת הליכוד ועל הכבוד וההדר שניתנו ללוחמי אצ"ל ו"ח"י בתקופת שלטון המערך. אני רוצה לומר לחברי-הכנסת אליאב: אפשר להתווכח כמה אניות מעפ"ל לים הביאו האצ"ל וה"הגנה" —

אריה אליאב (מחנה שלי):

על עובדות לא מתווכחים.

חיים קורפו (הליכוד):

ברור דבר אחד, כאשר ה"הגנה" לא חלמה עדיין על ההעפלה, האצ"ל כבר עסק בהבאת מעפילים והביא עשרים ושש אניות מעפילים לפני המלחמה. לאחר המלחמה נמצאנו בשלב יותר מתקדם, העפלנו לגר-דום וחברינו לחמו בבריטים ועשו למען שיחרור הא"ר.

אריה אליאב (מחנה שלי):

אנו לא לחמנו בבריטים?

חיים קורפו (הליכוד):

— וכאשר חברים מן השורה התמרדו נגד הנהגת ה"הגנה" הם מצאו להם תחליף באניות העפלה בתקציבים טרום-ממלכתיים של כל הישוב. כל הישוב שדרך הקציב את הכספים להעפלה זו. וזה דומה לישובים שהעליתם לאחר הקמת המדינה, כאשר הביאו את העולים מהאניות לאוטובוסים שחיכו להם והעבירו אותם למקומות הישוב, ואחרי-כך זקפו זאת על חשבון התנועה המיישבת שהיו לה האמצעים והכלים הממלכתיים.

חברת כ"ט, ישיבה ק"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (אליאב, קורפו, מילוא, פרס, אלוני, גרוסמן, נמיר, נסים, פעיל) —

על ה'הגנה'. אצלנו אין עושים זאת". אלה היו דב-
ריו, נדמה לי, של חברת-הכנסת פרס.

אורה נמיר (המערך):

אנו מקווים שתתקנו זאת.

חיים קורפו (הליכוד):

באשר לטענות לגבי תיפקוד הכנסת, אינני יודע
מה אשמה הממשלה בכך. אני חושב שהטענות צרי-
כות להיות מופנות לכתובת אחרת. האמת לאמתה
היא, שאתם בעצמכם, האופוזיציה הראשית, אשמה.
היא פשוט לא השכילה לתפקד כאופוזיציה. הייתי
חבר כנסת באופוזיציה תקופה ארוכה. אינני זוכר
שהגשתי עירעור בפני ועדת הכנסת על החלטת הנשי-
אות. לא הגשנו הצעות ללא אישור הנהלת הסיעה.
אם אנו רוצים לכבד את המוסד הזה, אנו צריכים
להכניס אותו למסלול עבודה תקין. לא ייתכן שת-
גישו שישים הצעות לסדר-היום, ותבואו ותצטקו ששי-
שים הצעות נדחו. אנו היינו מביאים הצעות במשור-
רה — — —

השר מ. נסים:

שלוש-ארבע, לא יותר.

חיים קורפו (הליכוד):

אנו היינו מביאים הצעות במשורה ולכן הן היו
בדוקות, שקולות ואחראיות. זה עורר גם את הצד
השני ליחס של כבוד. כיום זה איננו קיים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מי אצלכם ממונה על התלישות? מי הקובע מה
תלוש ומה אינו תלוש?

חיים קורפו (הליכוד):

חברת-הכנסת אליאב, בהודמנות חגיגת זאת אני
רוצה לומר, שאתה תורם תרומה דלה לעבודת הכ-
נסת בזה שכמעט אינך נוכח בה ומאפשר למחצית
השנייה שלך להפוך את הכנסת לשוק,

אריה אליאב (מחנה שלי):

תחבייש. תשאל את חברת-הכנסת גאולה כהן אם
אני פועל או לא.

(חברת-הכנסת ג. כהן קוראת קריאת-ביניים)

חברת-הכנסת גאולה כהן, תגידי בקול רם.

חיים קורפו (הליכוד):

חברך עשה את הכנסת כמעט לבלתי-נסבלת. מי
שמכבד את עצמו יוצא למזנון על-מנת לפוש מה-
קולניות הצורמת.

אריה אליאב (מחנה שלי):

איוה שקרן.

הוי"ר ח. גרוסמן:

את המלה "שקרן" אני מבקשת למחוק מהפרו-
טוקול.

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתה שקרן.

הוי"ר ח. גרוסמן:

ביקשתי למחוק את המלה "שקרן".

אריה אליאב (מחנה שלי):

תחבייש לך. אתה מדבר על לכיש, תוריד את
הקובע. מה אתה מבין בזה?

חיים קורפו (הליכוד):

תחת שלטון המערך, במשך שמונה שנים, מש-
פחות עולי הגרדום, משפחות בזקקות, קיבלו מענק
חסד. לא רק שזה היה מענק חסד אלא ששתי המ-
לים היו כתובות באותיות קידוש לבנה כדי לפגוע
ולהשפיל.

אריה אליאב (מחנה שלי):

ועכשיו הנקמה שלכם?

דני מילוא (הליכוד):

שלושים שנה לא דיברת.

אריה אליאב (מחנה שלי):

שאל את ראש הממשלה מה היחה עמדתו בענ-
"י" — — —

שמעון פרס (המערך):

כל הלהומים קיבלו — — —

חיים קורפו (הליכוד):

אינני מדבר על מענק החסד, אני מדבר על כך
שעל התלוש היו צריכות להיות כתובות באותיות
קידוש לבנה המלים "מענק חסד".

שלדמית אלתי (תנועה לזכויות האזרח):

מה זה שייך לפעולות הממשלה היום?

חיים קורפו (הליכוד):

בספר לימוד לעולים חדשים, המאושר על-ידי
משרד החינוך והתרבות, "הצעד הראשון", כתוב על
עולי הגרדום שהם היו חברי ה"הגנה".

אריה אליאב (מחנה שלי):

זה רע מאוד. ואתם עושים עכשיו בדיוק את
ההיפך.

חיים קורפו (הליכוד):

אני רוצה להזכיר לחברת-הכנסת אליאב, שבימים
אלה, כאשר אנו כבר מזמן שכחנו את החשבון והר-
התחשבנות, יצא עלון "פעמי תש"ח" שנשלח לכל
בתי-הספר. אנא, עיין וראה איוה ארס ורעל בו נגד
מתחרות אצ"ל ולח"י.

אריה אליאב (מחנה שלי):

זה הדדי.

הוי"ר ח. גרוסמן:

אינך חייב להפסיק כל רגע את הנואם.

אריה אליאב (מחנה שלי):

זה כואב.

חיים קורפו (הליכוד):

באחד הביקורים — אינני זוכר אם של חבר-הכ-
נסת אלון או של חברת-הכנסת פרס — במדרשה
הלאומית, הוא אמר: "זה המקום היחיד שבו מלמדים

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (קורפו, אליאב, גרוסמן, הלל) —

המזרח התיכון אלא כמעט הדרך הנשכחת. ב) ארצות-הברית לא רק שאינה תובעת את נסיגת הכי"חות המזויינים משטחים שנכבשו במלחמת 1967 אלא מסכימה במפורש ובמוצהר שצה"ל יישאר ביהודה ושומרון וברצועת-עזה ללא הגבלה של זמן. ג) ארצות-הברית מזדהה עם עמדתה הבסיסית והבלתי מתפשרת של ישראל שלא להקים מדינה פלשתינאית ביהודה ושומרון וברצועת-עזה.

בוודאי שלגבי אלה, שגרסו הקמת מדינה פלשתינאית, ממשלת ישראל נכשלה וראויה לאי-אמון. אבל לגבי אלה שבשבלים אי הקמת מדינה פלשתינאית הייתה עקרון בלתי מעורער ויסודי במצעם הפוליטי. קשה למצוא בהתפתחות שאירעה באורנו שמץ של כשלון. לגביהם הוכחה דרכה של הממשלה כנכונה.

בשל מגבלות הזמן אני רוצה לסיים ולומר שאנו מציעים לדחות את ההצעה להביע אי-אמון לממשלה, לומר לממשלה "יישר כוח" ולאחל לה שתצליח במאמציה להשיג שלום, בטחון ושלווה לישראל.

הי"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת הלל, להודעה בשם סיעת המערך, ואחריו — לחבר-הכנסת גוף, להודעה בשם סיעת התנועה הדמוקרטית לשינוי.

שלמה הלל (המערך):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, על שלושה משגי הממשלה הזאת ועל ארבעה לא אישכנה. למען הדיקו, לא בשלושה וארבעה משגים עסקינן אלא בשלושה או ארבעה תחומים, כי יקצר המצע מהשטרע כדי למנות את כל המשגים שהממשלה הזאת הספיקה לעשות תוך פחות משנה של שלטונה. הממשלה הצליחה לשלם — לשלם, תרתי משמע — בכל תחומי חיינו. היא הצליחה לקעקע עד היסוד את כל הבטחותיה והתחייבויותיה שניתנו לפני הבחירות, היא הצליחה להרוס כל חלקה טובה, היא הצליחה לגרום נזק, לפעמים נזק שלא יתוקן עוד, וזה בתחום המדיני והבטחוני, בתחום הכלכלי, ועתה בתחום של חופש הדיבור.

לא אתעכב בדברי על התחום המדיני, וזאת משני טעמים: האחד, אין בינינו ובין עמדתה של סיעת שלי — מגישת הצעת אי-האמון — זהות בעניין זה. אין מחשבה שווה, הדברים שונים לחלוטין, והשני והוא העיקרי, שעוד היום ישמיע חבר-הכנסת פרס, שהוא יושב-ראש מפלגת העבודה, את הסתייגויותינו הברורות ממחלכיה המדיניים של הממשלה. גם אני מתכוון לעמוד בדברי על התחום הבטחוני בשל ארבע טעמים עצמם, גם בשל ההבדלים שיש בינינו ובין עמדת שלי, וגם משום שהיום ישמיע חברנו חבר-הכנסת יגאל אלון את הערותינו בתחום הזה, לרבות התחום של בטחון הפנים.

נראה לי כי גם בתחום הכלכלי אין צורך להרבות בדיבורים. אני חושב שהגענו למצב שבזמן הזה, המשתכר — לצרור נקוב ישתכר. זה ממצה את העניין, הרחבנו על זה את הדיבור. זה פעם ולא פעמיים, ואין צורך לחזור על כך היום.

אעמוד היום בדברי ביחוד על אותו תחום של

חיים קורפו (הליכוד):

אם אני שקרן, אתה שקרן בחזקה גבוהה ובווית. אני חוזר על דברי: אתה אינך נמצא בכנסת ומפיק את הכנסת ליד חברך לסיעה שאינו נוהג בה כבוד.

אריה אליאב (מחנה שלי):
אתה שקרן עלוב.

הי"ר ח. גרוסמן:

ביקשתי למחוק מלה זו.

אריה אליאב (מחנה שלי):
מה זה, איזה מלים אלו?

הי"ר ח. גרוסמן:

חבר-הכנסת אליאב, אם לא תירגע, אצטרך להפסיק את הישיבה. את זה אתה רוצה להשיג, שאפסיק את הישיבה?

חיים קורפו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת — (חבר-הכנסת א. אולמרט קורא קריאת-ביניים)

הי"ר ח. גרוסמן:

אני הודעתי. שב בשקט.

חיים קורפו (הליכוד):

ב"ב באוקטובר 1977, כלומר לפני פחות משמונה חודשים, פורסמה הודעה משותפת לממשלות ארצות-הברית וברית-המועצות שנוסחה על-ידי מוכיר המדינה של ארצות-הברית, סירוס ואנס, ושר החוץ של ברית-המועצות, אנדרי גרומיקו. בסעיף הראשון של ההודעה קבעו ממשלות ארצות-הברית וברית-המועצות: "ארצות-הברית וברית-המועצות משוכנעות שבמסגרת פתרון כולל של בעיית המזרח התיכון תיפתרנה כל הבעיות הספציפיות, כולל שאלות מפתח כגון נסיגת הכוחות המזויינים הישראליים משטחים שנכבשו במלחמת 1967, פתרון הבעיה הפלשתינאית, כולל הבטחת הזכויות הלגיטימיות של הפלשתינאים, סיום מצב הבלתי-נכון יחסי שלום גורמאליים על בסיס של הכרה הדדית בעקרונות הרלבנות, שלמות טריטוריה אלית ועצמאות פוליטית."

בסעיף 2 קבע המסמך: "ארצות-הברית וברית-המועצות מאמינות כי הדרך היחידה, הנכונה והיעילה להשגת פתרון יסודי לבעיות המזרח התיכון על כל היבטיה ובלשמות תהיה במסגרת ועידת ז'נבה לשלום שתכונס במיוחד לצרכים אלה, ובעבודתה ישתתפו נציגי כל הצדדים המעורבים בסיכוך, כולל אלה של העם הפלשתינאי, וכן יהיה סיכום חוקי וחוזי של ההחלטות שיתקבלו בוועידה."

ובהמשך נאמר: "בתוקף תפקידו כיושבי-ראש משותפים של ועידת ז'נבה מאשרות ארצות-הברית וברית-המועצות את כוונתן לסייע בכל דרך במאמציהן המשותפים ובקשריהן עם הצדדים הנוגעים בדבר לחידוש עבודת הוועדה לא יאוחר מדצמבר 1977."

כיום, שמונה חודשים לאחר פירוסם מסמך זה, אנו נחננו נמצאים במצב שבו: א) ועידת ז'נבה איננה הדרך היחידה, הנכונה והיעילה להשגת פתרון לבעיות

חברת כ"ט, ישיבה קי"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (הלל, נסים, נמיר, קורפו, בגין, אולמרט, גרוסמן, ידליון) —

מתכוון לעצם ההופעה, אופן ההופעה, אופן ההנמקה, השתחיות שבתשובה, ומעל לכול, העיות הגדול שהס-תמו והשתמע מדבריו כאשר דיבר על הנושא של המורים. הוא ניסה במכוון לעוות את הדברים וטישטש את העובדה שגם אם היתה במשרד החינוך והת-רות מחשבה כזו או כזו, היא לא קיבלה אישור ולא קיבלה שום גושפנקה פורמאלית, לא של השר ולא של ממשלת ישראל. זה שבמשרד החינוך והת-רות יש אנשים בעלי דעות שונות ומשונות, אין בכך פלא. אם אינני טועה, מזכירתו של השר היא אחותו של השר משה נסים, כך שאין פלא בדעות המשו-רות והשונות. והיו שם אנשים עם כל מיני דעות. היו אנשים שהשתייכו לד"ש, היו אחרים שהשתייכו לכל מיני מפלגות.

אהוד אולמרט (הליכוד):

חברי-הכנסת הלל, בכל הכבוד, מה שאתה אומר זה שטויות.

הד"ר ח. גרוסמן:

אני מבקשת להפסיק להשתמש במלים כאלה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

"שטויות" זו מלה פארלאמנטארית.

שלמה הלל (המערך):

השטויות מתאימות לאומרו.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אילו זה היה שר של הליכוד, אתה היית הרא-שון שהיה קופץ לדבר על אחריות פארלאמנטארית; הייתם מייד נותנים גיסוחים אידיאולוגיים מדוע חלה כאן אחריות פארלאמנטארית. אבל כאשר מדובר בשר שלכם, זה לא קיים. מדוע אינך מדבר על אחריות פארלאמנטארית?

אהרן ידליון (המערך):

האם אני התמתי על איזה שהוא מסמך? האם התמתי על משהו?

שלמה הלל (המערך):

אני קובע שאופן תשובתו של השר משה נ-סים — — —

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני שוב אומר לך, חברי-הכנסת הלל, שאילו היה מדובר על שר מהליכוד, היית מדבר על אחריות פאר-לאמנטארית. אולם כאשר מדובר על שר שלכם, מושג זה אינו קיים.

אהרן ידליון (המערך):

אבל השר דיבר היום, בממשלה שלכם. (חברי-הכנסת א. אולמרט קורא קריאת-ביניים)

שלמה הלל (המערך):

חברי-הכנסת אולמרט, אני באמת לא מבין למה לא נותנים לך לדבר מן הדוכן.

(חברי-הכנסת א. ידליון קורא קריאת-ביניים)

היו"ר ח. גרוסמן:

חברי-הכנסת ידליון, אתה מפריע לחברי-הכנסת של-מה הלל. הקריאות שלך הן על חשבונך.

פגיעה חמורה ביכלתה של הכנסת לפעול ובפגיעה החמורה בזכות חופש הדיבור וחופש הביטוי.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מבחינתנו אין לנו אמון בממשלה, לא היום ולא אתמול, לא בביר-קר, לא בצהריים ולא בערב, ואין כל ספק מה עמ-דתנו באשר לממשלה הזאת, לדרכה, ולאמון שאינו מגיע לה. אני יודע שהיתה יכולה להיות שאלה: אמנם אין לנו אמון, האם חייבים אנחנו היום להצ-טרף בהצבעה בגד הממשלה בהצעת אי-האמון המר-גשת עלי-ידי סיעת שלי? משלושה טעמים אנחנו נצ-ביע היום אי-אמון בממשלה: האחד, פישפשונו ומ-צאנו כי בעבר לא הדירה את עצמה אופוזיציה ותיקה ומנוסה בעניין זה — הקואליציה היום — מלהצ-טרף או לעלות ב"טרמפים" שונים ומשונים על כל מיני הצעות אי-אמון שהוגשו בגד הממשלה, לרבות הצעות אי-אמון שהוגשו עלי-ידי סיעת רק"ח. אני חושב שבעניין זה אין לנו מורה טוב יותר מאשר הקואליציה היום שהיתה האופוזיציה דאז.

השר מ. נסים:

אף לא למלה ממה שמדברים אין שחר בעוב-דות.

שלמה הלל (המערך):

אנע גם בדברים שאמרת אתה, אדוני השר, לכן מותר לך להקטיב ולשמור לעצמך את קריאות-הבי-ניים לכשאגיע אליך.

אורה נמיר (המערך):

מה שהשר אומר אין לו שחר.

חיים קורפו (הליכוד):

תן דוגמה אחת.

שלמה הלל (המערך):

אתן דוגמה לאחר שאגמור את דברי, לא על חש-בון זמני.

הנימוק השני הוא אופן פירושו של ראש הממ-שלה את הימנעותה של הסיעה שלנו בעת הדיון המדני על הצעותיו המדיניות של ראש הממשלה. כשחשבנו או שעדיין יש צורך, אולי הכרח, לתת איוו הזדמנות, לתת אשראי כלשהו, לממשלה הזאת והחלטנו להימנע, קם ראש הממשלה ואמר: אין מר-נים את הנמנעים בקהל המצביעים, אין להם כל חשיבות, אין להם כל משקל; יש מי שהצביע בעד, יש מי שהצביע נגד, כל האחרים בטלים ומבוטלים.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

מעולם לא אמרתי זאת.

אהוד אולמרט (הליכוד):

האמת של שלמה הלל ממש עוברת על גדותיה.

שלמה הלל (המערך):

אדוני ראש הממשלה, לאחר דבר זה שאמרת, וכדי להסיר מלבך צל צלו של ספק, פשוט כדי לא להטעות מחדש את ראש הממשלה, אנחנו נצביע הפעם להביע אי-אמון לממשלה.

והטעם השלישי הוא הופעתו כאן של השר משה נסים בתשובה להצעה להביע אי-אמון לממשלה. אני

י"ז אייר תשל"ח (24 מאי 1978) —
 הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (ידלין, הלל, גרוסמן, אולמרט, נמיר, נוף,
 פעיל) —

טוניות שבידיה על-מנת לפגוע בזכויות האנשים ולמ-
 נוע מהם לעמוד על זכויותיהם הטבעיות והחוקיות.
 הדבר החל בעניין הפעלת המשטרה ברחוב "השור-
 מר" בבני-ברק, דבר שנגמר במותו של אחד האנשים
 ואשר עליו הגיש היועץ המשפטי תביעה משפטית.
 הרי כאן מדובר על ששר הפנים הנחה את המשטרה
 לעשות מה שעשתה, ומכל-מקום נמנע השר מלהוקיע
 את העניין הזה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

הוא עוד ממשיך לדבר על המשטרה.

שלמה הלל (המערך):

ברצוני לציין דבר נוסף: הממשלה הפעילה את
 האנשים העומדים לרשותה לשמירה על הסדר כדי
 להטיל את חיתיתה על אותם האנשים שהיה בדעתם
 לחתום או להחתים על עצומה שאני לא מסכים לה,
 וכל אחד בבית הזה יודע שאינני שייך לאלה שחתמו
 על "שלוש עכשיו" משום שתיסתם הנאיבית והמבל-
 בלת איננה נראית לי. אבל זכותה של כל חברה
 וזכותו של כל אדם בחברה, כל זמן שאינו פוגע
 בסדר הטוב, לעשות כמיטב יכלתו ובצורה חוקית
 כדי להביע את דעתו.

שיטת ההפחדה שהופעלה והתעלמות הממשלה וה-
 שר משה נסים ממנה והתחמקותם מלהוקיע את הצעד
 הזה יש בהן כדי לעורר אצלנו ספיקות רציניים מאוד
 לגבי יכלתה של הממשלה לקיים את זכות הדיבור.

גברתי היושבת-ראש, ברצוני לסיים ולומר: הממ-
 שלה אינה בוחלת בשום דרך כדי להחניק דיון צי-
 בורי בנושאים מדיניים חשובים; בדברים שנמסרים לכל
 גדולי העולם ו"בני-דודם", לנשיא קארטר, לצ'אוס-
 קו, לנשיא מצרים ולידיו של ראש הממשלה מר
 קאלאהאן בשיחה טלפונית, מועלמים רק מהציבור היש-
 ראלי, לפעמים עליידי הטלת גושפנקה של "ועדת
 שרים לענייני בטחון" על כל דיון מדיני בממשלה.
 אולם המצער והחמור הנו כי בסופו של דבר הדב-
 רים פורצים החוצה בצורה הפוגעת לא רק באמינותה
 של הממשלה אלא באמינותה של כל המדינה הזאת.

לפיכך, גברתי היושבת-ראש, אנו נביע היום אי-
 אמון לממשלה הזאת משום שאין לנו אמון בדרכים
 שבהן היא עוסקת בכל הנושאים החשובים.

הי"ד ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת נוף להודעה בשם
 סיעת ד"ש, ואחריו — לחבר-הכנסת ורהפטיג להוד-
 עה בשם סיעת חיות דתית לאומית.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לממשלה הנו-
 כחית הישגים מרשימים, משגים וגם התחלות מועטות
 מדי.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

משגים מרשימים עוד יותר.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

אולם צריך לראות את הדברים בפרופורציה הנ-
 כונה, גם לעיצומו של דבר וגם על רקע האלטר-
 נאטיבה. הצעתה שהוגשה כאן היום, בצד כל נימו-

אהרן ידלין (המערך):

זה רצח אופי. אי-אפשר לשחוק על זה עד שתבוא
 התנצלות.

שלמה הלל (המערך):

אני רוצה לקבוע שבדברי השר משה נסים היה
 כדי לעוות את המציאות. בהמשך הדברים נוכל לדעת
 אם זה נעשה במשגה או במזיד. התמונה שהוא ניסה
 לצייר היא בבחינת האשמה, היא בבחינת עלילה.
 (חבר-הכנסת א. אולמרט קורא קריאת-ביניים)

הי"ד ח. גרוסמן:

חבר-הכנסת אולמרט, אל תלמד את כולם לקח.
 אני מנהלת את הישיבה ואתה מפריע באופן ישיר
 ליושבת-ראש הכנסת.

אהוד אולמרט (הליכוד):

דוברי האופוזיציה נוקטים לשון של גסות-רוח
 שאין כמות.

אורה נמיר (המערך):

ואתה נוהג בלשון של פרחח. לא מתרגשים מדב-
 ריך. מותר לכל אחד בבית הזה להגיד מה שהוא
 חושב.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אל תהיי הגננת שלי, אל תטיפי לי מוסר.

שלמה הלל (המערך):

הגננת שלך נכשלה, זו כל הבעיה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני לא אגיד לך מי נכשל אצלך.

שלמה הלל (המערך):

גברתי היושבת-ראש, ברצוני להעלות את עיקרי
 הדברים על קצה המזלג. קודם-כול, חופש הדיבור
 שהיה קיים בימי הממשלה הקודמת עובר עתה, ביד
 מיה של ממשלה זו, משברים קשים וחמורים. עוד
 מעט לא יהא לנו מנוס אלא להגיע למסקנה שבמדינה
 הזאת תינתן רשות הדיבור רק לרמטכ"ל, אולי גם
 לרמטכ"ל לשעבר. הרמטכ"ל, שהוא הממונה על הצנ-
 זורה, הוא ינחה את העתונות מה מותר לה לכתוב
 ומה אסור לה לכתוב; ואותו רמטכ"ל הוא שיבוא
 ויקבע היכן זכותנו ההיסטורית להתנחל ומה הן זכו-
 יותינו ההיסטוריות בכלל. אנו נמצאים בתקופה שממ-
 שלה זו מחזקת את רשות השידור כדי להתניק את
 רשות הדיבור.

בעבר נהגו לבדוק, דווקא ביוזמת אנשי הליכוד,
 בדוק היטב, מי הם האנשים הפוליטיים המופיעים
 ברשות השידור כדי לראות את הדברים מאוזנים.
 הרושם שלנו הוא, ועל כך אנו נבקש תשובה חד-
 משמעית, כי בבדיקות האחרונות אשר נערכו הוכח
 למעלה מכל ספק כי כל איוון הופר לחלוטין, כי לא
 ניתנת אפשרות לאופוזיציה להופיע ברשות השידור,
 כי ישנה דומינאציה ומאיוורואציה, שלא היו כדוג-
 מתן, של השלטון הזה על כל כלי התקשורת.

רבתי חברי הכנסת, לא רק בתיאוריה מדובר
 ולא רק באימתן רשות להופעה במכשירים הממ-
 לתיים. הממשלה הפעילה ומפעילה את המערכות השל-

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (נוף, אלון, קורפו, הדר, פעיל) —
 חוברת כ"ט, ישיבה קי"ב

השנה שבה הושג ההישג של חינוך תיכון חינוג. נעשתה פעולה דינאמית להחשת הליכי השיפור לרווחת האזרח ולמחלמה בפשע.

עמוס הדר (הורביץ) (המערך):
 למה אתם, ד"ש, שוקלים פרישה?

(קריאה: שאלה טובה.)

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
 יש התקדמות מואצת לקראת חקיקת חוקת יסוד. יש עלייה ניכרת, רבותי חברי הכנסת, במוראל הציבורי.

יגאל אלון (המערך):
 אה! צוחק

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
 אדוני השר לשעבר — — —

מאיר פעיל (מחנה שלי):
 זה גם מתבטא בוויכוחים בד"ש.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
 אני יודע שיש רבים המנסים לשחול את השקפתם ודעתם ולומר שזו הדעה הכללית, אבל יש, למשל, משאל המתפרסם ב"ידיעות אחרונות" המדבר על כך ש-75% מהאזרחים מרוצים מהמדיניות.

יגאל אלון (המערך):
 מה חושבים מצביעי ד"ש?

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
 אדוני השר לשעבר, תן לי לגמור את המשפט, ואני אומר לך קודם-כול מה חושבים מצביעי המערכת, אלה שזנחו אתכם בבחירות ומשיכו לנוח אתכם גם הלאה.

אינני אומר שמשאלים צריכים לכוון. אני חושב שבמידה רבה מאוד הבית הזה צריך אולי במקרים רבים לפעול בניגוד למשאלים אבל זה בכל זאת אינדיקטור לתחושה של האזרחים, ולראשונה יש שיתוף תחרות מסוימת מאדמיניסטרציה מעיקה, מניהול ש-אינו מתחשב באזרח; יש פתיחות מסוימת שלא היתה קודם.

יש התקדמות בפתרון סיכוכי עבודה. יש הסכם עם ההסתדרות, יש פתרון בנושא הימאים, יש תחילה של נסיונות לפתרון בנושא "אל על", נמנעה שביתת השופטים, יש החלטה של ועדת שרים על עליית שכר בהתייחס להתייעלות, יש מעבר ממדיניות פרוטקציוניסטית למדיניות כלכלית הבנויה על קריטריונים אובייקטיביים, ויש מדיניות של מעבר מסעד פרוטקציוניסטי לרווחה לכלל האוכלוסיה. יש חיזוק השירות לפנסיונר; יש הכנת חקיקה ענפה לביטוח פנסיונרי מקיף ולשכר מינימום; יש ייעול וחסכון בגבייה הוציאלית.

מה לא קרה בממשלה הזאת? לא נתאמתו נבואות הועם על משברים, על פירוד בין העם לממשלתו, על יצירת מצב של תוהו ובוהו, כל אותן נבואות שניבאו אלה אשר אמרו: אף פעם לא יוכלו להחזיק את השלטון. זה לא התגשם אף-על-פי שבמידה

קיה, ודאי עומדת ברקעה חגיגות יובל השנה למהפך והרצון להדגיש את הדבר.

ההישג הראשון של ממשלה זו הוא בכך שהביאה לקץ השלטון שהיה קיים בארץ במשך שלושים שנה, שנתחילו באידיאלים וסופו בכמה דברים אבל עם מידה רבה מאוד, רבה מדי, של סיאוב מדיני, מוסרי וכלכלי. ההישג של חילופי השלטון הוא הישג ראשון של הממשלה הזאת, ויש צורך לראות את הדברים בהקשר הזה, כמו גם בהקשר של קשיי המצב האובייקטיביים מבחוץ ושל מצבור התופעות וההליכים במשך שלושים שנה.

רבותי חברי הכנסת, הבה נזכור מה היה רק לפני שנה: עוד לפני שנה היה הפארטנר שמכל עבר לחצו אותנו לשבת אתו לשולחן — אש"פ. והיום, כהישג של הממשלה הזאת, אש"פ איננו שוב פארטנר על דעת אף אחד בעולם. עוד לפני שנה ההישג הגדול בחוץ היה הלחץ הנורא להביא אותנו לוועידת זינבה, והיום אין ועידת זינבה ויש בכל זאת מגע ישיר עם הצד השני.

יש ההישג של הממשלה הזאת, שבתום חמש השנים תאפשר נוכחות צבאית ביהודה ובשומרון; יש ההישג של תכנית ישראלית שיש מי שמחייב אותה ויש מי ששולל אותה.

יגאל אלון (המערך):
 ידידי חברי-הכנסת נוף, ההצעה לגבי נוכחות צה"ל לאורך הירדן, ליד הירדן, הועלתה על-ידי הממשל בארצות-הברית עוד בימי הממשלה הקודמת. זה פורסם סם ברבים.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
 אם אמנם היה זה הישג של הממשלה הקודמת, אדוני השר לשעבר, כי או היה לה כשולן בהיות הדבר לגורמים המוסמכים: הממשלה, ועדת החוץ והבטחון וכו'.

חיים קורפו (הליכוד):
 ואם זה כך, הרי אין חידוש בפירוש של 242 וכבר הממשלה הקודמת נתנה לה את הפירוש הזה.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
 הממשלה הזאת הגישה תכנית. יכולים לבקר אותה, יכולים להתלהב ממנה אבל היום יש תכנית ישראלית המשמשת בסיס לדיון.

בימי הממשלה הזאת — לא כהישג של הממשלה הזאת דווקא אבל בימיה — היה ביקור סאדאת, והרי שגה הוא פיתוחו של הביקור הזה, אולי לא מספיק; לנו בד"ש יש ביקורת מסוימת בנושא זה, אבל היה פיתוח, היתה תגובה, היתה היענות, וזה בוודאי הישג של הממשלה הזאת.

הממשלה הזאת הביאה לליברליות במשק: המערכת הכלכלית החדש, כביטוי למדיניות כלכלית ברורה, חדשנית. לראשונה בממשלה הזאת יש התייחסות ובנייה של אירגון בנושא הרווחה. יש לראשונה בישראל ריכוז של כל פרויקט שיקום השכונות, למשל, בידי רשות אחת, ברשות סגן ראש הממשלה. זאת שנת עלייה ביצוא, אולי שנת השיא שלו. זוהי

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (גוף, גרוסמן, ורהפטיג, טובי) —

רוצה להתעכב רק על הנימוקים העיקריים שבדברי חברי-הכנסת אליאב ולומר כמה מלים על שלושה דברים: א. הוא השתמש היום בנימוק — והוא דיבר על זה רבות — שהממשלה הזאת מקפת את הערבים ביהודה ושומרון ואפילו את המיעוט הערבי במדינה. ועל זה, היות שזאת בעיה החוזרת ונשנית בציבור, בעתונות ובעתונות העולמית, אני רוצה לומר כמה מלים. רבות, אני חושב את עצמי כמי שעסק שנים רבות בבעיית מיעוטים, גם כתבתי, גם חקרתי גם עשייתי ואני מאוד ער לבעיית היחס למיעוטים. יש להביא בחשבון יחס לערבים, שמדינת ישראל נמצאת זה שלושים שנה במלחמה, במלחמה, תצי מלחמה, לא מלחמה ולא שלום, ויש להעריך את היחס של הממשלה ושל כל הממשלות לאור המצב המיוחד הזה. נדמה לי שלאור המצב הזה אין דוגמה ואין רע בעולם ליחס כזה נאות, כה הוגן וכה אנושי, ביחס של כל הממשלות, למיעוט הערבי במדינה ולערבים ביהודה ושומרון. אני חושב שיהיו פעם היסטוריונים שיכתבו, יהיו משפטנים שיכתבו ספרים ויביאו כדוגמה הערבית ביהודה ושומרון, של מדינת ישראל בתנאים כאלה, במצב כזה, את היחס הנאות הזה.

רק אתמול-שלוש שוב גינה אותנו אירגון הבריאות העולמי, בהצבעת מדינות ערביות וקומוניסטיות, על היחס הבריאותי ליהודה ושומרון. אני מכיר את המצב שם. ביקרתי שם רבות, הן כאשר הייתי שר והן כחבר הכנסת. רבות, נדמה לי שמצב האוכלוסיה הערבית ביהודה ושומרון, זו השנה האחרונה תחת שלטון מדינת ישראל, הוא הרבה יותר טוב מאשר בתשע-עשרה השנים של השלטון הירדני. הרבה יותר טוב בכל התחומים, הן בתחום החינוך, הן בתחום התעסוקה המלאה, הן בתחום הכלכלי, הן בתחום הבריאות. אני חושב שמבחינה זו יכולים אנחנו להתגאות ביחס הזה; הן בתחום חלת פתרון, אם לא כבר באמצע הדרך, של פירוק מחנות הפליטים והכללתם במצב הכללי של האוכי-לוסיה. בנינו זה יכולים אנחנו להיות גאים ביחס שלנו, תוך כדי הבאה בחשבון שכל זה נעשה כאשר אין שלום בינינו לבין שכנינו.

חברי-הכנסת אליאב, לא רק שלא צריך היית להעלות זאת כאחד הנימוקים להבעת אי-אמון לממשלה, אני חושב שמתוך היחס הכן לכמה בעיות היית צריך לבוא ולשבח גם ממשלה זו. אינני אומר שיש שינוי עמדה של ממשלה זו ואבחנה מהממשלות הקודמות בנושא זה.

תופיק טובי (חזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
האם אתה מכיר את הכפר ערב-אל-מפג'ר על-יד חדרה? אני מציע לך לבקר שם.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):
חברי-הכנסת טובי, אני מציע לך להתבונן במדינות השכנות הערביות. אני חושב שמצב האוכי-לוסיה הערבית אצלנו לא גרוע יותר מאשר בכל מדינה ערבית בסביבותינו.

עסקתי שנים רבות בנינו היחס למקומות הקדושים. אני יודע שגם נוצרים וגם מוסלמים הבינו לא פעם בשחיתות אתי את שביעות-רצונם מכך שלא היתה עוד תקופה שבה היו המקומות הקדושים כל-

מסויימת אלה היו לא רק נבואות אלא נעשו גם נסיונות דחיפה קלים באותן הפגנות שניסיתם לארגן בעקבות השינוי הכלכלי, והעם לא הלך אתכם.

אבל נשארו תחומים רבים לעשייה. בתחום הכלכלי אי-אפשר להשלים עם המצב של האינפלציה הדרהרת. צריך שהממשלה הזאת תירטם את הדבר בעל חשיבות ועדיפות עליונה את המלחמה באינפלציה וביוקר על-ידי קיצוץ תקציבי הממשלה ועל-ידי קיצוץ בהוצאות הציבוריות.

עדיין לא נעשה די בתחום המינהלי ובתחום של מתן שירות. בחלקו הגדול, אולי בעיקרו, המצב בתחומים אלו הוא ספיח של משטר קודם אבל אחרי שנה רצוי שנראה יותר תוצאות; עדיין לא נעשה די, וצריך להיעשות, בניוד עובדים מהשירותים לתעשייה. דרוש יתר תיאום וסיוע של הממשלה למש"רדים בנושא הרווחה והחברה. יש גם בממשלה הזאת — גם בממשלה הזאת — יותר מדי דיבורים, יותר מדי סתירות. יש יותר מדי פרשנויות מיותרות. יש הצהרות מרגיזות על התנחלויות שלמעשה אף אין כוח להעלותן. תביעת סיעת ד"ש היא כי בשלב הנוכחי של ניהול המשא-ומתן לא יועלו התנחלויות נוספות.

הממשלה הזאת, כמו כל ממשלה, היא במבחן מתמיד, וצריך שתהיה בפיקוח כולנו. בנושאים רבים עוד הדרך רבה אבל בנושאים רבים וחשובים יש התחלות מרשימות. צריך לתת לממשלה הזאת קרדיט וצריך לתבוע בה וממנה תיקונים ושינויים.

אנחנו נצביע אמון לממשלה הזאת.

הי"ר ת. גרוסמן:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת ורהפטיג בשם סיעת החזית הדתית הלאומית, ואחריו לחברי-הכנסת טובי בשם החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

ברשות היושבת-ראש, מורי ורבותי, אינני בא להעלות ולשבח את הממשלה. אני בא להסביר מדוע אני מתנגד להצעת אי-אמון.

ידידי חברי-הכנסת אליאב, מציד המליצה הטובה עלי וידי החום היהודי שבלבו, מציע אי-אמון טר טאלי, אי-אמון לממשלה, אי-אמון לכנסת, ואני חושב אי-אמון לציבור ולכול, לכולם, ידו בכול. הכול לא טוב, הכול שחור, ומתוך ההתמרמרות הזאת צריך להביע אי-אמון כללי.

אני נגד הקטרוג הכולל. יש לנו כלל בהלכה היהודית: אין למדין מהכללות. מהכללות כאלה אין ללמוד. שגיאות, כן, ישנן. אני מודה שיש שגיאות, שגיאות מי יבין, לא היתה שום ממשלה — גם הממשלה שאני הייתי חבר בה שנים רבות ואף לא הממשלה של האחדות הלאומית, שאני חושב שהיתה ממשלת שיא — שלא עשתה שגיאות. כולן עשו שגיאות. אולם יש לשקול הכול, את השגיאות, את הכשלונות מול ההישגים, את המעלות והמורדות, ובמאזן הזה אני חושב שיהיה מוצדק מאוד מצדנו אם נאמר שאנחנו נגד הצעת אי-אמון.

אני רוצה להתעכב, הרבה יש לומר, אבל אני

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (ורחפטיג, אלוני, גרוסמן, טובי) —

צלת יפה מאוד את השידורים כדי להביע את דעו-
תיה.

שולמית אלני (תנועה לזכויות האזרח):
אתה מתכוון לפרופסור ירון?

ורח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):
חברת-הכנסת אלוני, את שורת ברשות השידור
פי כמה מאשר אני וחברי. לא היה כמעט יום שלא
הופעת ברשות השידור.

שולמית אלני (תנועה לזכויות האזרח):
תסלח לי, בתכנית "מורשה" מופיעים הרבנים בלי
סוף, אתם עושים שטיפת מוח קולקטיבית שם, וגם
ביחס למורים.

ורח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):
רבתי, בנושא חופש הדיבור, אני רוצה לומר
לכל הצ'מפיונים — גם אני צ'מפיון של חופש
הדיבור — נשמור גם קצת על יחס של כבוד לעם.
אני רק רוצה לומר את הפירוש הקוצקאי לפסוק שב-
תורה: "לא תלך רכיל בעמך". הפירוש הקוצקאי הוא:
"לא תלך רכיל גם בעמך". גם בעם ישראל אסור
לדבר רכילות.

הי"ר ה. גרוסמן:
רשות הדיבור לחברת-הכנסת טובי בשם סיעת הח-
זית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, ואחריו — לחבר-
הכנסת גרוס בשם סיעת אגודת ישראל.

תופיט מרבי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מלאה שנה לע-
ליית הליכוד לשלטון בישראל. אבל די היה בשנה
זו של מהפך פוליטי וכלכלי כדי להוכיח לרבים,
גם מבין אלה שהולכו שולל ותמכו בליכוד, ששלי-
טונם של אנשי "ארץ-ישראל השלמה", ששלטונם של
בעלי ההון הגדול, אינו מסוגל לפתור אף לא בעיה
אחת מבעיותיה הקשות של מדינת ישראל. הוכח חיש
מהר ששלטון הליכוד מחמיר את בעיותיה של יש-
ראל, מערים מכשולים גדולים עוד יותר בדרך אל
השלום ואף עלול מתוך עמדותיו הלאומניות הקי-
צוניות המסוכנות לדחוף את האזור למלחמה חדשה
וקטלנית.

שלטון הליכוד מגביר את מצוקתם של המוני הע-
מלים, מחיפה את הדיכוי הלאומי כלפי האוכלוסייה
הערבית, מסכן את החירויות הדמוקרטיות. על סכ-
נות חמורות אלה הזהרנו עם כינונה של ממשלת
הליכוד, עתה מביעים רבים מבין אלה שנתפסו לברק
הדמאגוגי של הליכוד את אכזבתם ואת חששותיהם.

את אי-האמון בממשלת הליכוד הבענו עם כי-
נונה, אנו שבים ומביעים אי-אמון מחדש, ובטוחים
כי כל יום נוסף של שלטון ממשלת בגין מגביר
את הנזק לענייני השלום, לאינטרסים החיוניים של
המוני העמלים, לדמוקרטיה ולשוויון הזכויות. אפילו
במחנה הקואליציה הממשלתית מתערער האמון בברכה
של ממשלת בגין. גם אם כל השותפים יתייצבו ויצי-
ביעו היום אמון לממשלה, אין זה משנה את עובדת
קיום חוגים בקרב הקואליציה המאשימים את הממ-
שלה, שהיא במדיניותה הקנאית הקיצונית לגבי העם

כך מאובטחים, שלטונם העצמי כל-כך בטוח והגשיה
כל-כך חפשית כמו תחת השלטון הישראלי.

אני מבקש לסיים פרק זה של דברי בפסוק. אני
חושב שמבחינה זו אנחנו אף פעם לא מקיימים כל
מה שאנחנו צריכים. אני חושב שאנחנו יכולים לומר
שהממשלה הזאת התקרבה — כמו הממשלות הקוד-
מות, בעניין זה אינני מבחין — להגשמת אותו כלל
שאנחנו קוראים בתורה: "וכי יגור אתכם גר באר-
צכם לא תונו אותו, כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר
אתכם. ואהבת לו כמוך. כי גרים הייתם בארץ מצ-
רים, אני ה' אלוהיכם." "גרים הייתם בארץ מצרים",
אבל לא נהגנו בגרים כפי שנהגו בנו במצרים. אנחנו
משתדלים למלא את הצו הערכי הזה.

אעבור לבעיה שנייה אשר שימשה גם היא עילה
לחברת-הכנסת אליאב להבעת אי-אמון לממשלה: המ-
שאוֹמתן המדיני. פה אני מבין אותו. השוני בהש-
קפה המדינית בינו לבין הממשלה הזאת הוא גדול
ועל-כן הוא היה רוצה להביע אי-אמון לממשלה.
רבתי, אם נהיה כנים, נשווה את המצב היום של
הממשלה הזאת לממשלות קודמות. לא היתה עוד תקו-
פה בעשר השנים האחרונות שבה היה באזור זה
משאוֹמתן מדיני כל-כך ערני כמו בתקופת הממשלה
הזאת. כל שלושים השנים הקודמות לא היה משא-
ומתן כל-כך חז, כל-כך אקוטי כמו עתה בימי הממ-
שלה הזאת. יש להעריך זאת. נכון, נעשו שגיאות,
נעשו שגיאות גם על-ידי הממשלות הקודמות כמו
על-ידי הממשלה הזאת. אבל בכל אופן יש היום
משאוֹמתן מדיני הרבה יותר ערני מאשר היה. בעניין
זה יכול אני רק לומר כי אני מצטרף לכל האיחולים
לממשלה זאת ולראש הממשלה, שתעשה כל מה שאפ-
שר, כל מה שניתן, להחיש את המשאוֹמתן המ-
דיני, לעשות אותו יותר ממשוי ולהשתדל להביא לידי
שלום. העם יברך את הממשלה אם היא תצליח לקרב
את השלום.

אני מבקש לעבור לתחום השלישי. יסלח לי מאוד
חברת-הכנסת אליאב, שאני מכבד אותו — אני מכבד
את כל חברי הכנסת — אנחנו בידידות שנים רבות
בכנסת, אני מצטער מאוד שעלי לומר, שהנימוק הש-
לישי הזה אשר מייד אנקוב בשמו, היה בעיני גי-
מוק ממש מנוחך להבעת אי-אמון לממשלה זו. זה
הנימוק שהממשלה פוגעת בחופש הדיבור, רבתי, בתוך
עמי אנוכי יושב ואני יודע את היחס של כל הממ-
שלות לבעיית חופש הדיבור. אני יכול בעניין זה
להתפאר, כי במדינת ישראל הגענו לחופש הדיבור
אולי קצת יותר מדי מופרז, אבל האם סובלים אצ-
לנו מהגבלת חופש הדיבור? העתונות מוגבלת? רשות
השידור מוגבלת?

רבתי, צריך שיהיו קצת פרופורציה, קצת יחס
בעניין זה. נימוק זה צריך לשמש עילה להבעת
אי-אמון לממשלה? היכן שר המשטרה לשעבר, חבר-
הכנסת הלל? הוא מצטרף להצעת אי-האמון רק בגלל
עילה זו. אני מאוד מתפלא. לו היה לי פנאי הייתי
יכול להפוך זאת ללעג. אבל לומר שרשות השידור
אצלנו מוגבלת ברשות הדיבור? הרי ראשי רשות
השידור הם קבוצה מצומצמת בעלת דעות פוליטיות
מסוימות, בעלת דעות חברתיות מסוימות, והיא מנ-

בית בנגב, נישול הבדואים, הריסת הבתים רבת-המ-
מדים, פשע הריסתם של ארבעים וחמישה מבנים במ-
כה אחת באזור באר-שבע—דימונה ב-17 במאי (הור-
סים מבנים שהיו שם לפני עשרות שנים, עוד מימי
השלטון הטורקי, ובאופן ציני אומרים שזו פעולה
חוקית), פעילותה הנפשעת של "הסירית הירוקה", כל
הפעולות האלה שמטרתן לנשל את הבדואים מאד-
מותיהם ולרכוש במכלאות ככוח עבודה זול, מיבצעים
אנטי-ערביים, אנטי-דמוקראטיים ואכזריים אלה ראויים
לגינוי ולהקעה ולא רק להבעת אי-אמון. מדיניות
השוביניסם האנטי-ערבי מזדקרת היום בהגברת יחס
האפליה כלפי הסטודנטים הערבים באוניברסיטאות בישראל,
ראל, ביחס האכזרי של משמר הגבול כלפי הסטוד-
נטים הערבים בקאמפוס בירושלים.

בחסות מדיניות ממשלת הליכוד מרימים כוחות
השחור בישראל את ראשם וגוברים סימני יחסים צווי-
נים כלפי האוכלוסיה הערבית בשטחי חיים שונים. הגענו
להתנפלויות בנשק על כפרים ערביים, כפי שאירע
בגלג'וליה, ולאיומי הרב כהנא ואנשיו על התושבים
הערבים לעזוב את ישראל כדי שלא יאונה להם
רע... יש לשים ללא דיחוי סכר בפני ארס לאומני
ואנטי-ערבי זה, שמתפתח בחסות מדיניות ממשלת הלי-
כוד. בצל מדיניות הליכוד הגענו לסכנות רציניות
להירויות הדמוקראטיות, כאשר השלטון רוצה לבלום
את ההתנגדות העממית למדיניותו.

מה שאנו עדים כיום ברשות השידור זה לא רק
ציד מכשפות לגבי דעות שלא שרות תהילה למדי-
ניות הליכוד ולא רק סתימת פיות. הגענו להסתה
לגוויה לרצח מתנגדים ויריבים. הקריאה הגלויה, שהו-
דקרה בשבוע שעבר בתכנית "יומן אירועים" בטל-
וויזיה, לחסל את חברי-הכנסת הקומוניסטי מאיר וילנר
חיבת לעורר כל בעל מצפון לסכנות החמורות שה-
גענו אליהן.

ממשלת הליכוד מתכננת חוקים לדיכוי מאבקם של
העמלים. שר החינוך והתרבות מתכנן צווים שיאסרו
על המורים והתנגדות לעסוק בסוליטיקה. אלה הם סי-
מנים מדאיגים לסכנות החמורות הצפויות להירויות הד-
מוקראטיות.

על כן, סיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון,
מתוך דאגה עמוקה לעניין השלום, הדמוקראטיה, שוויון
הזכויות והאינטרסים של הפועלים והמוני העם, מביעה
אי-אמון לממשלה.

הי"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת גרוס, ואחריו — לח-
ברי-הכנסת פעיל.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לדעתי לא היה
בפי המציע הנכבד, חברי-הכנסת אליאב, אף לא גי-
מוק אחד דבר משקל המצדיק הצעת אי-אמון. יש
לפעמים לרש מיוחד העומד על הפרק ואו מציעים
הצעת אי-אמון. היום לא שמעתי נימוק שיצדיק זאת.
לכן לא נצביע, כמוכן, בעד הצעת אי-האמון.

סיעתנו הצטרפה בעת כינון הממשלה הזאת לקו-
אליציה. הממשלה מתפקדת כבר קרוב לשנה ואין כל

הערבי הפלשתינאי, במדיניותה התוקפנית שהביאה לנו
מלחמת כיבוש נוספת נגד לבנון, מונעת בכך כל
אפשרות להשגת שלום צודק ובר-קיימא ומעמידה שוב
את ישראל ואת האזוי על הר הגעש של סכנת המל-
חמה האכזרית.

ראש הממשלה ימשיך בוודאי, כדרכו, לדבר על
הצעות השלום "הנדיבות וההגיונות" שלו, אבל אפילו
שוחפי ראש הממשלה בקואליציה כיום יודעים שהוא
רק טוחן מלים, שכל התוכן שבדבריו הוא, המשך
הכיבוש הישראלי, המשך שלילת זכויות העם הערבי
הפלשתינאי להגדרה עצמית ולמדינה עצמאית בצד
מדינת ישראל.

תכנית שרי-הבטחון עזר ויצמן להקמת שש ערים
בגדה המערבית ותכנית סגן השר לתפיסת אלפי דו-
נאמים בגדה להרחבת המש התנחלויות של גוש אמו-
נים מוכיחות פעם נוספת מה ערך להכרות הדמא-
גוגיות של ממשלת בגין בדבר רצונה בשלום. המ-
זימה לתפוס על סמך ייפוי-כוח את הקרקעות הער-
ביות ואת הרכוש בגדה המערבית ורצועת-עזה, שמ-
נוהל על-ידי בני משפחה או קרובי משפחה, מוכיחה
כי הממשל הצבאי שואף לגוול, בניגוד לכל החוקים
הבינ-לאומיים, עוד רבע מיליון דונאמים ואלפי מב-
נים ולהעבירם כרכוש של "נפקדים" למינהל מקר-
קעי ישראל ולהועידם להתנחלויות קולוניאליסטיות בשט-
חים הכבושים. נישול וגזל לאור היום.

במקום להסיק מסקנות הגיוניות מעיסקת המטר-
סים המשולשת של הממשל האמריקני, המגבירה את
מירוץ היוון ומרחיקה את השלום, משתפת הממשלה
למעשה במשחק האימפריאליסם האמריקני ושולחת את
שר הבטחון לוושינגטון כדי לתבוע עוד נשק ועוד
נשק. ההישענות על מדיניות הכוח היא אשליה, אך
היא גם אסון.

ממשלת הליכוד הוכיחה מהר את עצמה כממ-
שלת בעלי ההון הגדול. מי אם לא הבנקים, בעלי
ההון הגדול, המונופולים, הם הנהנים כיום מן המהפך
הכלכלי, מהאינפלציה הדהורת, מהיוקר המאמיר, מקי-
צוץ הסובסידיות, מהורדת השכר הריאלי, מקיצוץ השני-
רותים הסוציאליים? מי אם לא ציבור העובדים וה-
שכבות הנחשלות הם המלקקים היום את פצעייהם מצעדיה
הכלכליים של ממשלת הליכוד, המוליכה את משק
המדינה למשברים חמורים, לאבטלה, להורדה דראסטית
ברמת החיים? הימאים, עובדי הנמלים, ציבור המו-
רים, עובדי "אל על", עובדי המדינה, הפקידים, עובדי
הייצור שמאיימת עליהם סכנת אבטלה, תושבי שכונות
העוני, המוני העמלים במדינה הנפגעים כיום יותר
מאייפוט מגוירות השלטון, הם המביעים אי-אמון בממ-
שלה.

בצל המדיניות הלאומנית הקיצונית של ממשלת
הליכוד מחמירה האפליה הלאומית כלפי האוכלוסיה
הערבית בישראל. הטירוף הלאומני האנטי-ערבי נוסח
תוכירו קניג, היחס לאוכלוסיה הערבית כאל "אוכלו-
סיה זרה" כהגדרתו של שר-החקלאות שרון, הם כנראה
הזרם העיקרי המניע את המדיניות כלפי התושבים
הערבים.

ההפקעות הנרחבות של אדמות האוכלוסיה הער-

חוברת כ"ט, ישיבה ק"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (גרס, אלוני, הלוי, פעיל, מ. כהן) —

מפיקים, כיוון שזה מביא תועלת לשוואיננו. אנחנו חייבים לרסן את עצמנו, אנחנו חייבים לרסן את היד ברת". אכן, אין אצלנו חופש הדיבור, יש אצלנו הפקרות הדיבור.

אנחנו בטוחים שהממשלה הזאת על כל חלקיה תכבד את ההסכם הקואליציוני כלשונו וכרוחו. אני חוזר ואומר: אם תבדקו היטב את ההסכם על כל סעיפיו, תיווכחו לדעת כי אנחנו לא נלחמים למען עניינים דתיים דווקא. המאבק שלנו הוא לא אגודאיסטי, כאשר אנחנו נאבקים נגד תיכנון המשפחה בישראל, אין זה מאבק דתי, זה מאבק כללי יש ראלי, זה מאבק לאומי. כאשר אנחנו נאבקים על שמירת השבת, אין זה מאבק דתי דווקא, זה מאבק לאומי ליום מגוחה בישראל. מזלזלים לא רק בשבת קודש אלא ביום המנוחה, נתנו היתרי עבודה בסניטונות. מה היא המטרה? שבעל המפעל יתעשר והי עובד יקבל 300% מהשכר. זה מוכיח בחברה מודרנית ומתוקנת? אנחנו לוחמים נגד הפצת חומר תועבה וסרטים קלוקלים. אין זה עניין דתי, זה עניין חברתי.

חברי הכנסת, אנחנו מביעים אמון לממשלה הזאת מתוך תקווה שבימיה נזכה לשלום אמיתי, שלום המדינה בבטחון. עם קצת בטחון אנחנו מקווים שהממשלה הזאת תצליח לתקן במקצת את הפגמים הרבים שנדבקו בחברה. אנחנו מבקשים ודורשים שהממשלה הזאת תקדיש יותר תשומת-לב לבעיות פנימיות, לבעיות ששע ועבריינות, לתופעות של רצח שאנחנו עדים להן יום יום. הממשלה חייבת לנקוט צעדים בלתי שייגרתיים כדי לרסן את כל אלה. בעיות בטחון הפנים אינן חשובות פחות מאשר הבטחון החיצוני. אנחנו מקווים שהממשלה הזאת תצליח למלא את ההתחייבויות אשר קיבלה על עצמה בעת שהציגה את הממשלה בכנסת. אנחנו מאחלים לה הצלחה ומביעים לה אמון.

היו"ר ב. הלוי:

רשות הדיבור לחברה-הכנסת פעיל הוודעה בשם מחנה שלי, ואחריו — לחברה-הכנסת פלאטו-שרון להודעה בשם סיעת פיתוח ושלום.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני הישוב-ראש, כנסת נכבדה, אין ספק בעיני שממשלה זו ראויה לאי-אמון מוחלט. את רוב הנימוקים הביא חברי-הכנסת אליאב. אני רוצה להציל את הזמן שניתן לנו להודעות של סיעות ולהשיב על חלק מהטענות של דוברי הממשלה.

כבוד השר נסים הוכיח בעליל, וחברי-הכנסת קורפו החרה החוק אחריו שהממשלה הזאת מפחדת מכל דיון ציבורי על בעיה בעלת משמעות. היא יראה פחד מוות, כי אם יהיה דיון ציבורי, רחמנא ליצלן, בנושאים עקרוניים, ילך הרוב שיש לה על-פי הסקרים לאיבוד, והוא ילך לאיבוד.

מאיר כהן (הליכוד):

זו אשליה, אתה משלה את עצמך.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אינני משלה את עצמי. אתם מפחדים מכל דיון צי-

יבה, בשום תחום ולא דווקא בתחום הדתי, שנצטרע על כך. מה יהיה הלאה? נחיה ונראה. אף אחד מאתנו לא משלה את עצמו שהממשלה הזאת השיגה את כל המטרות שהציבה לעצמה תוך שנה אחת או שהיא תיקנה כבר את כל הפגמים בחברה.

ישנו כמה עובדות יסוד, שברצוני להצביע עליהן, שבגללן זכאית הממשלה לאמון. אנו זוכרים כאשר לפני הבחירות לכנסת הזאת הטילו אימה על הציבור ואמרו שממשלת בגין תוביל את העם למלחמה. והנה נתברר שהממשלה הזאת נקטה בימות שלום רחבה ואינה מרפה מיזמה זו. מניעת מלחמה היא בראש דאגותיה של ממשלה זו. נכון שיש חילוקי דעות כיצד להשיג את השלום. אבל אנו בדעה שתכנית השלום של הממשלה היא תכנית מרחיקת-לכת שאפשר, על-כלי-פנים, לדון עליה.

הנה נתברר שהנשיא סאדאת, מאז הופעתו ההיסטולית בכנסת ישראל, אינו מוכן לזווג מעמדו כמדינה הנגימה. עד היום הוא לא הציע הצעה ברורה חברי הכנסת, אני מודה ומתוודה שאיני יודע מה רוצה תנועת "שלום עכשיו", מה רוצים קציני המילואים, מה רוצים קבוצת המורים והמתנכיסים, מה רוצים כל כותבי המכתבים. למכתבים אלה ולתסיסה זו יש רק מטרה אחת ותועלת אחת: הם מרפים את ידינו כלפי פנים ומחוקקים את ידי אויבנו.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

לא רוצים לשלוט על עם זה. מה התשובה שלך?

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

תיכף תשמעי את תשובתי. גם אני לא שייך לקיצוניים, לנצים, את יודעת היטב. האויבים מנצלים זאת היטב. נשיא מצרים אמר זאת במפורש: העם בציון רוצה בשלום אך ממשלת בגין היא קשוחה. הם מנצלים זאת.

אני זוכר, חברת-הכנסת אלוני, בעת הצגת ממשלת הליכוד אמר שר-החוץ משה דיין, שאם תבוא הצעה מצד הערבים לפשרה טריטוריאלית, תהא הממשלה מוכנה לדון על כך. זה היה בעת הצגת הממשלה. מר דיין חזר על כך גם בוועדת החוץ והביטחון והדגיש שאמר זאת על דעת ראש הממשלה. אבל, לצערנו, השכנים שלנו לא מוכנים לזה. זו עובדה.

כל הפירסומים ומכתבי ההסתה מצד חוגים שמאלניים מטרם אחת להם, להחליש אותנו, חסידות-לילה. לפי שאמרת, איננו נמנים על הקיצוניים בנושא השלום אבל הוויכוח הפומבי וההתמחות רק מחלישים אותנו. אנחנו חייבים בשעה זו, בשעת מצוקה, כאשר כולם לוחצים עלינו מבחוץ, להיות יותר מלוכדים מבפנים.

שמעתי כאן דיבורים על פחד מן הרצון לפגוע בחופש הדיבור. איום ונורא, הלוואי שהיינו יכולים לרסן את ה"דברת" אצלנו, גם בין שרי הממשלה, גם בכלי התקשורת וגם בכנסת. אם נאמר בפסוק "מוות וחיים ביד לשון", הרי שאנחנו חייבים להיות זהירים יותר. אתן דוגמה מן הממשלה: שר האגרריה והתשתית אינו חייב לפרסם כמה חביות נפט אנחנו

עלילת שווא על שר החינוך והתרבות הקודם — שאי-גני מחסידי, כידוע לכם, ותיכף אגיד גם למה — ועכשיו ודאי תבינו מדוע הוא התרגז. בדקתי את הבעיה באופן יסודי לקראת ההצעה לסדר-היום. אי-תרחי את המכתב הזה והבינותי לרוחו של שר החינוך והתרבות הקודם: מדוע זעם, מדוע כעס ומדוע התפרץ כך אף שהוא אדם שקט מטבעו. אלה השיטות שהממשלה הזאת נוקטת בהן. עובדה, קבל עם ועדה לטפול עלילות כאשר לא היו דברים מעולם.

ניקה נושא אחר: אצ"ל, לח"י, הגנה, פלמ"ח. דעתי ידועה ואינני רוצה להפוך זאת להרצאה היסטורית. הממשלה הקודם, כבוד ראש הממשלה, משרד החינוך והתרבות הקודם, כבוד ראש הממשלה, הוציא חוברת על האצ"ל אשר נכתבה על-ידי ההיסטוריון המוסמך ביותר בנושא האצ"ל. הממשל הקודם, כבוד ראש הממשלה, הוציא חוברת על לח"י, שאמנם פורסמה רק לפני כמה חודשים אבל הוא הכין אותה. הממשל הקודם, כבוד ראש הממשלה, פסל חוברת על הפלמ"ח שנכתבה על-ידי אורי ברנר ולא נתן להפיץ אותה. הוא גנז אותה. הממשל הקודם, כבוד ראש הממשלה, לא דאג לכתוב חוברת מקבילה על "ההגנה". הלואי ואתכבד אך נראה מה אתם תעשו בנושא זה; תלכו לקבור את "ההגנה" יותר עמוק. אני מודיע ואני מוכן לעמוד לדין, שאם תרם משהו תרומה מכרעת לכך שהבית הלאומי שלנו, המפעל הציוני שלנו לא תם מן העולם במלחמת העצמאות — וזו היתה השנה היחידה בתולדות המפעל הציוני שאפשר היה להכחיד אותו בכוח — את זה עשתה "ההגנה" ואת זה עשה הפלמ"ח. אני מוכן לעמוד לדין אם אני טועה.

מה אני רוצה להראות לכם? אתם טוענים על הממשל הקודם. אני טוען שזה מחדל שלו שהתייחס אל אצ"ל ולח"י בליבראליסמוס. מה אתם עושים? אריק שרון לא רק שאיננו יודע מה שהיה במלחמת העצמאות, הוא גם לא יודע מה היה בממשל הקודם. הוא יודע דבר אחד, כמו קוזאק: שליט צריך לר"דוף, לדכא, לממש שלטון. הוא עושה את זה יפה מאוד. כבוד ראש הממשלה, נדמה לי שהוא אפילו חורג מסמכויותיו ומאכיל אותך, חברי-הכנסת תופיק טובי לא יודע מה זה "לוקשים" אבל אתה יודע מה זה "לוקשים". הא לך עוד סיבה מדוע אני נגד הממשלה הזאת. הממשלה הקודמת נהגה בליבראליסמוס ומה אתם עושים? ביטעוני שווא אתם סותמים את הפיות.

אני פותח אתמול עתון "מעריב" ורואה שעומדים להדליק אבוקות על אתרי גבורה בערב ל"ג בעומר. והנה אני מגלה פתאום שמצודת זאב היא אתר גבורה. לא ידוע לי שבממשל הקודם הדליקו לפיד על בית מפא"י.

הלל זיידל (הליכוד):

על בית ההסתדרות הדליקו.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אם צודק חברי-הכנסת הלל זיידל שאכן עשו דבר רים כאלה על בית ההסתדרות, האם זוהי הממלכתיות, כבוד ראש הממשלה, חניך ז'בוטינסקי? האם

בורי. לכן שמתם את האיש ירון בראש רשות השידור, למען ינחה את בני ישראל בין הצפוי למצוי ובעיקר לפי מה שלדעתו רצוי.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
מה האסון בזה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

האסון בזה הוא שאתם רוצים להעמיס על הציבור שלנו בישראל עומס של מועקה, של שטיפת מוח, לא לדבר בעברית שאתה אהב ואולי מבין. זה מה שאתם רוצים. לכן אתם מפחדים מדיון ציבורי. יש לכך סממנים חמורים וזה מה שהביא אר"תנו להציע אי-אמון. יש סימנים שהממשל הזה מפחד מהתבטאויות הפשוטות. הוא מעמיק את מועקת האנטי-דימוקראטיה בקוותו שאנחנו נתרגל לסגנון חיים של "האח הגדול", שרק הוא אמור לקבוע. מי ששמוע היטב את השר נסים הבחין בכך בעליל.

כל הנושאים שהביא חברי-הכנסת אליאב, כל נושא מהם היה מחייב דיון בכנסת. על כל נושא אפשר היה להגיד דיינו. מה עשה השר נסים, שמשום-מה הממשלה אותו שלחה להשיב? הוא עוד הוסיף כמה נושאים שגם הם, כל אחד מהם ראוי לדיון בכנסת. זאת אומרת, הודאה של בעל דבר.

אילו הממשלה היתה אומרת: נכון, לא פשענו אבל חטאנו, עוינו, דיברנו דופי ואתם צדקתם. מה-שבווע הבא או בעוד שבועיים גיוס דיונים על נושאים חשובים אחד לאחד, עם הודעות ממשלה; ותרו על הצעת אי-האמון — סגני. אבל לקום ולהודות שאכן אנחנו צודקים — שהרי השר נסים אף הוסיף ברוב חכמותו ונזף בחברי-הכנסת אליאב על ששכח כמה נושאים — ואחרי-כך לדרוש, בכל זאת, להוריד את הצעתנו מסדר-היום... דבר כזה לא ייעשה במרקומנו. לא אחזור על הפרטים.

אני רוצה לגעת בנושא אשר ממחיש את סגנון העבודה של הממשלה הזאת: פרשת המורים. אני מחזיק ביד, כבוד ראש הממשלה, את המסמך, את המכתב הקצר שבו, בפעם הראשונה, משרד החינוך והתרבות פנה החוצה בבעיית המורים. חתום עליו היועץ המשפטי של משרד החינוך והתרבות. התאריך הוא 28 ביולי 1977. במסמך הזה, בפעם הראשונה, יצאה פנייה מטעם משרד החינוך והתרבות אל הממונה על ענייני העובדים בשירות המדינה ובה מוצע שייחילו לגבי המורים את הגזרות, איך נגרא להן? על סתימת הפיות ואי-הדיבורים. המכתב נושא את התאריך 28 ביולי 1977. ברור שהשר אחראי על המכתב הזה כי השר הוא המיניסטר. בוודאי שעובדי "סיביל סרוויס", אולי היועץ המשפטי, אולי אנשים אחרים במשרד החינוך והתרבות, רצו להציע לשר החינוך והתרבות הקודם כזאת. ייתכן מאוד. אלא שהשר אמר להם: לא יקום ולא יהיה. התחלף השר. ייתכן מאוד — לא בדקתי את הדינאמיקה הפנימית — שבאו היועצים לשר החדש ואמרו: אולי תעשה זאת אתה עכשיו. השר הסכים. כל פרשת המורים, כל כולה היא אשמת הממשלה הזאת, שר החינוך והתרבות הזה והשרים האחרים המעורבים בעניין.

כאן, מעל במת הכנסת, ניסה שר בישראל לטפול

חברת כ"ט, ושיבה קי"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (פעיל, לין, הלוי, פלאטו-שרון, אליאב) —

בשם סיעת פיתוח ושלום, ואחריו — לחברת-הכנסת אלוני להודעה בשם סיעת התנועה לזכויות האזרח.

שכדאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דווקה המפלגה אשר בניגוד לקונסנסוס הכללי, וזאת למטרה תעמור-לתית מובהקת, יזמה וקיימה פגישות והידברות עם רוצחי ילדינו, דווקה המפלגה הזאת מתימרת היום ללמד אותנו דמוקרטיה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

אתה מעז לדבר? אינך שומע מה שאתה מדבר. אינך מבין. אתה מקשקש בשפה שאינך מבין. אינך מבין מה שאתה מדבר. דו רעדסט נארישקייטן. דו ביסט א גרויסער נאר. דו שווייג. דו רעדסט קעגן דעמאקראטיע. דו, א גנב, רעדסט קעגן דעמאקראטיע.

שכדאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום):

אני מייצג פה יותר בוחרים מ"שלי".

אריה אליאב (מחנה שלי):

וואס זאגסטו. דו פארשטייסט נישט וואס דו רעדסט.

שכדאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום):

אני מייצג פה יותר בוחרים מ"שלי".

אריה אליאב (מחנה שלי):

גנבת את הקולות שלהם. גנב.

שכדאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום):

מאיר פעיל נבחר בעזרת עודף הקולות של סי-עתי.

אריה אליאב (מחנה שלי):

דו ביסט א גנב. פארשטייסט נישט וואס דו רעדסט.

הי"ר ב. הלוי:

חברת-הכנסת אליאב, אני מוחק את המלה שאמרת בשפה לא עברית מן הפרוטוקול.

שכדאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום):

"שלי" טוען שהנושאים החשובים אינם מופיעים בסדר-היום של הכנסת. חברת-הכנסת אליאב יודע שה-ממשלה הזאת היא דמוקראטית, אחרת הוא לא יכול היה לנאום כמו שנאם בנושא חשוב — — —

אריה אליאב (מחנה שלי):

ואתה היית צריך לשבת בבית-סוהר מזמן. דו וואלט געדארפט זיצן אין טורמע א לאנגע צייט, אין פראנקרייך און דא, בצרפת ובמעשיהו.

שכדאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום):

לא יידיש פה.

הי"ר ב. הלוי:

חברת-הכנסת אליאב.

אריה אליאב (מחנה שלי):

אני מדבר אליו בשפה שהוא מבין.

הי"ר ב. הלוי:

אם יש בדבריך ביטויים שאינם פארלאמנטאריים, לא אוכל להגיב. מי יודע מה אתה אומר?

זו הממלכתיות שלך לעשות להם "עין תחת עין", "אויף צו להכעיס"? האם זו משנתך? אם זה נכון, אני חושב שחברת-הכנסת זיידל טועה אבל אינני רוצה להתווכח, כי אני סומך עליו שהוא בדרך-כלל לא מוכר "לוקשים".

אני רוצה לסיים בנושא אחד. בנושאים הפוליטיים ניתן לומר על הממשלה הזאת שהיא כמעט ביזובה את סיכויי השלום שנפתח לפנינו על-ידי ביקורו של הנשיא סאדאת בירושלים בהצליחה להעביר ברוב כש-רון את היוזמה לממשלת ארצות-הברית. לא היתה ממשלה בישראל, אדוני ראש הממשלה, שנקרתה בפ-ניה הזדמנות פז כזו — ולא איכפת לי אם תייחסו זאת לעצמכם — שנשיא מצרים יכף ראש ויבוא לכאן, לכנסת בירושלים. לא היתה ממשלה בישראל שניתנה לה הזדמנות פז היסטורית כזאת, ולא היתה ממשלה המבזבת הזדמנות זו כמעט בשיטה של סוחר קמעוני. אני מקווה שאתם עדיין לא ביזבתם את ההזדמנות לגמרי. אתם כמעט ביזבתם אותה לגמרי.

אמנון לין (הליכוד):

אתה סיפרת בפאתוס שמדליקים את המשואה, את הלפיד, על בית ז'בוטינסקי. קיבלתי אינפורמציה, שב-אותה מפה של ארץ-ישראל המציינת את המקומות שבהם יודלקו המשואות בל"ג בעומר מצויין בטעות על יד האגדרטה של מצודת כוח על יד ראש-העין כאילו היא מצודת זאב. כיצד יכול אתה, כמשכיל וכ-היסטוריון, לא לדעת שעל יד ראש-העין אין מצודת זאב?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

פתח את עתון "מעריב", שם ראיתי זאת אתמול. כתוב: תל-אביב ועל-ידיה מסומנת מצודת זאב. אילו על יד זה היה כתוב: מבקשים סליחה, התכוונו למ-צודת כוח אולי זה היה אחרת. מכל-מקום, מה שלא נגיד על מצודת זאב, כבוד סגן שר הבטחון מר צפורי, מה שלא נגיד עליה, היא בוודאי לא אתר גבורה. אם נכון מה שאומר חברת-הכנסת לין, שהת-כוונו לכתוב "מצודת כוח" — אם כי "מצודת כוח" שאני יודע עליה היא נבי יושע — אני יכול לומר שזאת טעות פרוידיסטית. הייתי רוצה שתהיה הכ-חשה.

נציגי הממשלה באים וזאמרים: אנחנו שינינו את המצב הפוליטי. בתקופתנו החל המשא-ומתן לשלום, החל משא-ומתן עם נשיא מצרים, סאדאת, וכי וכי. בסדר. בתקופתכם מתבזבת הזדמנות היסטורית שלא היתה לאף ממשלה. אני מאחל לעצמנו, לא לכם — כי לצערי הרב אתם ממשלת ישראל שאני מביע לה אי-אמון — שזה לא יקרה. מה אתם עושים? את ההזדמנות הגדולה ביותר, המוצלחת ביותר, שעד היום לא הגיעתו כמותה, להגיע למשא-ומתן, אתם מבזבזים. אני מקווה שלא גמרתם לבזבז. אני מקווה שעל-ידי פעילות פארלאמנטארית מצדנו, יחד עם כל האופוזיציות, לא ניתן לכם מנוח כדי לנצל את שא-רית האשראי שעוד נותר, בתקווה שאולי על אפכם וחמתכם נצליח להציא מהעז לפעילויות סאדאת את ראשית השלום.

הי"ר ב. הלוי:

רשות להודעה לחברת-הכנסת שמואל פלאטו-שרון

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (אליאב, הלוי, אמיר, פלאטר-שרון, שריד, גרוסר, ביטון, אלונגי, אולמרט, לין, מילוא) —

אריה אליאב (מחנה שלי):
גנב — זה בכל השמות, בעברית וביידיש.

הי"ר ב. הלוי:
את זה כבר מחקתי מן הפרוטוקול.
יעקב ז'אק אביר (המערך):
צריך להחליט אם אפשר לקרוא קריאות-ביניים בשפות זרות. אני רוצה להגיב בצרפתית.
הי"ר ב. הלוי:
פה מדברים עברית, או ערבית אם אתה רוצה.

שמדאל פלאטר-שרון (פיתוח ושלום):
חברת-הכנסת פעיל יודע עד כמה דמוקרטית הממשלה הזאת. אחרת לא היתה סובלת שנציגי "שלי" יצאו להיפגש וללחוץ את ידיהם המגואלות בדם של רוצחי אש"פ.

אריה אליאב (מחנה שלי):
וואס פארשטייטסטו בכלל? פעיל איז געווען 28 יאר אין דער ארמיי. ווו ביסטו געווען? דו האסט גע-גנבעט געלט.
(קריאה: אדוני היושב-ראש, אינני מבין יידיש. זה לא ייתכן.)

הי"ר ב. הלוי:
חברי הכנסת, אני מבקש להשתמש בשפה העברית או הערבית.

שמדאל פלאטר-שרון (פיתוח ושלום):
נציגי אש"פ היושבים פה יודעים כמה הממשלה הזאת היא דמוקרטית ושרק מסיבה זו היא מהססת להוציא אל מחוץ לחוק.

יסי שריד (המערך):
מי פה נציג אש"פ?

שמדאל פלאטר-שרון (פיתוח ושלום):
מה אתה רוצה?

אריה אליאב (מחנה שלי):
אתה בריון, גאנגסטר, גנב.

פסח גרוסר (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אולי תפסיק את הישיבה. אין זה מכובד לבית.
צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי האיש הזה שקורא לאנשים היושבים כאן, בבית הזה, נציגי אש"פ?

שמדאל פלאטר-שרון (פיתוח ושלום):
אתה יודע מה זה גאנגסטר, ביטון. אתה יודע.

יעקב ז'אק אביר (המערך):
זה פארלאמנט. מותר להעיר הערות.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא אמר שיושבים בבית הזה נציגי אש"פ. הגאנגסטר, הגנב הזה.

שמדאל פלאטר-שרון (פיתוח ושלום):
אתה יודע מה זה גאנגסטר, ביטון. אתה יודע.

שמדאל פלאטר-שרון (פיתוח ושלום):
אתה יודע מה זה גאנגסטר, ביטון. אתה יודע.

שמדאל פלאטר-שרון (פיתוח ושלום):
בשום מדינה הנמצאת במצב מלחמה לא היה הדבר נסבל, ודאי לא בברית-המועצות היקרה כל-כך לסוכניה בכנסת. אני חושב שיהיה דמוקראטי ביו-תר להוציא את רק"ח אל מחוץ לחוק, אם כבר מדב-רים היום על דמוקראטיה. אני אצביע נגד ההצעה.

הי"ר ב. הלוי:
רשות הדיבור לחברת-הכנסת אלונגי להודעה בשם סיעת התנועה לזכויות האזרח.

שלמית אלתי (תנועה לזכויות האזרח):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראינו דוגמה מאלפת למה שמתפארים, שמניין קולות הוא העדות לדמוקראטיה ולשלטון מתוקן. הנה עומד לפנינו אדם ומתפאר בדמוקראטיה הישראלית. הוא סיפר שהו-איל ומניין קולותיו רב ממניין קולות "שלי". הרי שהוא טוב יותר ומתאים יותר. זה בערך כמו שראש הממשלה מודיע כל הזמן שקיבל את הרוב, על כן אינו יכול להאזין לכל האחרים הפונים אליו.

אהדד אולמרט (הליכוד):
ההשוואה במקומה, הדימוי אינו נכון. הוא מייצג יותר מאשר את ר"שלי".

שלמית אלתי (תנועה לזכויות האזרח):
כאשר ראש הממשלה, פקידו ועוזריו מודיעים ש-אינם מוכנים להאזין לציבור האליטות במדינת ישראל הקשור ל"שלום עכשיר" ואחרים —

אמנון לין (הליכוד):
מה הקריטריון ל"אליטה"?

אהדד אולמרט (הליכוד):
את עושה הפרדה בין אורח לאורח. יש אליטה ויש לא אליטה. את מפרידה בין אורחים במדינה.

פסח גרוסר (הליכוד):
את דוגלת בדמוקראטיה. את שומרת על זכויות האזרח.

שלמית אלתי (תנועה לזכויות האזרח):
הנציג שלכם הודיע בטלוויזיה שעשיתם מערכת בחירות בכך שפניתם אל המטומטמים. אתם הודעתם על כך, פירסמתם ברבים שניהלתם מערכת בחירות כפי שניהלתם כי ידעתם שהציבור מטומטם. וכך השיגו —

פסח גרוסר (הליכוד):
מטומטמים אלה שהצביעו עבורך.

שלמית אלתי (תנועה לזכויות האזרח):
האיש שלכם הופיע בטלוויזיה וסיפר זאת.

רוני מילוא (הליכוד):
ממתי הוא האיש שלנו?

שלמית אלתי (תנועה לזכויות האזרח):
שילמתם לו 150,000 לירות.

חוברת כ"ט, ישיבה ק"ב

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (מילוא, אלוני, פעיל, גרופר, הלוי, האונגר) —

ההתיישבות במשך מאות שנות ההתיישבות בארץ וכי אשר מפקיעים קרקעות, צריך לדעת, שמי שרוצה לשלוט על למעלה ממיליון איש ואינו נותן להם שום תקווה לחירות, הופך כל אחד ממיליון איש אלה לטרוריסט. בעיניו הוא לוחם שיחרור. אינני מאמינה בשום בטחון שיחייב להעמיד תותח מול כל בית וסוללה מול כל כפר.

כל הדברים האלה הם עדות לכך שאין דמוקראטיה, שאין התייחסות של שוויון לאחריים, ושאין רצון להתחשב בהם. אחרת הייתם חייבים לתת תשובה לבעיות של האוכלוסיה הזאת. אבל משום שאתם רוצים את אדמתם, משום שרבנים הולכים ממקום למקום ואומרים שקדושת הארץ חשובה מקדושת פיקוח-נפש וש"לכן אתם רוצים להישאר בשטחים, אתם תובילו או-תנו למצדה. לכן אסור לסלוח לכם.

כל הנסיגות האחרים הם נסיגות של שלטון הנאבק ומנסה, מיטיב ולא מיטיב בכמה דברים, וה"מאבק על כך הוא מאבק גדול. אבל מי שמוכן לא לראות ולא לשמוע את הקולות של אוכלוסיה של למעלה ממיליון איש, אי-אפשר לסלוח לו. האם אנו היינו חיים שנה אחת בהסכמה ובשתיקה תחת של-טון זר? האם אנו היינו חיים תחת שלטון זר שנה אחת בלי למרוז? בעצם אנו שלטון זר שם. גם ראש הממשלה אמר זאת בארצות-הברית. אבל כאן הוא נותן יד לנישולם מאדמתם, להתיישבות שם, להתכחשות להם. מי שאינו מוכן לשמוע את הקולות, לא שלנו ולא של העם שם ולתת לו חופש, ומי שאינו מנצל את סיכויי השלום היום, אי-אפשר לתת בו אמון.

הי"ר ב. הלוי :

רשות הדיבור לתבר-הכנסת האונגר, אחרון הנר-אמים.

גדעון האונגר (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני חודשים אחדים הצבעתי יחד עם הממשלה בנושא מדיני מר-כני. עלי להודות היום כי התלונה והתרעומת של בעלי הצעת אי-האמון אינן מחוסרות יסוד וכי אכן צריך היה לקיים דיון בכנסת על הבעיות הקשות העומדות ברומו של עולמנו. דיון זה הוא מחוייב מא-ציאות בשעה זו של מצוקה מדינית עוד יותר מא-שר בשעת בשורה. הממשלה היתה חייבת לשתף את הכנסת ואת הציבור במידע מוסמך, בשיקולים וב-הכרעות ולא להשאיר אותנו חשופים להשערות, לדי-ווחים חלקיים ולהצהרות של שרים, שבהן מוזיגים אותנו, ולכותרות מרעישות שבעקבותיהן באות הכ-חשות ולאחר מכן הכחשה להכחשה ואישור לידיעה הראשונה וחוזר חלילה.

התנהלו שיחות חשובות על-ידי ראש הממשלה ושר החוץ בארצות-הברית, שאליהן נתלווה שובל של דיווחים ושמועות. בימים האחרונים ממש התפרסמו ידיעות על הפקעת קרקעות בשומרון ומייד הכחשה בצדן והכחשה להכחשה. הרושם הוא שבעניין זה משרדים שונים מתחרים זה בזה לא בעשייה אלא בשיקולי יוקרה. אנו שומעים דיווחים על ההכרח בק-בלת החלטות גורליות ומצד שני על כך שאין צורך

רוני מילוא (הליכוד):

לא כל פירסומאי שמשלמים לו הוא האיש שלנו.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

האיש ששילמתם לו כדי שינהל מערכת הבחירות שלכם — — —

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גם פלאטו שילם. קניתם קולות בתשלום.

פסח גרופר (הליכוד):

שיזכחו את זה.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

רבתי, עברה שנה מאז המהפך. קשה להגיד שה-ממשלה הזאת היטיבה עם העם. אבל בצדק טוענים אנשי הממשלה ש-אי-אפשר לעשות שינויים קיצוניים בכל בעיות הפנים בשנה אחת. נכון שכל הרעות שאתם עושים — ואתם אומרים שאתם ממשכים במה שהיה קודם לכן — אתם עושים זאת בתאוצה גר-ברת. הייתי אומרת שבעניין זה אפשר היה לתת לכם צ'אנס נוסף ולא לאוץ ולהגיש הצעת אי-אמון, אי-לולא ביטלתם את ההודמנות הגדולה שנודמנה ל-ידיכם, והיא לקרב את מדינת ישראל אל השלום. אי-אפשר לבוא ולומר: אנו רוצים שלום ועם זאת לפתח ולטפח את יצר החמדנות, ההשתלטות וההת-נשאות תוך התכחשות לצרכים של עם אחר ותוך הודעה שרוצים להמשיך לשלוט שם.

רוני מילוא (הליכוד):

זו התנשאות.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

זו לא התנשאות, זו עובדה.

רוני מילוא (הליכוד):

והופעת הפרופסורים אתמול גם היא עובדה.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

לא אמרתם שאין שם אליטה; אף-על-פי שראש הממשלה אמר שהוא נבחר בקולות העניים והמאמי-נים — — —

רוני מילוא (הליכוד):

העניים והמאמינים הם האליטה בעם ישראל.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אני רוצה לומר לך חבר-הכנסת רוני מילוא: הקצב שבו רצה הממשלה משתמש ברוב שיש לו כדי לסתום פיות, לא כדי לסתום פיות אלא כדי לא להקשיב ולא להאזין לאחריים, אינו עושה את הד-מוקראטיה שלו לטובה יותר משל סאדאת עם ה-98%. כאשר קם ציבור שממלא את חובותיו ורוצה להשמיע את דבריו, אומרים לו: אבל לי יש יותר תומכים ולכן אינני מאזין לכם; וכאשר אומרים: אנו רוצים שלום אבל בכל הדברים שאמרתם לא נחתם אף לא תשובה אחת לצרכיך של העם שאתם שולטים בו, הרי גם אם תגידו מאה פעם שאת השט-חים אנו שיחררנו, בעיני העם הזה אתם כובשים. וכאשר הרמטכ"ל אומר — ואתם מתייצבים מאחוריו — שמוכרחים להישאר שם, ודין שילה וקדום כדין כל

— הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה (האונזר); הצעה לסדר-היום (הלוי, פרס) —

למרות תרעומת מוצדקת זו על הממשלה בנושאים אלה ואלה, מסופק אני אם כבר היום הגיעה מורת הרוח המצטברת עד כדי כך שהבית יחליט, למרות הכרעון הציבורי בבחירות לפני כשנה, שצריך להפיל את הממשלה והרי זה פירושה של הצבעת אי-אמון. לכן אימנע הפעם מהצבעה על הצעה זו מפני שהממשלה עוסקת, כך אומרים לנו, במיצוי קו מדיני. ואף כי עיסוקה זה מתמשך הרבה יותר ממה שהיה צורך, הרי מן הדין שגם האופוזיציה תתן שהות לממשלה לגבש את דרכה, לשקול את שיקוליה אך להביאם סוף סוף וללא השהיה לידיעת הציבור. פסק הזמן מן הדין שיהיה קצר, מן הדין להמתין רק מעט, כי שעון החול הפוליטי אוזל והולך.

לכן בפעם זו אימנע מהצבעה על אי-אמון לממשלה.

היור"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה.

הצבעה

בעד הצעת סיעת מחנה שלי להביע

— 32	אי-אמון לממשלה
— 66	נגד
— 1	נמנעים

הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

בקבלת החלטות חדשות. אנו שומעים על תשובות שצריך להעביר בנושאים חיוניים ביותר לארצות-הברית. איננו יודעים מה השאלות ובוודאי לא מה התשובות המתוכננות. הציבור הושאר בערפל כבד. הממשלה ביצעה תמרון לגבי החלטה 242 לבל תחול על יהודה ושומרון. ומפי שר החוץ שמענו שאין הוא מציע להרחיב את שלטונה של ישראל על מיליון ערביי השטחים.

בסבך שמועות והכחשות ובהעדר מידע מהימן מתארגנות קבוצות הפועלות על-פי מידע מקוטע. מת-ארגן מסע של תנועת "השלום עכשיו", כאילו הדבר בידינו וברשותנו על-ידי תכנית כלשהי המקובלת עלינו להשיג שלום מייד ולעומתה תנועת "שלום ובטחון" כאילו בכלל אפשר לנתק בין השניים ולהקריד ביניהם. ורק אתמול—שלשום שמענו על קבוצת מחאה שלישית של "שלום אמת", כאילו משהו מתכוון לש-לום אחר, מזויף, שאינו שלום אמת.

חלק גדול מן המבוכה הזאת, מן ההתגודדות ומן ההתרוצצות הוא תוצאה מכך שהממשלה לא אמרה את דברה. אגיד בעניין זה במאמר מוסגר כי בעיני רצוננו העמוק בשלום מוביל בהכרח לשלום של ממש, שהרי אחרת יהיה זה "משגשג" להעדר שלום. שלום של ממש פירושו שצרכי בטחון בסיסיים יבואו על סיפוקם. דווקא משום כך הדהימה אותנו נכונות הממשלה שנותנים מראש, עוד לפני ביקור סאדאת, להסתכן בחזית המצרית באופן מרחיק-לכת כל-כך עד כדי ויתור על כל סיני אפילו עוד לפני שהחל המאבק המדיני.

ג. הצעה לסדר-היום הצורך בדיון מדיני

השיג ראש הממשלה כתוצאה מהסודיות הזאת? הנוק ברור: זילזול בכנסת ופגיעה בליכודה. התועלת נעלמה, עקרה. ואני חושש שאנחנו עומדים היום בפני מצב דומה. שר החוץ הביא הצעה לגישה חדשה לפני האמריקנים, שבעקבותיה האמריקנים ביקשו כנראה תשובות מספר לשאלות מספר. השאלות שמורות בסוד, ייתכן שגם התשובות תישמרגה בסוד עד אשר אחד מחברי הממשלה יספר אותן לטלוויזיה האמריקנית ואז זה גם יגיע לכנסת בישראל.

גם כאן הזילזול בכנסת הוא ודאי, וערך הסודיות הוא מפוקפק אלא אם כן נביא בחשבון שהסודיות הזאת נשמרת לא מטעמים ממלכתיים אלא מטעמים מפלגתיים. כי לראש הממשלה יש בעיה: אם הוא יתן תשובה נוחה לאמריקנים, יעורר הדבר חימה ב"חירות"; אם יתן תשובה לא נוחה לאמריקנים, יעורר הדבר זעם ב"ד"ש"; אבל אם הוא ינסה להרוויח זמן, יהיה לו בינתיים שקט. הצרה היא שיש ראל אמנם תריון זמן — שבועות אחדים — אבל הערבים ירוויחו נקודות לשיפור במצבם. בשיטה כזאת ישראל מאבדת ותוסוף לאבד את דעת הקהל העולמית, את אחדת הציבור האמריקני ואת תמיכת מוסדותיה. והתוצאה היא, שמחסני הנשק החדשים שב-

היור"ר ב. הלוי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום. רשות הדיבור לחברי-הכנסת פרס להצעה לסדר-היום מס' 1205 בנושא: הצורך בדיון מדיני.

שמעון פרס (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדי פעם שראים אותי האומנם מקיים ראש הממשלה את אשר הבטיח, כלומר להביא את ראש האופוזיציה בסוד העניינים ובעצה. תשובתי היא חד-משמעית: כן, הוא עושה את זה, אבל רק עם ראש האופוזיציה לשעבר, לא עם ראש האופוזיציה בהווה. אתו הוא מת-יעץ ואתו הוא מגיע להסכם. הצרה היא שגם העצות שניתנות לו וגם העצות שהוא מקבל מביאות דאגה ונזק.

למשל, הציע לו ראש האופוזיציה לשעבר לדגל על הכנסת בעניינים המדיניים החשובים באמת. הוא נסע והציע לנשיא קארטר תכנית מדינית מבלי להביאה קודם לכן לא לפני הכנסת, לא לפני ועדת החוץ והבטחון, לא לפני מליאת הממשלה. אדוני היר-שבראש, כשאנחנו מעיפים היום מבט אחורה, מה

חברת כ"ט, ישיבה קי"ב
— הצעה לסדר-היום (פרס) —

1967, זה תקדים מסוכן; אם על קווים אחרים, הרי שמר בגין יצטרך לנהל משא-ומתן על פשרה טרי-טוריאליה כבר בשלב זה. ישאלו שאלה שלישית: מי ייצג את הפלשתינאים? הישנם ביהודה ושומרון נציגים נכבדים שילכו ללא תמיכת אש"פ או ללא תמיכת ירדן? הילכו אפילו נציגים בלתי מוכתרים שלהם? אם ילכו בגיבוי אש"פ, זו הכנסת אש"פ למשא-ומתן; אם ילכו בגיבוי ירדן, זו הכנסת ירדן למשא-ומתן מבלי שירדן עצמה תיטול חלק במשא-ומתן.

אבל השאלה הרביעית והעיקרית היא: היות שמ"דובר רק על הסכם-ביניים ולא יותר, על הסכם לחמש שנים, ישאלו האמריקנים כפי שבוודאי כבר שאלו: מה יהיה כעבור התקופה הזאת? אם ישראל שוללת משאל עם, מה היא מציעה במקומו? אם היא שוללת פשרה טריטוריאלית, מה היא מציעה במקומה? מה שתכנית בגין עושה, הרי זה כל מה שהמערך נבצע מלעשות במשך כל השנים: הוא מציע מפה, את מפת 1967; הוא מציע לוח, לוח של חמש שנים. ואם מותר לי להגיד בכל הכבוד, למעשה זו הזמנה להפוך את תכנית בגין לתכנית ברוקינגס.

אבל לא רק האחרים ישאלו אותנו שאלות. גם אנו חייבים לשאול את עצמנו שאלות מספר: האם מישוה מאחזנו מעלה על דעתנו, שכתוצאה ממשפט כתוב בחוזה, כתוצאה מפסיק או מנקודה, ישתנה העולם? האם יפתח או הרגש הלאומי הערבי? האם יקטן הריבוי הטבעי בגדה ובעזה? האם תיפסק ההסת"מ? למה בחימוש הערבים? האם בנקודות ובפסיקים מכור-נים וקובעים היסטוריה? יתר-על-כן, אנו משוכנע, חברי הכנסה, שבעוד חמש שנים לא תשלוט בארץ הזאת ממשלה בראשותה של "חירות". ואם יהיו בה נציגי "חירות", הם לא יישענו על מצע "חירות" כי המציאות חוקה מהמצע. המצע מיושן כבר היום וב-עוד חמש שנים הוא יהיה בלה מווקן. לעומת זאת תחבסס אוטונומיה ערבית כגרעין של מדינה פלש-תינאית ובגבולות 1967. כל מה שנוכל לעשות אז זה להצטרף, אבל לא להתחרט.

האם ישנה אלטרנטיבה למדיניות זו? התשובה היא: כן. לדעתי, עדיף שאנחנו ננסה להפוך את הנ"קודות המוסכמות עם ארצות-הברית לבסיס של משא-ומתן, במקום ארצות-הברית תהפוך את תכנית בגין לתכנית ברוקינגס.

ממשלת ישראל טרענת שיש הבדל בין עמדת מצרים כפי שהיא באמת לבין עמדת מצרים כפי שהיא מתוארת על-ידי ארצות-הברית. לדעת הממ"ש שלה תובע סאדאת, והוא גם אומר זאת בקול רם, חזרה לגבולות 1967, ירידה מרמת-הגולן והגדרה עצ-מית לפלשתינאים. לעומת זאת, ארצות-הברית אי-מרת שמצרים אינה מדברת על חזרה לגבולות 1967, שהיא מסכימה כי אין להקים מדינה פלשתינאית, שאין לשחף את אש"פ ושיש מקום לנוכחות צה"לית ביהודה ושומרון, במשך חמש שנים ולאחר חמש השנים.

אני שואל: מה עדיף לישראל? הרי אפילו אם תיווכח מצרים, לאחר שנגיע להסכם על הצהרת כו-ונות — וזו תוספת אמריקנית — שאין כל מדינה ערבית המוכנה להצטרף למשא-ומתן, היא לא תס-

עולם ובכלל זה אלה של ארצות-הברית, ייפתחו הלאה לארצות ערב וחגורת הכדירות תוסיף להתהדק סביב מדינת ישראל.

הסיוע המדיני, העזרה הכספית, אספקת הנשק הח"דש לארצות ערב יסכנו את השלום ואת הבטחון בעת ובעונה אחת. כי הן השלום והן הבטחון בנויים על מאון כוחות. מרכיב לשלום הוא שיכנוע ערבי שאי-אפשר עכשיו להדביר את ישראל, ובוודאי שהמרכיב העיקרי בבטחון הוא יתרון איכותי לישראל באדם ובציוד כדי שנוכל לעמוד על גפשונו.

בבטחון ישראל דרושים הכלים המתאימים שיאפ-על נחיתותה המספרית. עיסקת הנשק עם סעודיה שרו לה לשמור על יתרונה האווירי כדי לפצותה ומצרים היא מכה על ראשו של מאון זה. והפיר-סומים השופעים, המבולבלים, על תכניות התגנחות שדרך אגב אינן קמות, מפרנסים בנדיבות את ההצ-בעות המביאות נזק לישראל ונשק לערב.

אדוני היושב-ראש, הנשיא סאדאת היה ראשון הערבים שהחליט כי הקרב הבא יהיה על דעת הקהל בארצות-הברית. אגב, אני רוצה להגיד לשר נסים שתקף אותי, מדוע לא תקפתי את סאדאת: אנהנו אופוזיציה לויאלית; אם ראש הממשלה מהלל את סאדאת, מדוע נתקף אותו אנהנו? ראש הממשלה, אתה אמרת שנסעת לאיסמעיליה כראש ממשלה מקווה חזרת כאדם מאושר. מי עשה אותך מאושר? להקת הנח"ל? הנשיא סאדאת מצליח בתפקידו זה והוא המוביל במערכה על דעת-הקהל בארצות-הברית, וזאת לא רק בזכות מעשיו הוא אלא גם כתוצאה משגי-אותיה של המדיניות שלנו.

כאשר ראש-הממשלה, מר מנחם בגין, הציג את תכניתו נמנענו מלהפריע למהלך אך ידענו בלבנו שזו תכנית אומללה: אם היא לא תצא לפועל, תהיה בכך פגיעה חמורה בתהליך המשא-ומתן לשלום. אך אם היא תצא לפועל, היא תיצור פוטנציאל להקמת מדינה פלשתינאית.

כבר המהלכים הראשונים הוכיחו זאת וגרמו לי-ש"ראל נזק; כי במקום לנסות ולהגיע להסכם על הצ-הרת הכוונות, נתפסנו לעניין שלילת 242 ותחולתה לגבי ירדן ועד אשר תיקנו את הנזק הזה, באיחור משווע, יכולה היתה מצרים להציג את עצמה כרו-דפת שלום ונאמנה להחלטות האו"ם ואת ישראל כה-היפך מזה. עכשיו החליטה הממשלה לדלג על שלב "הצהרת הכוונות" ולדון עם ארצות-הברית בתחילה דעם מצרים לאחר מכן על מרכיבי התכנית באורח מפורט. אך אם בהצהרות יש מקום להכללה ואפילו לעירפול, הרי שבתכניות ממשיות תזופנה בעיות מפור-רות ומביכות, ולדעתי ישראל תמוינה לעצמה פעם נוספת שורת שאלות שלא קשה לנחש אותן מראש ושכל תשובה עליהן תפגע במעמדנו.

אני רוצה לתת דוגמה של אחדות מהשאלות הצ-פיות. שאלה ראשונה: מסמכותו של מי תקום האו-טונומיה, מסמכות הממשלה או כתוצאה מהמשא-ומתן המצרי-ישראלי? אם מסמכות ישראל, יגידו: זו לא אוטונומיה מסמכות מצרים — ישראל, זו לא יהודה ושומ-רון כי אם עוד פעם הגדה המערבית. שאלה שנייה: על איזה שטח תחול האוטונומיה? אם על גבולות

תכנית המערך העומדת על גבול בטחון ושוללת מדינה פלשתינאית איננה חותרת לספח את יהודה ושומרון ואיננה חוששת להודות שיש מקום גם לנסיגה טריטוריאלית מחלקיו.

(קריאה: איזה?)

אנחנו איננו צריכים להביא מפה. אתם הצעתם את מפת 1967. פשרה טריטוריאלית מקובלת על ארץ-הברית והיא אומרת שהיא יכולה להיות יסוד לדיננים עם מצרים. תכנית זו איפשרה תיאום עם אמריקה. לדעתי, היא גם היחידה המאפשרת סיכום חיובי של המשא-ומתן בדבר הצהרת הכוונות, ולדעתי, ממילא גם על חתימת הסכם שלום עם מצרים.

תכנית הליכוד דוחפת את מדיניותה של ישראל לקשה שבברירות: אם היא לא תתקבל, נהיה ניי-דונים לבדידות מוחלטת והערכים ייהנו יותר ויותר מהנשק המערבי; ואם היא תתקבל — ואין לה סיכוי להתקבל בלי ויתורים נוספים של ממשלת בגין במלים ובניסוח — היא תזמין את לידתה של ישות פלשתינאית בגבולות 1967.

חברי הכנסת, ברירה זו איננה סודית. חובה על הכנסת וחובה על כל חבר כנסת להכריע בה מבעוד מועד, והבעיה, השר נסים, אינה אם פתחו מושב בהודעת ממשלה או לא; עכשיו צריך לקבל החלטות. בשביל מה דרוש פארלאמנט, השר נסים, אם אינו דן ומכריע בשעה זו שיש דיננים והכרעות? לעשות את הכנסת מקום שני לאחר הטלוויזיה האמריקנית הוא זילזול בכנסת. ואפילו אין הממשלה מתכוונת לעשות כן, כך היא נוהגת בפועל.

אדוני היושב-ראש, אני מציע לקיים דיון בנושא זה בפורום המלא של הכנסת.

הי"ר ב. הלוי:
רשות הדיבור לשר החוץ, לתשובה.

שר-החוץ מ. דיין:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם-כול רצוני לומר שהממשלה רוצה לקיים בהקדם דיון מדיני.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
נו, קדימה.

שר-החוץ מ. דיין:
חברי-הכנסת מאיר פעיל, יש לי הצעה ובקשה שתשב בשקט.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
בקשתך תישקל ותידון לפי העניין.

הי"ר ב. הלוי:
חברי-הכנסת פעיל, אתה רשום לרשות הדיבור אחרי שר החוץ.

(קריאה: יש לו זכות פרמאננטית לרשות הדיבור.)

שר-החוץ מ. דיין:
ובכן, ראשית, רצוני לומר שהממשלה רוצה ומי-

כים שסירוב ערבי ימנע ממנה לחתום על הסכם עם ישראל. עכשיו, אחת מן השתיים: אם אכן מצרים תתקש בעמדותיה התובעות חזרה לגבולות 1967 וייתור על גבול בטחון לישראל שראשיתן בנהר הירדן והקמת מדינה פלשתינאית — עמדות שאינן קבילות עלינו — היא, מצרים, תישא או באחריות לכשלון המשא-ומתן אבל או ישראל לא תיוותר לבדה, היא תוכל להישען על התחייבות אמריקנית ולשמור על תיאום מדיני אתה. מה הטעם לחייב את ארצות-הברית בעמדות הנראות לנו כמצריות במקום לחייב את ארצות-הברית בעמדות הקרובות יותר לישראל? מדוע נחזור לכך שבמשולש הקיים — ארצות-הברית, מצרים וישראל — תחובר הצלע המצרית עם הצלע האמריקנית במקום לחבר את הצלע הישראלית עם זו האמריקנית? אם, לעומת זאת, מצרים תאשר את מה שאמריקה טוענת שהיא מוכנה לאשר, נוכל לסיים בהצלחה את המשא-ומתן לשלום עם מצרים ועם ארצות-הברית.

חוששני שמדיניות הממשלה הנוכחית מובילה לכך, שאפילו אם לא יהיה הסכם שלום, נפסיד את אשר היה לנו בארצות-הברית; נפסיד הן את השלום והן את ארצות-הברית. ואם תתקבל תכנית האוטונומיה — ותכנית אוטונומיה משופרת, שתהיה בגבולות 1967 ותחזיק מעמד חמש שנים עד שתוחלף בתכנית אחרת, תכנית יותר נוחה לערב מאשר לישראל — הרי שבי-1948 הקמנו את מדינת היהודים וב-1978 אנו מקימים, שלא מדעת, את מדינת הפלשתינאים.

"הגישה החדשה" אומרת שבמקום ירדן, ואנו בעד ירדן, תיכנס מצרים למשא-ומתן על עתיד יהודה ושומרון. חברי הכנסת, האם מצרים תוכל להיות גמישה יותר מירדן ומהפלשתינאים כאחת? אנחנו ביקשנו עכשיו שמצרים תגיש תכנית. מצרים אינה ממהרת. למה לה למהר? הומן אינו פועל לרעתה, אבל אם היא תגיש תכנית, האם זו תהיה תכנית נוחה יותר מהצהרת הכוונות שהיתה קודם לכן? הממשלה אומרת: במקום להסכים על הצהרת כוונות — דבר שאנחנו המערך, ממליצים עליו — נדון על סעיפים מפורטים. האם קל יותר להסכים על סעיפים מפורטים מאשר על הצהרה כוללת?

אמריקה מעלה את השאלה של גבולות הקבע לאחר חמש שנים. האם הסיכוי לריבונות ישראלית, לשליטה ישראלית, כפי שתובע הליכוד, כעבור חמש שנים, יהיה גדול יותר לאחר שבמשך חמש השנים הראשונות הסכים כבר הליכוד להשאיר את יהודה ושומרון ללא ריבונות מוגדרת? והאם כעבור חמש שנים נוכל להגיע לפשרה טריטוריאלית לאחרי שבמשך חמש שנים הסכמנו שהאוטונומיה תהיה בגבולות 1967? האם אז יהיו גבולות נוחים יותר?

לאחר שממשלתו של מר בגין ויתרה על סיני כולו ונמנעה מלעמוד על גבול בטחון בינינו לבין מצרים, ממשלה זו מניחה לנו עכשיו גם הצעה מקבילה לגבי יהודה ושומרון, כאשר היא מתנחמת שהיא ייעשה בשני צעדים ולא בצעד אחד, כך שתוכל לטעון שהמצע של גח"ל יוכל להתקיים, אמנם קיום צולע למחצה, חמש שנים ולאחר מכן נסמוך על חסדי שמיים בתקווה שהבוחר יוריד את הליכוד מהשלטון.

חוברת כ"ט, ישיבה קי"ב
— הצעה לסדר-היום (דיין, הלל) —

ומתן רציני צריך להתחשב פשוט גם בעובדות האלה ובלוח זמנים כזה.

אני רוצה להעיר שתי הערות לגבי שני נושאים שנגע בהם חברי-הכנסת פרס. אחד, ביחס להצהרת העקרונות; והאחר, ביחס לדרך, שהיא כנראה נראית בעיני פסולה, איך לדון בדברים לגופם. קודם-כול לגבי הצהרת העקרונות: כאשר נשיא מצרים מבקש הצהרת עקרונות — והצהרת העקרונות היא איננה לגבי הנושאים שבינינו לבין מצרים לגבי סיני — הצהרת העקרונות היא לגבי הנושאים הכללי-ערביים; כלומר, רמת-הגולן, הנושא הפלשתינאי על כל היבטיו, בכלל זה הפליטים הנמצאים במחנות הפליטים, עתיד יהודה ושומרון, הזכות להגדרה עצמית ולריבונות. כאשר נשיא מצרים מבקש את ההצהרה הזאת מול עינינו עומדות שתי עובדות: האחת היא שהוא נשיא מצרים צריך לחתום — הוא איננו מבקש הצהרת עקרונות חתומה רק על-ידי ממשלת ישראל אלא חתומה גם על-ידי מצרים — על הצהרת עקרונות כזאת כלפי העולם הערבי כולו.

חברי הכנסת, האם יכולה מבחינה זו להיות הצהרת עקרונות כזאת שלא קיצונית שבקיצונית? האם מישוהו שהוא איננו נאיבי כאן, המכיר את העולם הערבי ואת המציאות המדינית, יוכלו להעלות על הדעת שכאשר מדובר על הצהרת העקרונות יכול נשיא מצרים להרשות לעצמו פומבית — לא בדיון מעשי מה יהיה ברצועת-עזה ומה יהיה ליד הירדן, והיכן יהיו כוחות ישראלים ומה יהיה עם ההתיישבות אלא הצהרת עקרונות — יכול נשיא מצרים לחתום על הצהרת עקרונות שאיננה קיצונית? אבל יותר מזה, וזו העובדה השנייה, מה שאומר נשיא מצרים הוא, שהוא רוצה את הצהרת העקרונות הזאת כדי לאפשר למנהיגים ערביים אחרים להצטרף למשא-ומתן, ובראשי-ראשונה למלך ירדן או לנציג ממשלת ירדן ולנציג הערבים הפלשתינאים. אותה הצהרת עקרונות צריכה להיות לא רק כזאת שהיא תעמיד את נשיא מצרים בעיני הערבים באור נאות אלא להיות כל-כך אטראקטיבית, כל-כך מפתה, כל-כך עונה על כל המשאלות עד כדי כך שמכוחה יחליט מלך ירדן להצטרף למשא-ומתן לשלום עם ישראל.

אתם משערים לעצמכם מה צריכה לכלול הצהרת עקרונות כזאת שמטרתה היא לצרף ולהביא את חורסיין למשא-ומתן הזה? מישוהו יכול לצפות שהצהרה כזאת לא תהיה קיצונית שבקיצונית? השאלה היא האם פרט לסיעה אחת כאן בכנסת, הסיעה הקומוניסטית, האם הכנסת כאן מוכנה לחתום או להציע לממשלה לחתום על הצהרת עקרונות —

שלמה הלל (המערך):

אדוני שר החוץ, מי יום את עניין הצהרת העקרונות?

שר-החוץ מ. דיין:

אני מבקש מאוד לתת לי לומר את דברי וליגבי מה שלא יתקבל על דעתכם תאמרו אחר-כך דברים הפוכים, כדי שתשמעו את התשובה תן לי לסיים את הפסוק, אולי בתוכו גלומה התשובה.

כנה לקיים בהקדם דיון מדיני, ונשיאות הכנסת תחליט על המועד.

שנית, לדבריו האחרונים של חברי-הכנסת פרס, אשר אמר: צריך להחליט בדברים הקבועים עכשיו, מייד לפני רבע שעה הצביעה הכנסת אמון או אי-אמון? זה לא היה לפני זמן רב כל-כך. וחברי האופוזיציה לא נמנעו מלנסות להחליט עכשיו אם תומכים בממשלה או מתנגדים לממשלה. אין זה מצב שאין הצבעות כאלה. זה למען הדיוק ביחס לקביעת מועדים לדיונים מדיניים.

ובכן, ביום שישי הקודם, פחות משבוע מהיום, מסר לי שגריר ארה"ב בדרכי למשרד ראש הממשלה אותן השאלות שחברי-הכנסת פרס הזכיר אותן. אלה לא היו רק שאלות אלא תזכיר מפורט ובו אלמנטים שונים. ורצוני להזכיר לחברי הכנסת כי בשניות שראש הממשלה ואנכני ניהלנו לאחרונה בווישינגטון, לא רק נשאלנו אלא גם הצגנו בפני מחלקת המדינה שאלות שתופנינה למצרים מצדנו כדי שיתברר האם יש בסיס ומהו אותו בסיס לאתם הדיונים המעשיים, הקונקרטיים, שחברי הכנסת פרס מולול בהם, בדבר הסדר שלום וקיבלנו תשובות עליהן. לא אומר שהתשובות מניחות את הדעת. מה שאני רק רוצה לומר הוא שארצות-הברית אמנם קיבלה את השאלות האלה וטרחת לפנות למצרים ולברר אתה את השאלות האלה, והדבר הזה נמשך זמן. רק ביום שישי האחרון קיבלנו מארצות-הברית — באמצעות שגרירה — תזכיר בעניין זה.

לו הממשלה רצתה, המועד הראשון שהיא היתה יכולה לדון בדבר היה ביום ראשון שלאחר יום שישי האחרון. היא לא עשתה זאת יומיים לאחר שקיבלה תשובה אמריקנית אלא תעשה זאת ביום הראשון הקרוב, ואינני חושב שחברי-הכנסת פרס מציע שהדבר יבוא לדיון בכנסת לפני שהוא נידון בממשלה.

יתר-על-כן, אני רוצה להוסיף ובעניין זה די לי לצטט את סופר "דבר", שכתב אתמול כי האמריקנים אומרים: אל תמהרו להשיב תשובות לשאלות. מי ממהר? חברי-הכנסת פרס, האומר שיומיים אחרי זה צריכים להביא את הדבר לדיון ולהחליט כאן. יש לי סיבה להניח שאחת הסיבות לכך שהאמריקנים אומרים זאת היא זו, בעניין זה אינני רוצה לצטט שיהיה פנימיות ולכן אני מצטט את סופר "דבר" בורשינגטון מרדכי ברקאי וגם סופרים אחרים של "דבר" האומרים שהודעה רשמית של נציג מחלקת המדינה אמרה שהם אינם מאיצים בישראל להשיב תשובות לשאלות. אני רוצה להזכיר את אחת הסיבות לכך ואני רוצה לומר לכנסת שאני חושב כי יש בה עניין ציבורי רב. יכול להיות שמה שאומר פה לא ימצא חן בעיניכם, אבל זה מדוייק.

אחת הסיבות לכך היא שכאשר האמריקנים קיבלו טיוטת הצעה מצרית להצעתם הם, היא נראתה לא-מריקנים כל-כך בלתי-אפשרית שהם, אם להשתמש בלשון עדינה, החזירו אותה למחבריה בתוספת הסבר שאת זה אפילו האמריקנים לא יציעו לישראל לקבל כבסיס לדיון. במצב זה האמריקנים אינם מאיצים בנו, על יסוד הדברים האלה, תוך עשרים וארבע שעות למחר ולעשות זאת: מי שרוצה לעסוק במשא-

ושזו תהיה הצהרת העקרונות, לצאת ידי חובה ול-
כך הסכמנו.

ואולם הדברים התפתחו והעולם הערבי נהג בסא-
דאת, לא בנו, כפי שנהג, ואיש לא נענה להזמ-
נתו לבוא ולהצטרף לוועידת קהיר אשר בה הוכנו
כסאות לכל המנהיגים הערביים. אפילו המלך חר-
סיין, שסאדאת חשב שהוא יבוא, לא בא. ואני מדבר
על המדינות המתונות ולא על מדינות הסירוב. בתוך
מצרים — אינני צריך להיכנס ואינני מוסמך לכך —
יש מי שמוטף מה בכוחות הפנימיים שם והתברר
שהנשיא סאדאת איננו מסתפק בנוסחה כוללנית כדי
לצאת ידי חובה לגבי יהודה ושומרון אלא מה שא-
מרתי לגבי הנוסחה אבל הרבה יותר מזה. לדאבוני
הרב, הרבה יותר מזה. לפי מיטב הכרתי הוא בכלל
אינו מוכן לחתום אתנו הסכם שלום נפרד. נכון לר-
גע זה, רק לגבי מצרים. כל המשאומתנים האמרי-
קניים והדיבריים מתרכזים, לא ברובם אלא כולם,
רק בחלק העולם שמחוץ למצרים, בחלק של יהודה
ושומרון ועזה והפלשתינאים וכו'. פה השוני. ברא-
שונה היה מדובר אחרת.

אני רוצה לומר לחברי-הכנסת פרס דבר אחד של-
דעתי ממש לא יוכל להתקבל על הדעת אפילו
על יסוד החברות הטובה ביותר שיכולה להיות בין
חברי הכנסת. כאשר אתה פוסל באופן כל-יך קא-
טיגורי את תכנית השלום של הממשלה לגבי סיני
וטוען "נתתם את הכול" וכו'; ואתם לא הצבעתם
נגד זה — — —

יגאל אלון (המערך):

הצבענו בעד ההצעה שלנו שהיתה שונה משל-
כם.

שירי-החץ מ. דיין:

ידידי חברי-הכנסת אלון, לא אמרתי שלא הצ-
בעתם בעד הצעתכם. אני יכול לומר הרבה דברים
מה לא עשיתם אבל מה שאני אומר זה מדויק. אם
אתם חושבים, אתה חושב, שאנחנו מפקירים, נותנים,
השתמש באיוול לשון שאתה רוצה, את סיני, למה לא
הרמתם את היד נגד? למה לא הצבעתם נגד?

שמעון פרס (המערך):

הצענו הצעה שלנו שקראה לגבולות בטחון בסיני
והסברנו שאיננו רוצים לשים מכשול — — —

שירי-החץ מ. דיין:

הצבעתם שאינכם רוצים לשים מכשול וכן הלאה.
אנחנו מדברים בנושא שהוא מהחשובים ביותר של
חינו. מה היתה התוצאה של ההצבעה? התוצאה הי-
תה שתכנית השלום של הממשלה על שני חלקיה,
גם לגבי יהודה ושומרון וגם לגבי מצרים, התקב-
לה, אם אינני טועה, כאשר שיש מצביעים נגד,
ארבעה-עשר נמנעו וכל השאר הצביעו בעד. לומר
על הצעות כאלה שאין תומכים בהן? אם יש הס-
תייגות, אני עלי-כילפנים, אילו הייתי רואה באור
שלילי איוו שהיא הצעה שמובאת לכנסת, לא הייתי
מסתפק בזה שאומר שיש לי הצעה אחרת אלא מצ-
ביע נגד. אבל כאשר חברי-הכנסת פרס אומר "בתוך
לבנו אמרנו כך וכך", כאן מדברים מתוך הלב או
בהרמת ידיים? מה זה נקרא "בתוך לבכם"?

הצהרת העקרונות, חברי-הכנסת הלל, לפי מיטב
ידיעתי ועד למועד הזה בשעה שאני ניצב כאן, שני-
שיא מצרים מוכן לחתום עליה בפומבי כוללת שני
אלמנטים ברורים לגמרי: הראשון, גסיגה מכל השט-
חים הערביים לגבולות 1967, גם רמת-הגולן, גם יהו-
דה ושומרון וגם סיני. באופן מוחלט אותם הדברים
שהוא אמר כאן ליד הדוכן הזה בכנסת הזאת. מב-
חינה עקרונית זוהי הצהרת העקרונות. השני, זכות,
סמכות לערבים הפלשתינאים להגדרה עצמית, ואם הם
רוצים בכך הרי מדובר בזכות למדינה פלשתינאית.

אינני אומר בכך שבדיונים משניים, שאני מא-
מין שהם ניתנים, שבסופו של דבר בהסדרים בינינו
לבין העולם הערבי לא נוכל להגיע להסדרים אחר-
רים. אינני אומר זאת בכלל. אבל אני מנסה להס-
ביר ולהדגיש כמיטב יכולתי את השוני שבין הצהרת
עקרונות פומבית כוללת, שצריכה להביע עמדה קי-
צונית. ולשאוף להביא ולהניע את מנהיגי ערב הא-
חיים להצטרף למשאומתן, לבין קיומם של דיונים
בפרט זה או זה, אחד אחרי השני.

אמנון רובינשטיין (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

אני מבקש מהשר להתייחס לאותה נוסחה ידועה,
לנוסחת אסואן.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אבקש לשאול שאלה: אם המסקנה שלך לגבי
הצהרת עקרונות היא כזאת, מדוע הסכמתם מהת-
חלה שתהיה הצהרת עקרונות?

שירי-החץ מ. דיין:

אש'ב על שתי השאלות האלה ולאחר זאת, אם
אפשר, לאפשר לי בבקשה למסור את דברי כפי שהם
סדורים בפי.

נוסחת אסואן איננה הנוסחה שאותה הנשיא
סאדאת מוכן לכלול בהצהרת העקרונות. בהצהרת ה-
עקרונות, כפי שאמרתי קודם והדגשתי זאת, ואפילו
מי שאנו איננה ערה לאבחנה שעשיתי במפורש בין
הצהרת עקרונות פומבית וכו' לבין הסדרים שיתכן
שיהיו תוך משאומתן, מדובר על הצהרת עקרונות
פומבית אשר היא צריכה לשמש בסיס גם להצטרפות
של חוסיין וכן הלאה. בנוסחת אסואן כלולים כמה
אלמנטים ואחד מהם הוא שאלת ההגדרה העצמית.
בנוסחת אסואן שהוצעה על-ידי הנשיא קארטר עמדת
מצרים בשאלה זו רכה הרבה יותר מוז שאני
אומר כאן. אני חורו ואומר: כידוע לי ונכון לרגע
הזה, שכאשר ואם מדובר בהצהרת עקרונות הנשיא
סאדאת יעמוד על כך ועומד על כך שבהצהרת העק-
רונות תהיה זכות ההגדרה העצמית לערבים הפלשתינאים
ובכלל זה הקמת מדינה פלשתינאית עצמאית. אינני
אומר שזה סוף הפסוק של משאומתן אבל זה לגבי
הצהרת עקרונות.

לשאלת חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו:
בראשונה נאמר לנו, ובמראזני שמעתי זאת, על-ידי
הנציגים המצרים וגם על-ידי המתווכים האמריקנים,
שסאדאת יהיה מוכן לנהל אתנו — אני מצטט וחוזר
מלה במלה — משאומתן מפורט לגבי הנושאים הרי-
דניים הבילאטראליים לגבי סיני ולהסמק בהצהרה כרי-
ללת מאוד, כוללנית מאוד, לגבי הנושאים האחרים

חברת כ"ט, ישיבה קי"ב

— הצעה לסדר-היום (עמאר, דיין, אלון, אולמרט, אלוני, פעיל, הלוי) —

וכך זמן, תוך עשרים וארבע שעות, תוך ארבעים ושמונה שעות או כל זמן אחר.

איננו מזלזל ביכולת ניהול המשא-ומתן של חברי המערך. הם מוכשרים והיו עושים כמיטב יכולתם. אבל פירוש הדבר לצעירי הוא שהדבר המעכב את הסדר השלום הוא לא עמדתו של סאדאת אלא עמדתה של ממשלת ישראל או יכולתה של ממשלת ישראל או חוסר כשרונה של ממשלת ישראל.

(קריאה: או אופן ניהול המשא-ומתן.)

כן. חוסר כשרון, ניהול לא נכון. כל זה נעשה לא נכון על-ידי ממשלת ישראל, ואילו ניהולו אנחנו, המערך, היו הדברים אחרת ואפשר היה להשיג את השלום.

המשתמע מזה הוא שמה שמונע את השלום איננו עמדתה של מצרים אלא חוסר רצונה, חוסר יכולתה, כושר ניהולו הלקוי של המשא-ומתן על-ידי ממשלת ישראל. מה שאני רוצה לומר כאן איננו בזכות יכולת ניהולה של ממשלת ישראל משא-ומתן לשלום אלא לומר לאותם חברי כנסת שטוענים כמעט באופן אי-שכיח: אילו אני ניהלתי את המשא-ומתן, במשך ארבעים ושמונה שעות הייתי "עושה" שלום. עמדתו של סאדאת היום היא שהוא אינו מוכן לחתום על הסכם שלום נפרד לגבי מצרים, וספק רב אם הוא רואה את עצמו מוסמך לעשות הסכם שלום לגבי יהודה ושומרון. שמעתי מפי חברי-הכנסת פרס שספק רב אם אנחנו צריכים להיות מוכנים לראות בסאדאת פארטנר להסכם שלום.

זאת ועוד, תנאי בשבילו הוא ללכת בדרך של הצהרת העקרונות, שבה ישראל מתחייבת מראש לנסיגה מכל השטחים, ובכלל זה רמת-הגולן, ומתן זכות לערבים הפלשתינאים להקים מדינה ערבית פלשתינאית. זו עמדתו הנכונה, הפומבית, עד היום, נכון לשעה זו. כל מי שאומר שלו הוא ניהל את המשא-ומתן עם סאדאת או חושב שהיה מצליח להביא אותו לעמדה אחרת — יהיה אלוקים בעזרו. או אולי האמת היא, שהוא היה מוכן לחתום על התנאים האלה.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, צריך להציע משהו אחר לפלשתינאים. מה אתה מציע לעשות בהצעה?

שר-החוץ מ. דיין:

יהיה דיון. אני מסכים לדיון.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אם כבוד שר החוץ מציע דיון במליאה, גם אני מסכים.

הד"ר ב. הלוי:

לפנינו הצעה אחת — לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת. אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

הצבעה

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

משנה עמאר (המערך):

הדברים הוסברו היטב מעל הבמה.

שר-החוץ מ. דיין:

הכנסת דנה ומחליטה בהצבעות. שתי הצעות הש"לום נתקבלו כאשר ההצבעה היתה שישה נגד, ארבעה עשר נמנעים והשאר בעד.

מכאן אני עובר לעניין הטכניקה. חברי-הכנסת פרס טוען ללוח הזמנים. ביום שישי קיבלנו את הנייר האמריקני. ביום ראשון זה הממשלה תדון בכך. אנחנו מוכנים בכל עת שהנשיאות תביא זאת לכנסת ולקיים בכך דיון. האומנם אי-פעם בעבר הביאו את הדברים קודם לכנסת ואחר-כך ניהלו משא-ומתן עם האמריקנים או עם מישהו אחר?

יגאל אלון (המערך):

לפני שזה הובא לטלוויזיה האמריקנית, הכנסת דנה.

שר-החוץ מ. דיין:

לפני תשובה — נכון.

אהוד אולמרט (הליכוד):

שלחו משלחת לשווייץ לחתום על הסכם.

יגאל אלון (המערך):

לכנסת דווח והובא לפני ועדת החוץ והבטחון לפני שהודיעו לעם האמריקני דרך הטלוויזיה.

שר-החוץ מ. דיין:

אין ספק שצריך להביא לכנסת לפני שהממשלה מתחייבת לכל דבר שהוא. אבל אין ספק שלא יכריז לים לנהל משא-ומתן אם קודם מביאים זאת לכנסת או לעתונות, ואחר-כך, לאחר שהדבר התפרסם בכל המקומות, מביאים לקארטר או אפילו למשא-ומתן גורו עם מצרים. אם מחזילים במשא-ומתן מהכנסת, בזה מתחילים ובוה מסיימים. כל המשאים-ומתנים שהתנהלו, התנהלו לפני שהובאו לכנסת. היו בירורים עם האמריקנים. לא התחלנו את הבירורים בכנסת אלא עם האמריקנים. אני מחשיב מאוד כאשר באים ואומרים האם ארצות-הברית תומכת או מסתייגת או האם עמדתה היא כזאת או כזאת, לא לכנסת אלא לממשלה. ייתכן שהממשלה — לו היתה עמדה שלילית ולא היתה עמדה שלילית אמריקנית או עמדה שלילית מצרית ולא היתה עמדה שלילית מצרית להצעות השלום שלנו לגבי מצרים — ייתכן שלו היינו נתקלים בתשובות שליליות, היה מקום לקיים דיון נוסף בממשלה לפני שמביאים זאת לכנסת, אבל להביא הצעה לדיון בכנסת לפני משא-ומתן, איך ייתכן?

אמרתי שמוכנים לדיון. אני רוצה לסיים את דברי בנקודה אחת, שהיא חוזרת. היום שמעתי אותה בקול פחות ברור אבל היא חוזרת ונשמעת מדי פעם, ואני חושב שהיא נוסחה להגדרה מוטעית ומטעה. ההגדרה אומרת: אילו אנחנו, המערך, היינו מנהלים משא-ומתן עם מצרים, היינו משיגים שלום תוך כדי כך

ד. שאילתות ותשובות

אבקשך להשיב לי:
 א. האם הוגשה או לא הוגשה בקשה לחפור בשילה?
 ב. האם יש או אין אישור תקציבי לחפירות בשי-לה?
 ג. האם "גוש אמונים" מתכוון לחפור בשילה?
 ד. אם התשובה לאחת משלוש השאלות היא שלילית, האם יורה השר על הפסקת נוכחותם של אנשי "גוש אמונים" בשילה?
 שרי-הבטחון ע. ויצמן:
 לשאלה א: ההחלטה על עריכת חפירות בשילה נתקבלה על-ידי הממשלה.
 לשאלה ב: הואיל והשאילתה מתייחסת לאישור תקציבי של משרד החינוך והתרבות, משרד הבטחון אינו הגורם המוסמך להשיב על השאילתה.
 לשאלה ג: כוונותיו של "גוש אמונים" אינן בידי-עת משרד הבטחון.
 לשאלה ד: אין לי מה להוסיף על תשובתי לש-אילתה מסי' 1256.

1372. גיוס דרוזים דתיים לצה"ל

חברי-הכנסת ש. אסעד שאל את שר הבטחון ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארס 1978):
 מאז שהוחל חוק שירות חובה בצה"ל על בני העדה הדרוזית בשנת 1956 ועד לתקופה האחרונה היה הסדר בלתי כתוב או כתוב בין הראשות הר"חנית הדרוזית ומשרד הבטחון, שלפיו כל צעיר דרוזי דתי אשר מקבל את אישור הראשות הרוחנית הדרוזית, שהיא הסמכות הדתית העליונה בשאלה אם הוא דתי, גיוסו היה מתבטל או נדחה על-ידי שלטונות הגיוס בצה"ל.

בחודשים האחרונים נמצא כי שלטונות צה"ל האחראים על הגיוס אינם מכירים אוטומאטית באישורי הדתיות של הצעירים הדרוזים הדתיים מטעם הראשות הרוחנית אלא הם מעבירים אישורים אלה לחוות-דעתם של פקידים יהודים במשרד הדתות. ביקורת הבדיקות והחלטה בעניין כנ"ל לא מסתיימים עד שהצעיר כבר מוכרו כעריק מצה"ל.

כידוע, הדת הדרוזית הינה דת סודית. לפי הנחיות הראשות הרוחנית הדרוזית כל צעיר דרוזי דתי המבקש את אישורה לצרכי פטור או דחייה משירות בצה"ל עובר בחינות בדת הדרוזית. מכאן שלא ייתכנו ביקורת או מעקב אחרי אישורי הראשות הר"חנית ויש לקבל אישורים אלה ככנונים כל עוד הראש הרוחני וחברי הראשות הרוחנית אינם משנים את דעתם.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. מדוע לא ייקבע הסדר כתוב וקבוע לפטירת דרוזים דתיים משירות חובה או מילואים בצה"ל?

הד"ר ב. הלוי:
 חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום: שאילתות ותשובות.

1256. ידיעה על מכנים נוספים בהתנחלות שילה

חברי-הכנסת א. רון שאל את שר הבטחון ביום ו' באדר ב' תשל"ח (15 במארס 1978):
 כתב "על-המשמר" גילה בתחילת מארס חמישה מבני מגורים חדשים שהובאו לשילה. לדברי המת-יישבים מיועדים המכנים לתלמידי הישיבה שבמקום.
 אבקשך להשיב לי:
 א. מי אישר תוספת מבנים לשילה?
 ב. מה הם הגימוקים לאישור זה?
 ג. אם לא ניתן אישור, מה בדעתך לעשות כדי למנוע הפרת חוק ופרובוקאציה על-ידי הרחבת ישוב שלא אושר?
 ד. מאחר שאנשי שילה אינם עוסקים בחפירות ארכיאולוגיות, וזאת גם לפי עדותו של שרי-החקלאות אריק שרון וגם לפי הצהרת המועצה לארכיאולוגיה, האם תהיה מוכן להורות למתנחלים לפנות את השטח?

שרי-הבטחון ע. ויצמן:

לשאלות א—ב: משרד הבטחון לא אישר הקמת המבנים הנוכחים בשאילתה.

לשאלות ג—ד: ההחלטה לערוך חפירות ארכיאולוגיות בשילה נתקבלה על-ידי הממשלה. כל שינוי בהחלטה או בדרכי ביצועה ייעשה על-פי החלטה הממשלה.

1330. אייקים החלטת הממשלה על-ידי אנשי התנחלות שילה

חברי-הכנסת א. רון שאל את שר הבטחון ביום י"ז באדר ב' תשל"ח (26 במארס 1978):

בתשובה להצעתו לסדר-היום בעניין פרשת שילה אמר סגן השר מ. צפורי: "ואשר לנושא שילה, על סמך בקשה מפורשת מגורם מקצועי מוסמך ולאחר אישור תקציבי של משרד החינוך, אישר משרד הבטחון חן הקמת מתנה למשלחת ארכיאולוגית לביצוע עונת חפירות, וכן: "הגורם האחראי לביצוע החפירות הח"לית הליעור בעבודתו בגרעין מגוש אמונים" ("דברי הכנסת", ישיבה ע"ט, 8 בפברואר 1978, עמ' 165). לעור-מת זאת התפרסמו בעתונות שתי עובדות הסותרות תשובה זו. האחת היא ציטוט מדבריק: "שר הבטחון אמר כי אנשי שילה אינם מקיימים את החלטת הממשלה ואינם עוסקים על בחפירות ארכיאולוגיות ולא בהתיישבות", וכי "אנשי 'גוש אמונים' עלו למקום בלי רשות ומשרד הבטחון רצה להורידם מייד, אך לא קיבל אישור לעשות זאת" ("ידיעות אחרונות", 23 בפברואר 1978). והשנייה היא הצהרת המועצה האר-כיאולוגית בישראל, הטוענת כי לא הוגשה בקשה רש-מית לערוך חפירות בשילה וכי אין אישור תק-ציבי לביצוע החפירות הללו.

חוברת כ"ט, ישיבה קי"ב

— שאלות ותשובות (אסעד, ויצמן, פעיל, רון) —

לשאלה ה: אין צורך. הרמטכ"ל חובב שירה וה- דבר בהחלט ידוע לו.

לשאלה ו: מערכת החינוך בצה"ל מקפידה להש- ריש בקרב חיילינו ומפקדינו את מורשת ההומאניסם היהודי.

1430. אי-סדרים בשק"ם

חברי-הכנסת א. רון שאל את שר הבטחון ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

בכתבה שהתפרסמה ב"על-המשמר" מיום 29 במארס 1978 נפרשה יריעה רחבה של הונאות והפקעת מחי- רים על-ידי עובדים—חיילים בקאנטינות ומזנונים של השק"ם.

התופעה חמורה ביותר בבסיסי טירונים וביחידות מילואים, שם אין החיילים בקיאים במחירים. הכתבה מוסרת עוד על רווחים פרטיים שעושים השק"מיסטים מאיסוף בקבוקים ריקים בשטח המחנה ואשר תמו- רתם אינה מועברת לקרן היחידה אלא לכיסו הפרטי של השק"מיסט. כן נמסר בכתבה על תופעות של שיתוף-פעולה בין האחראי על המטבח לבין השק"מיסט בייצור סנדוויצ'ים פרטיים ובמכירתם. לעומת זאת, הפיקוח, ככל שהיה, אינו מצליח להשתלט על התור- פעה.

אבקשך להשיב לי:

א. מי אחראי על הביקורת ועל הפיקוח על עובדי השק"ם ומי דואג להענשת העבריינים?

ב. אם ישנם כאלה במערכת הבטחון, מה הוא היקף הבעיה?

ג. כמה משפטים נערכו בשנה האחרונה לעבריי- נים מסוג זה?

ד. האם אינך סבור כי תופעה זו פוגעת במוראל ובמוסר של צה"ל?

ה. מה עושים משרדך וצה"ל כדי להתגבר על תור- פעה זו?

שר-הבטחון ע. ויצמן:

לשאלה א: האחריות והפיקוח הם בידי מפקד היחידה הצבאית. בנוסף לכך מבקר מינהל התשלוח- מים את מצבן הכספי של הקאנטינות וענף ביקורת של אכ"א מבקר את אופן ניהולן. כאשר מתגלה גרעון, מתמנייה ועדת חקירה ומופעלת המשטרה הצב- אית (מצ"ח).

לשאלה ב: היקף המכירה בקאנטינות הוא 200 מיליון לירות וסך-הכול של גרעונות בקאנטינות היחי- דתיות בשנת 1977 הגיע ל-600,000 לירות.

לשאלה ג: בשנת 1977/78 נערכו תשעה מש- פטים של שק"מיסטים וחיילים נוספים הועמדו לדין משמעתית.

לשאלה ד: בהחלט.

לשאלה ה: 1) בכל קאנטינה יחידתית יש לוח שעליו מצויינים מחירי הפריטים הנמכרים בקאנטינה. בנוסף לכך מצויינים בחלון הראווה מחירים ליד כל

2. מתי נותן כבוד השר הוראות לקבל את אי- שורי הראשות הרוחנית הדרונית ללא עוררין?

שר-הבטחון ע. ויצמן:

לשאלות 1—2: מזה שנים קיימים כללים ברורים, שהוצאו על דעת הראשות הרוחנית הדרונית ומשרד הדתות, להכרה ולמתן דחיות גיוס ופטור לאלה ש- הוכרו כדתיים.

בימים אלה קויימה פגישה של נציגי צה"ל ונציגי הראשות הרוחנית הדרונית בראשות השייך אמין טריף וכן נציג משרד הדתות. בפגישה זו הוסכם על עידכון ההסדר בהתאם להצעות הראשות הרוחנית של העדה הדרונית.

1369. הומאניסם בצה"ל

חברי-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבטחון ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארס 1978):

אבקש מכבוד השר להשיב לי על השאלות דל- הלק הנוגעות להצהרת ראש אג"מ, אלוף רפאל אי- תן, ערב כניסת כוחות צה"ל ללבנון ביום רביעי, 15 במארס 1978:

א. האם נכון שראש אג"מ ציטט בריש גלי במעמד של קצינים וחיילים ערב הפעולה את המשפט: "נקמת דם ילד קטן עוד לא ברא השטן"?

ב. באיוז מידה מתיישב תוכן המשפט הנ"ל, הנר- שא בתוכו אתגר של נקמה, עם הצהרת הממשלה שהפעולה בלבנון אינה פעולת תגמול על מעשה התר- עבה של טבח האוטובוס על-ידי המחבלים בשבת ה- 11 במארס 1978?

ג. האם ידע ראש אג"מ כי המשפט הוא קטע מתוך שירו של חיים נחמן ביאליק "על השחי- טה"?

ד. האם ידוע במערכת הבטחון כי שירו זה של ביאליק נכתב בתגובה על הפוגרומים אשר נערכו כנגד היהודים בגלות של מזרח-אירופה?

ה. האם מוכן כבוד השר להעביר לראש אג"מ, העומד להיות רמטכ"ל בקרוב, את מלוא הציטוט בדבר הנקמה, כפי שנכתב על-ידי המשורר הלאומי: "ארור האומר: נקום! נקמה כזאת נקמת דם ילד קטן עוד לא ברא השטן"?

ו. באיוז מידה מקפידה מערכת החינוך בצה"ל להטמיע בקרב חיילינו ומפקדינו כי ההומאניסם הי- הודי מדורי דורות דחה את הרעיון הלא-מוסרי של "עין תחת עין"?

שר-הבטחון ע. ויצמן:

לשאלה א: חיובי.

לשאלה ב: הרמטכ"ל ער למדיניות הממשלה. אני רוצה לציין בהרחבה: אין לרמטכ"ל ספק בדבר סמ- כותה של ממשל ישראל לגבי המטה הכללי.

לשאלה ג: חיובי.

לשאלה ד: אם השואל התכוון אלי, כמי שאח- ראי על מערכת הבטחון, הרי ידוע ידעתי את תול- דות השיר.

כל מה שנעשה במערכת הבטחון נמצא בפיקוח מבקר המדינה, הוועדה לביקורת המדינה של הכנסת, ועדת החוץ והבטחון של הכנסת וועדת הכספים של בית הנבחרים.

1525. מכתב קצין סרביימלחמה

חבריהכנסת ז. שובל שאל את שר הבטחון ביום י"א באייר תשל"ח (18 במאי 1978):

ביום 30 באפריל 1978 התפרסמה בעתון "הארץ" מודעה בנוסח זה:

"לכבוד
 ראש הממשלה
 א.ג.,

הנני רואה חובה להודיעך שאין בדעתי לקחת חלק (היינו: להרוג או ליהרג) בכל מלחמה למען ישובים ו/או עיבויים בפיתחת-רפיה, למען התנחלויות ו/או חפירות ארכיאולוגיות ביהודה ושומרון.

ייתכן מאוד שהחלטתי זו אינה מייצגת את רובו של העם או אפילו חלק ניכר ממנו, אך אני מציע לכל מי שעתיד לשאת באחריות למלחמות הבאות ולתוצאותיהן שישקול שנית עם איוו רמת מוטיבאציה של לוחמים הוא מתכוונן לעשות זאת.

על החתום:

ישעיהו יריב (ריבלין)
 סרן במילואים"

מבלי להתייחס לוויכוח הפוליטי על התנחלויות, עתיד הגבולות וכו', אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם קיים קצין בשם זה ובדרגה זו, והאם הוא שפירסם את המודעה הנ"ל?
2. האין בפירסום מודעה זו עבירה לכאורה נגד חוקי המדינה?
3. אם כן, אילו צעדים נקטה הפרקליטות הצבאית הראשית נגד האיש הנ"ל?

שר-הבטחון ע. ויצמן:

לשאלה 1: ישעיהו יריב (ריבלין) הוא קצין מילואים שהועבר עוד בשנת 1965 ליחידת שק"ם, כיוון שכבר אז, כאשר חבל-רפיה ויהודה והשומרון היו עדיין מחוץ לשליטתנו, הוא הכריז על עצמו כסרבי מלחמה.

לשאלות 2-3: התשובה שלילית.

הי"ר ב. הלוי:

אבקש את שר האנרגיה והתשתית להשיב לשאלות.

1399. חסכון בדלק

חבריהכנסת י. תמיר שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארס 1978):

בעיית החסכון בדלק היא בעיה קארדינאלית מבחינות רבות. מנתונים מוסמכים מתברר שניתן לחסוך כ-5%-6% מצריכתו הנוכחית. שוויו של חסכון זה כמוהו כשל יצוא ההדרים הישראלי.

מוצר המוצג בו, וזאת כדי שהחייילים יוכלו לבדוק אם נדרש מהם הסכום המתאים ללוח המחירים. 2) נערך כות פעולות הסברה להבאת הנושא לתודעת המפקדים. בין היתר, בעקבות הכתבה הוצא חוזר לסגלי השלישות בנושא. 3) הגברת הביקורת של מינהל התשלומים וענף הביקורת.

1470. חפירות ארכיאולוגיות בהתנחלות שילה

חבריהכנסת א. רון שאל את שר הבטחון ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

סגן שר הבטחון, חבריהכנסת מרדכי צפורי, דרש מתנחלי שילה לפנות את המקום הואיל והתברר כי אין שם חפירות ארכיאולוגיות.

אבקשך להשיב לי:

א. מתי נודע לסגן שר הבטחון כי אין בשי"ח לה חפירות ארכיאולוגיות?

ב. מדוע לא בדק, עד כה, במשך החודשים שחלפו, אם אין או אם יש חפירות במקום?

ג. לאור העובדה שנתגלתה לסגן שר הבטחון, מתי יפנו מתנחלי שילה מהמקום?

שר-הבטחון ע. ויצמן:

לשאלות א-ב: נושא העתיקות מצויים בתחום טיפולו של משרד החינוך והתרבות, לרבות איסוף מידע ומעקב על עריכת חפירות ארכיאולוגיות.

לשאלה ג: כאשר ממשלת ישראל תחליט על כך.

1521. מעמד משרד הבטחון

חבריהכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבטחון ביום י"א באייר תשל"ח (18 במאי 1978):

אמצעי התקשורת דיווחו היום, כי בכנס הארצי למינהל ציבורי שנערך בירושלים דיבר אתמול האלוף (מיל.) בנימין פלד, שאמר בין היתר:

א. היחסים בין משרד הבטחון לצה"ל הם תיבת פנדורה שמוטב לא לגעת בה. מערכת יחסים זו היא מאוד לא מסודרת והיא איננה יכולה לשמש דוגמה למינהל תקין.

ב. משרד הבטחון הוא בעל סמכויות רבות מאוד אך אין הוא נושא באחריות כמעט על שום דבר.

ג. דרוש מאוד פיקוח ארזתי על צה"ל, אבל יש להגדיר היטב מה הן המטרות, הסמכויות והאחריות של פיקוח כזה. הגדרות כאלה אינן קיימות.

שאלתי לכבוד השר:

האם הנאמר לעיל, על-ידי מי שכהן עד לפני זמן קצר כמפקד חיל-האוויר, הוא נכון במלואו או בחלקו? ואם נכון בחלקו, מה הוא הנכון, ומה יעשה כבוד השר על-מנת לשנות ולתקן?

שר-הבטחון ע. ויצמן:

אינני יודע מה אמר האלוף (מיל.) בנימין פלד. כאורח המדינה יש לו השקפות והוא רשאי לבטאן כרצונו.

צויות בישראל, ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם נערך מחקר על העתודות של אבן ביטומנית המצויות בישראל?
2. האם אפשר להפיק נפט ממחצב זה?
3. האם נערכו ניסיונות להפקת נפט?
4. אם כן, מה היו התוצאות?
5. האם קיימת כדאיות כספית בהפקת נפט מאבן ביטומנית?
6. האם קיימות תכניות להפקה מסחרית של נפט מאבן ביטומנית?

שר-האנרגיה-ההתשתית י. מדעי:

1. נעשו מחקרים מספר על העתודות של אבן ביטומנית בארץ. ידועים מספר מרבצים כשהעיקרי הוא באזור צפ-אפעה, מעל 600 מיליון טון. אנחנו עוסקים כעת באיתור עתודות נוספות באזור הר-טוב ובימוסה.
2. עקרונות ניתן להפיק נפט מאבן ביטומנית הבעיה העיקרית היא כלכלית.

3. נערכו ניסיונות בקנה מידה מעבדתי, כלומר, כמות של גרמים אחדים. גם הופק נפט מפצלי שמן ישראליים גם בארץ וגם במעבדות בחוץ-לארץ.

4. התוצאות העיקריות הן שאחוז הנפט המופק הוא כ-6%.

5. שאלה זאת טרם התבררה. ייתכן שיהיה הרבה יותר כלכלי לשרוף את האבן הביטומנית לייצור אנרגיה ישירה חום-חשמל ולא באמצעות הפקת נפט.

6. יש לנו תכניות מחקר ופיתוח לבדיקת כל האפשרויות להפקת אנרגיה, ולאו דווקא נפט, מאבן ביטומנית. ברצוננו להגיע לתשובה ברורה ולהחליטה על שיטת הניצול או אי-ניצול תוך שנתיים-שלוש שנים.

אוכל להוסיף לשואלת, שאנחנו כנראה נשתף פעור לה בנושא זה עם סוכנויות של ממשלת ארצות-הברית.

1431. חגיגות יום העצמאות

הפרי-הכנסת מ. פרש שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

בעתונות פורסם שאת חגיגות ה-30 לעצמאות המדינה יתוגו במשך שלושה ימים, בימי חמישי, שישי ושבת. אין ספק כי חגיגות בימי שישי ושבת כרוכות בחילולי שבת מרובים. ואכן, על-פי החוק מקדימים את יום העצמאות, כאשר הוא חל ביום שישי, ליום חמישי, כדי שלא לגרום לחילולי השבת.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

- א. האם הידיעה נכונה?
- ב. אם כן, האם בדעת השר לשנות את תכנית החגיגות בימי שישי ושבת?

שר-האנרגיה-ההתשתית י. מדעי:

לשאלות א-ב: השאלות אינן אקטואליות והמצי-

בשאלתה זו אדון בסוג אחד של חסכון והוא נוגע לשימוש במכונות פרטיות. הדבר הזה מחייב מעבר למכונות בעלות נפח מנועי קטן יותר. אך לם בתחום זה קורה ההיפך הגמור. מעולם לא ראיתי צי כה גדול של מכונות אמריקניות חדשות וגדולות — הסובאות דלק רב — כפי שהוא מצוי היום בכבישיים.

המכונות הפרטיות צווכות קרוב ל-20% מתצרוכת הדלק במדינה. משרדך מטיף — ובצדק — לשימור באנרגיה וחסכון בדלק, ברם, הקורה בתחום זה הוא ההיפך הגמור ממה שעלינו לעשות.

אי לכך, אבקש את השר להשיב לי:

1. האם הממשלה שוקלת איסור של שימוש ברכב פרטי בעל נפח מנוע גדול?
2. מה נעשה כדי לצמצם את השימוש במכונות גדולות, הסובאות דלק, כאשר בישראל השימוש ברכב קטן מספק את הצרכים ואינו גורם בעיות?
3. האם יש תכנית מעשית כל שהיא לצמצום השימוש ברכב על-ידי העלאת תפוסת הנוסעים?
4. האם יש תכנית של העדפת הרכב הציבורי בתחבורה הקיימת?

תשובת שר-האנרגיה-ההתשתית י. מדעי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: שלילי.

לשאלה 2: משרד האנרגיה והתשתית מציע לקבוע את גובה המיסוי והאגרות על רכב נוסעים גם לפי קריטריונים של צריכת דלק סגולית ושל גורמים אחרים המשפיעים על צריכת הדלק כגון: משקל, היי לוכים אוטומאטיים, מזגן אוויר ועוד. התכנית מציעה עלייה תלולה במיסוי ובאגרות עם עליית צריכת הדלק הסגולית.

דיונים בנידון מתקיימים עם משרד התחבורה, כדי להוציא תכנית זו אל הפועל.

זקופת המסים על הטבת רכב תלויה בגודל המנוע, ויש בכך גורם ממריץ לשימוש ברכב בעל נפח מנוע קטן יותר.

לשאלות 3-4: משרד התחבורה בודק עמנו אפשרויות של הפעלת תכנית היסעים משותפים אשר תשולב גם בתיכנון של סגירת אוורים עירוניים (תכנית סינגפור) בשעות העומס. מקווים כי הדבר יביא להגדלת תפוסת הנוסעים ולעידוד השימוש בתחבורה ציבורית. עידוד זה מותנה כמובן בטיב השירות הציבורי, תנאי וקצב ההסעה, מסלולים עדיפים וכו'.

1400. הפקת נפט מאבן ביטומנית

הפרי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארס 1978):

נוכת המחסור בדלק הקיים בישראל וההוצאה הגדולה במטבע-חוץ לרכישתו ובהתחשב בכמויות הגדולות של אבן ביטומנית, שאפשר להפיק ממנה נפט, המ-

ממקורות האגודה השיתופית לאספקת החשמל לכפר מתברר, שבחודש נובמבר 1976 שולם לחברת החשמל סכום של 250 אלף לירות, באוקטובר 1977 — מיליון ו-750 אלף לירות, ובראשית שנה זו שולמו 1,370,000 לירות נוספות. אף-על-פי-כן עדיין לא חובר החשמל לעילוט.

ברצוני לשאול:

1. האם הסכומים שנקבו לעיל הם נכונים וכיצד מתיישבת הכרזתו של השר ברשות השידור עם סכומים אלו?
2. מדוע מתעכב חיבור עילוט לרשת החשמל?
3. מה בדעת השר לעשות כדי לזרז את החיבור?

שר-האנרגיה והתשתית: **מדעי:**

1. העובדות הנכונות הן: בחודש אוקטובר, עם ההזמנה לחיבור חשמל, שולם סכום של 1.4 מיליון לירות. בראשית שנה זו התחייבו התושבים לשלם סך 1.9 מיליון לירות והם שילמו 800 אלף לירות בינואר 1978.

2-3. אין עיכוב בחיבור החשמל לכפר עילוט. חברת החשמל נמצאת בעיצומן של עבודות מדידה והשגת רשיונות מעבר, תהליך שהוא ארוך מעצם טבעו — הסברתי את הדבר בעת הגשת התקציב של המשרד — בגלל הצורך במשאומות על הרשות לעבור בשטחים וכדומה. לאחר גמר ביצוע המדידות יוחל בהנחת קו מתח גבוה.

אני רוצה להוסיף ולומר, שמגסיון במקומות דור מים אנחנו יודעים שמשך הזמן מיום תחילת הביצוע עד לחיבור הצרכנים הוא כשנה.

הד"ר ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לפי תשובתך, מתי אתה חווה את חיבור החשמל לכפר עילוט?

שר-האנרגיה והתשתית: **מדעי:**

אינני עוסק בחוון. המגבלה העיקרית היא השגת רשיון מעבר מפני שצריך לעבור בשטחים שהם בבעלות אנשים שאין להם אינטרס לתת מעבר בשטח שלהם כי הם אינם נהנים מן הדבר. הטיפול הוא אינטנסיבי והיטיוני הוא שהתהליך ייגמר בהקדם. ביינתיים נעשות מדידות כאילו יש הסכם. לאחר שנקבל את הוכחות החוקיות לעבור, מעריכה חברת החשמל שהעבודות תיעשינה בתקופה של כשנה. אני אשתדל לזרז את העניין.

הד"ר ב. הלוי:

אבקש את שר המשפטים להשיב לשאלות.

1241. מחיקת עבר פלילי

חברת הכנסת י. יצחקי שאל את שר המשפטים ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במאי 1978):

בכנס ארצי של מאתיים קציני מבחן מרחבי הארץ

אות כבר השיבה עליהן. כל תכניות האירועים הרשמיים והממלכתיים הביאו בחשבון את הצורך לשמור על קדושת השבת ובהתאם לכך הוכן לוח האירועים.

הממשלה החליטה לקבוע השנה את יום השישי שלמחרת חג העצמאות כיום בחירה שבו יוכלו העובדים בשירותים הציבוריים להיעדר מן העבודה. ביום זה היו, בשעות לפני-הצהריים, טיולים וספורים מרחבי הארץ.

ביום השבת עצמו לא היו אירועים הכרוכים בחיי לול השבת אלא התקיימו תפילות חגיגות ובית ישראל חגג ליד שולחן השבת את מלאת העשור השלישי לעצמאות.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

אני רוצה רק להגיד לך ישר כוח.

1437. גנראטורים בתחנות הדלק

חברת הכנסת מ. קצב שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

במקרה של פגיעה ברשת החשמל בשעת חירום אין ברוב תחנות הדלק בישראל גנראטורים להפעלת התחנות. את רוב התחנות החדישות אי-אפשר לעיל ידנית.

יש ויכוח בין חברות הדלק ובין רשות מל"ח עליונה לגבי האחריות למימון ההוצאות הכרוכות בכישת הגנראטורים.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. כיצד בדעת השר לפעול כדי להבטיח את הפעלת תחנות הדלק בשעת חירום במקרה של פגיעה, חלילה, במערכת החשמל?

2. מי חייב לשאת בנטל ההוצאה הכרוכה בכישת הגנראטורים להפעלת תחנות הדלק בשעת חירום?

שר-האנרגיה והתשתית: **מדעי:**

לשאלות 1-2: השאלה היא נכונה וחשובה. הרשות העליונה לדלק קבעה כי 75% ממספר תחנות התדלוק בארץ חייבות להיות מצוידות באפשרות להפעלתן בשעת חירום במקרה של הפסקת חשמל. ב-32% מהתחנות מותקן דיזל גנראטור. חברות השינוק מחזיקות במחסני חירום גנראטורים להפעלת 17% נוספים, דהיינו בשדה ובבסיסים יש גנראטורים ל-49% מהתחנות. הרשות העליונה לדלק מחזיקה במחסנים גנראטורים ל-24% נוספים מן התחנות. בשעת חירום יופעלו אסווא 73% מתוך 75% הנדרשים בתקן באמצעות גנראטורים.

1438. חשמל לכפר עילוט

חברת הכנסת ת. טובי שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

בתאריך 21 במארס 1978 פורסם במשך בשידורי ישראל שהחשמל לכפר עילוט (אזור נצרת) לא חובר עדיין משום שתושבי עילוט לא שילמו לחברת החשמל.

תשובת שרי-החץ מ. דיין :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לפי דיווח שקיבל משרדנו נקבר הפושע הנאצי קאפלר בטקס דתי אך בנוכחות ניאור-נאצים שנטלו בו חלק. כלי התקשורת המערב-גרמנים דיווחו על האירוע בסלידה מחלטת.

לאור האמור אינני רואה מקום להגיש מחאה רשמית לממשלת גרמניה המערבית, שעמדתנו בעניינים אלה ידועה לה היטב.

1153. ידיעה על התנכרות לעתונות
יהודית בגולה

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החוץ
ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בעתון "הארץ" מיום 26 בפברואר 1978 דווח על מפגש האיגוד העולמי של עתונאים יהודים שנערך ביום שישי 24 בפברואר בבית סוקולוב בתל-אביב. חברי האיגוד שהתכנסו מכל קצוות תבל לרגל הקונגרס הציוני התמרמרו על כי שגרירות מסויימות של יש-ראל מתנכרות לעתונות היהודית, ולעתונות יידיש בפרט.

ברצוני לשאול :

1. האם ידוע לשר על תופעות אלה ?/או האם הגיעו למשרד החוץ בירושלים תלונות כאלה ?

2. מה בדעת כבוד השר לעשות על-מנת למנוע את ההרגשה הזאת, הן אם התופעה קיימת והן אם לא ?

שרי-החץ מ. דיין :

לשאלה 1: למשרד החוץ לא הגיעו תלונות כאלה.

לשאלה 2: כל המידע הנמסר לעתונות על-ידי משרד החוץ או נציגות ישראל בחוץ-לארץ עומד, כמובן, גם לרשות העתונות היהודית.

1238. פעולות הליכוד בצרפת

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ
ביום כ"ט באדר א' תשל"ח (8 במארס 1978):

בעתון "מעריב" מיום 5 במארס 1978 פורסם כי "הליכוד בצרפת הנקרא איחוד לאומי לפעילות ציונית פירסם קול קורא ליהודים לא להצביע בעד מנהיג הסוציאליסטים מר פרנסואה מיטראן. לפי מקורות מהימנים בפאריס פתח הליכוד במערכה נגד המפלגה הסוציאליסטית באמצעות התקפה על מיטראן. מקורות אלה אמרו שכמה דיפלומטים ישראלים מעודדים פעילות זאת, אך אייפשו לדעת אם מדובר בזומה אישית או בהוראה מדרג גבוה או מירושלים".

נוכח ההשלכות העלולות להיות על היחסים בין ישראל לצרפת מפעילות כזו, ברצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם היתה התערבות של דיפלומטים יש-ראליים בפעולתו של הליכוד בצרפת נגד המפלגה הסוציאליסטית ?

יצאה קריאה למחוק את העבר הפלילי של חוזרים למוטב.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

האם בדעת השר להכריז על מתן רהאביליטאציה על-ידי מחיקת העבר הפלילי לעובדי חוק צעירים ומבוגרים, אשר במשך תקופה ארוכה לא עברו על החוק ?

תשובת שרי-המשפטים ש. תמיר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בימים אלה מתקיימים במשרד המשפטים דיונים בהצעת חוק המרשם בפלילים שמטרתה, בין היתר, לקבוע הגבלות על מסירת מידע בעניין רישום פלילי. במסגרת זו תידון גם שאלת מעמדם של חוזרים למוטב. הדיון בנושא האמור טרם מוצה.

1390. הסתה להשתמטת מגיוס לצה"ל
ולמשמר אזרחי

חברת-הכנסת מ. טעיל שאל את שר המשפטים
ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארס 1978):

בידיעות אחרונות מיום 22 במארס 1978 הודפסה מטעם אגודת ישראל מודעה שיש בה משום הסתה לבנות ישראל להשתמט מגיוס לצה"ל ולמשמר האזרחי.

אבקש את כבוד השר להשיב לי :

1. האם שר המשפטים מודע לעובדה שמפלגה המיוצגת בכנסת מקיימת ועדת ייעוץ המעודדת ומסייעת להשתמטות משירות בצה"ל ובמשמר האזרחי ?

2. מה יש בדעת כבוד השר לעשות כדי למנוע פגיעה גלויה כזו בחוק המדינה ?

תשובת שרי-המשפטים ש. תמיר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המודעה הנוכרת בשאלתה הובאה לעיונו של היועץ המשפטי לממשלה.

היועץ המשפטי לממשלה אינו סבור שיש בפירסום המודעה האמורה משום עילה להגשת כתב אישום פלילי.

הידיד ב. הלוי :

אבקש את שר החוץ להשיב לשאלות.

1079. טקס הקבורה של הפרשן קאפלר

חברת-הכנסת פ. גרופר שאל את שר החוץ
ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

ביום 13 בפברואר 1978 נקבר הפושע הנאצי הרברט קאפלר בגרמניה בטקס נאצי מלא.

ברצוני לשאול את כבוד השר :

האם מתכוונת מדינת ישראל להגיש לגרמניה מחאה רשמית על כך ?

2. הואל נא לפרט את שמות חברי הכנסת הניל.

תשובת שרי'החוי מ. דיין:
 (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: 17 חברי כנסת נשלחו לפעולות הסברה במימון מלא או חלקי של משרד החוץ, בחלקם יותר מפעם אחת. המספר כולל אותם חברי כנסת שניהנו במשלחתנו לעצרת האו"ם ועסקו גם בהסברה.

לשאלה 2: חברי הכנסת היו: אבא אבן, אהוד אולמרט, עדיאל אמוראי, יורם ארידור, משה ארנס, תמר אשל, דוד גולומב, גד יעקבי, גאולה כהן, יגאל כהן-אורגד, משה מרון, שמעון פרס, יוסף רום, שמואל רכטמן, זלמן שובל, משה שמיר ואברהם שריר.

יש לציין כי מטעם המשרד הופיעו לצרכי הסברה גם חברי כנסת נוספים, שנשלחו לחוץ-לארץ מטעם המגביות.

1298. נוכחות נציג שגרירות ישראל במשפטי נאצים

חברי הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החוץ ביום ז' באדר ב' תשל"ח (16 במארס 1978):

נמסר לי כי בטקס קבלת "פרס סוקולוב" שהוענק לעתונאי מר חביב כנען סיפר מר חביב כנען בכאב כי נלחם את המלחמה לחשיפת פרשת הפושע מנען לבד ללא כל סיוע מוראלי מצד המדינה. הוא גם סיפר כי כאשר העידו במשפט עדים מאירופה היה תמיד נוכח באולם המשפט נציג שגרירותם, לא כן היה כאשר הוא, שהיה העד הראשי, העיד במשפט.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם נכונים דברים אלו?
 2. האם יתן כבוד השר הוראה שבכל ישיבה בבית-משפט מסוג זה שבה מעידים עדים מישראל, יהיה נוכח נציג שגרירות ישראל?

3. האם יתן כבוד השר הוראה שנציג ישראל יקבל את פניהם של עדים כאלה כבר בשדה-התעורפה, יטפל וידאג להם מבחינה חברתית ואחרת במשך כל תקופת היותם קשורים לעדות ולמשפט?
 שרי'החוי מ. דיין:

לשאלה 1: נציג שגרירות ישראל בהאג נוכח בכמה ישיבות של משפט מנען ועובדה זו צויינה בעיתונות ההולנדית כעדות לחשיבות שמייחסת המשלח ישראל לנושא. בטאון יהדות הולאנד ציין לשבח את נוכחות נציג השגרירות במשפט. הנציג לא נכח בעדותו של מר כנען, כי הוא לא מסר לשגרירות או למשרד החוץ בירושלים הודעה על בואו להוראג.

לשאלות 2—3: נציגויותינו מצוות לקיים מעקב שוטף ובלתי אמצעי אחר כל ההליכים המשפטיים הנוגעים לפושעי מלחמה, בכלל זה נוכחות מירבית בישיבות בתי-המשפט וסיוע במידת האפשר לעדים מישראל.

2. אם כן, האם פעולה זו נעשתה לפי הוראת משרד החוץ?

3. אם כן, מה היו הנימוקים לכך?

4. אם לא, האם הכחיש משרד החוץ את הטענה שדיפלומטים ישראלים עודדו פעולות נגד המפלגה הסוציאליסטית?

5. אם לא ניתנה הכחשה עד עכשיו, מה היו הסיבות לכך?

תשובת שרי'החוי מ. דיין:
 (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1—3: לא היתה כל התערבות של השגרירות או של אחד מעובדיה במערכת הבחירות בצרפת.

לשאלות 4—5: אופי הידיעה לא חייב לדעתנו פירסום הכחשה.

1253. החרם הערבי

חברי הכנסת ע. אמוראי שאל את שר החוץ ביום ו' באדר ב' תשל"ח (15 במארס 1978):

ביום 18 בינואר 1978 פורסמו תקנות לחוק שחוקק בארצות-הברית נגד החרם הערבי.
 אבקש להשיב לי:

1. האם בתקנות אלה סופקה התביעה של ממשלת ישראל?

2. מה עושה ממשלת ישראל כדי שגם במדינות אחרות, ובמיוחד באירופה, יינקטו צעדים דומים לאלה שנקטה ממשלת ארצות-הברית?

תשובת שרי'החוי מ. דיין:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתי מיום 25 בינואר 1978 לשאלתה מס' 82 של חברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו, שבה הוצגה עמדתנו בנושא זה. אוכל להוסיף לכך כלהלן:

לשאלה 1: החוק בארצות-הברית נגד החרם הערבי ותקנותיו אוסרים, באורח מוחלט כמעט, שיחויף פעולה פורמאלי של חברות אמריקניות עם החרם הערבי. אנו מברכים על הוראות אלה ומקווים כי ייושמו.

לשאלה 2: במדינות אחדות המשתייכות לשוק המשותף ובהן צרפת, הולאנד, בריטאניה וקאנאדה התעוררו גורמים שונים, בעקבות פניותינו, לתבוע פעולה לבלית החרם. אנו מקפידים על העלאת הנושא גם במגעים הבינ"ממשלתיים.

1254. נסיעות חברי כנסת לחוץ-לארץ

חברי הכנסת ע. נוף שאל את שר החוץ ביום ו' באדר ב' תשל"ח (15 במארס 1978):

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. כמה חברי כנסת נשלחו במימון משרד החוץ לפעילות הסברה בארצות חוץ?

הד"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

יצאתו של העתונאי חביב כנען היתה ידועה מאוד בעתונות בארץ וגם בחוץ-לארץ. האם כבוד השר סבור שהוא לא צריך היה לבקש מנציג השגרירות להיות נוכח?

שר-החוץ מ. דיין :

אני סבור שהעתונאי חביב כנען היה צריך להזכיר דיעה על כך ולא לסמוך שהדבר יתפרסם. הוא צריך היה להודיע על המועד שבו הוא מעיד כי ידיעת ה"עובדה" שהוא משתתף במשפט אינה מספיקה.

141. נאצי בוועדה לאירועי שנת ה-30 למדינת ישראל

חברת הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החוץ ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

ביום 28 במארס 1978 התפרסמה בעתון "מעריב" כתבה מאת יחיאל לימור ולפיה המנצח הגרמני הר" ברט גון קאראיאן, המוחרם בישראל כבעל עבר נאצי שהוא מודה בו בפה מלא, כלול ברשימת חברי הוועדה המיוחדת שתפקידיה לעסוק בתיאום האירועים הלא יהודיים בגרמניה לציון הגיגות יום העצמאות השלושים של מדינת ישראל. כן כתוב באותה כתבה כי הוועדה הזאת, כדוגמת ועדות דומות אחרות בעור"ם, הוקמה ופועלת בשיתוף מלא עם הנציגויות הישראליות הרשמיות במדינה שבה היא הוקמה.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם נכון הוא הנאמר בכתבה הנ"ל?
2. אם כן:

א. כיצד קרה שגרמני זה צורף לוועדה לציון יום העצמאות של ישראל?

ב. האם ידאג כבוד השר כדי למנוע בזיון ליש-ראל שהגרמני הנ"ל יוצא מהוועדה?

ג. האם יבדוק כבוד השר מי אחראי לחרפה זו ויסיק מסקנות?

3. האם נכונה הסברה המועלית באותה כתבה, ששמות חברי הוועדה טרם סוכמו סופית אך שמו של הגרמני הזה הוכנס ברשימה כמועמד? אני מבקש את כבוד השר לענות על כל השאלות דלעיל בהתאם לגתון זה.

שר-החוץ מ. דיין :

לשאלות 1-3: אני מצטער על ששמו של המנצח הרברט פון קאראיאן נכלל, מחמת שגגה, בהתכתבות בקשר להרכב ועדה מארגנת לאירועי שנת השלושים במערב-גרמניה.

למעשה לא הוקמה ועדה מעין זו כלל, וכן לא היתה פנייה אל האיש מצד שגרירות ישראל או הא"גודה לירידות גרמניה-ישראל.

1418. נאצי בוועדה לאירועי שנת ה-30 למדינת ישראל

חברת הכנסת ה. גרוסמן שאלה את שר החוץ ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

בשידורי הטלוויזיה נמסר כי המנצח בעל העבר הנאצי הרברט פון קאראיאן נמנה עם האישים שהומ"צ, בעצה אחת עם שגרירות ישראל, לעמוד בראש תיאום האירועים הלא-יהודיים בגרמניה המערבית לציון שנת ה-30 למדינה.

אבקשך להשיב לי:

א. מי אחראי להמלצה מזועזעת זו?

ב. אילו אמצעים עומד כבודו לנקוט נגד האחר-ראי או האחראים לדבר?

שר-החוץ מ. דיין :

ראי תשובתי מהיום לשאלתה מס' 1417 של חברת הכנסת דב שילנסקי.

1519. נאצי בוועדה לאירועי שנת ה-30 למדינת ישראל

חברת הכנסת פ. גרופר שאל את שר החוץ ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

ביום 28 במארס 1978 פורסמה ידיעה שבה נאמר כי הרברט פון קאראיאן, רוצח בעל עבר נאצי, נכלל ברשימת הוועדה לאירועי שנת ה-30 למדינת ישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?

2. אם כן, איך קורה שנאצי נבחר לתפקיד כ"זו?

3. מה הם הקריטריונים המנחים את משרדך בבחירת חברי הוועדות האלה?

4. אילו צעדים ינקוט המשרד כדי לטפל במקרה זה?

5. מה הם הצעדים שינקוט המשרד כדי למנוע הישנות מקרים כאלו?

תשובת שר-החוץ מ. דיין :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתי מהיום לשאלתה מס' 1417 של חברת הכנסת דב שילנסקי.

1420. מגעים בין או"ם ואש"פ

חברת הכנסת מ. קצב שאל את שר החוץ ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

בעתונות פורסם כי כדי להבטיח את הכניסה של כוח או"ם לדרום לבנון היו מגעים עם יאסר עראפאת וכי כוח צרפתי נכנס לצור כשהוא מלווה במחבלים חמושים.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. כיצד בדעת משרד החוץ להגיב על מגעים רשמיים אלו בין נציגי אירגון המרצחים לבין נציגי האומות המאוחדות?

2. האם לדעת שר החוץ יש במגעים אלו משום הכרה של האומות המאוחדות באירועי המחבלים כב"צבא פלשתינאי"?

מתלונן וגם תושבים אחרים מהמקום חוזרים וקוראים לפנות את המטרדים.

אבקש את השר להשיב לי:

1. מה האמת בתלונת מר קוריאט?
2. אם תלונתו מוצדקת, מה עושה העיריה כדי להשליט במקום סדר ולפנות את המטרדים?
3. מה עושה משרד הפנים כדי לחסל את המטרידים?

תשובת שר-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: יש אמת בתלונת מר קוריאט.

לשאלה 2: העיריה יחד עם ועד קריית-שמאל מטפלת בניקוי המגרשים ובסילוק הגרוטאות והפסולת. הוגשו גם משפטים, לפי חוקי העזר העירוניים, נגד כל בעלי הצריפים המהווים מטריד תברואי.

לשאלה 3: מכיוון שהעיריה נקטה בצעדים המתאימים בנידון, אין מקום לפעולה נוספת מצד משרד הפנים.

1268. התנהגות שוטר

חברי-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הפנים ביום ז' באדר ב' תשל"ח (16 במארס 1978):

ביום 8 במארס 1978 נסעתי במכוניתי מהכנסת לכיוון תל-אביב. בכביש משמר-איילון עמדה מכונית משטרה (בצד שמאל של הכביש). במרחק של כ-100 מטר (מצד ימין). בשולי הכביש ראיתי דוכן שבו מכרו תות-שדה, עצרתי לידו כדי לקנות תות. תים. כעבור דקה הגיעה מכונית המשטרה והשוטר רשם לי דין-חשבון על עצירה במקום אסור. בעת שהשוטר עמד ורשם לי את הדין-חשבון נעצרה מכונית נוספת שבעליה רצה לקנות תותים. השוטר רשם מיד דין-חשבון גם למכונית הנוספת.

את הדין-חשבון הנני משלם ואינני מבקש לפטר רני ממנו (אף כי לדעתי לא הגיע לי רישום דין-חשבון זה), וזאת לבל יתעורר חשד כי השאילתה נובעת ממניעים אישיים. יחד עם זאת, מתוך היבט ציבורי, הנני שואל את כבוד השר:

1. האם הדוכן למכירת תותים הוקם במקום בר-שיון? אם כן, למה ניתן הרשיון להקמת הדוכן? אם לא, למה מאפשרים את קיום הדוכן המהווה, נר-סף לעצם העבירה, פיתוי לעצירה ולעצירה של אנשים נוספים?

2. א. האם התנהגות השוטר אינה נוגדת את ההוראות בכך שבמקום להפנות את תשומת-לב נהג המכונית הנוספת שאסור לעצור במקום הוא רשם לו דין-חשבון ללא אזהרה?

ב. האם התנהגות השוטר אינה נוגדת את ההוראות בכך שהוא עמד במרחק קטן, צפה לכיוון הדוכן וכשנעצרת הגיע מייד כדי לרשום דין-חשבון? אציין כי נוצר רושם של הטמנת פתיון במכוון, רושם של צייד המצפה ממרחק ומסתער על מי שנפל לרשת.

תשובת שר-החץ מ. דיין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1-2: מאז החלטת עצרת האו"ם מנובמבר 1974 המדברת על אש"פ כעל נציג העם הפלשתינאי והמבקשת ממוזכ"ל האו"ם לקיים מגעים עמו בכל העניינים הנוגעים לשאלת ארץ-ישראל, וכן בעקבות החלטות עצרת נוספות, מקיימים מוסדות או"ם שונים מגעים עם נציגי אש"פ.

אנו מצדנו שוללים החלטות ומגעים אלה מכול וכול ונציגינו ממשיכים להיאבק נגדן בכל פורום בין-לאומי. עמדתנו זו אינה מושפעת ולא תושפע מעמדת הרוב האוטומאטי המגויס על-ידי הערבים באו"ם.

1433. ועדת ההכנסה של משרד החוץ

חברי-הכנסת ע. ברעם שאל את שר החוץ ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

לאור מינויו של חבר-הכנסת זלמן שובל ליושב-ראש ועדת ההכנסה של משרד החוץ, ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם לא נמצא איש מתאים לתפקיד מבין עובדי משרד החוץ?
2. האם יתערב חבר-הכנסת שובל בתוקף סמכותו בענייני ביצוע?
3. מי הם חברי הוועדה שבראשותה עומד חבר-הכנסת שובל?

תשובת שר-החוץ מ. דיין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: הוועדה הציבורית המייעצת להסברת חוץ, שבראשה עומד חבר-הכנסת שובל, העוסקת — על-פי שמה ותפקידה — ביעוץ לשר ולמשרד, נר-עדה למלא את תפקידה בנוסף לעובדי משרד החוץ ולא במקומם.

לשאלה 2: התשובה שלילית.

לשאלה 3: החברים הם: זלמן שובל — יושב-ראש, פרופסור אביר מרדכי, מר טל אליהו, ד"ר ינאי נתן, מר לפיד יוסף, מר נג'ר עמיאל, פרופסור סלונים שלמה, ד"ר סנדלר שמואל, מר פלד חיים, ד"ר שיפטן דן.

הד"ר ב. הלוי:

אבקש את שר הפנים להשיב לשאילתות.

1267. מטרידי מכיפה בחיפה

חברי-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום ז' באדר ב' תשל"ח (16 במארס 1978):

מר יהושע קוריאט, הגר בנתיב בעל התניא 1, חיפה, תושב ש"איכפת לו", מוסר על מטרידי סביבה ועוובה קשה המצויים במקום מגוריו בשיכון החדש בקריית-שמאל בחיפה.

פניותיו לראש העיריה ולעוזריו לא הועילו, וה-

חוברת כ"ט, ישיבה קי"ב

— שאילתות ותשובות (בורג, הלוי, שילנסקי, י. המיר) —

1. כמה משרדי חקירות פועלים ברשיון במדינת ישראל ?
2. כמה חוקרים פרטיים ברשיון ישנם במדינת ישראל ?
3. האם ידוע לכבוד השר על משרדי חקירות הפועלים במדינת ישראל ללא רשיון, ואם כן —

- א. על כמה משרדים הפועלים במדינת ישראל ללא רשיון ידוע למשרתת ישראל ?
- ב. על כמה חוקרים פרטיים הפועלים במדינת ישראל ללא רשיון ידוע למשרתת ישראל ?
- ג. למה אין המשטרה פועלת נגדם ?
- ד. מה בדעת משרתת ישראל לעשות כדי למנוע עבירה זו על החוק ?

שרי-הפנים י. בורג :

לשאלה 1: בשנת 1977 פעלו במדינת ישראל 205 משרדי חקירות ברשיון.

לשאלה 2: בשנת 1977 פעלו במדינת ישראל 487 חוקרים מורשים.

לשאלה 3: המשטרה פועלת נגד כל חוקר או משרד חקירות הפועלים ללא רשיון שעל קיומם נודע לה.

בשנים 1976—1977 נפתחו במשטרה שישה תיקים פליליים על עבירות לפי חוק חוקרים פרטיים ושי-רותי שמירה, תשל"ב—1972: ארבעה מהם על עיי-סוק כחוקר ללא רשיון ושניים נגד משרדי חקירות שהעסיקו חוקרים בלתי מורשים.

1309. מפגש רעש בחולון

חברי-הכנסת י. המיר שאל את שר הפנים ביום י"ד באדר ב' תשל"ח (23 במארס 1978):

בית-הספר "זלמן ארן" בקריית-שרת בחולון צמוד לבתי מגורים. קירבה זו גורמת לפגיעות באוכלוסיה המתגוררת במקום. תחום בית-הספר ומיתקניו משמש כאתר משחקים וריכוז נוער מחוץ לשעות הלימודים, נערכים שם משחקי כדור-רגל, כדור-סל וכדור-יד, מתקיימות התקהלויות לשם בידור וריקודים, נעשה שימוש ברמקולים, כך שהתושבים אינם יכולים לשאת את הרעש וההפרעות. קיבלתי מהם, באמצעות המו"עצה למניעת רעש וזיהום, פטיציה רוויית מריחות על המתרחש.

מהנדס משרד הבריאות של מחוז תל-אביב, מר ע. הפטמן, קובע במכתבו מ'1 במארס 1978 (להלן ציטוט):

1. יש להפסיק את משחקי הכדור-רגל, הכדור-סל והכדור-יד המאורגנים במגרש שאינו מתאים ל- כך.

2. יש לסגור את החצר בפני המארגנים משחקים אלה בשעות אחר-הצהריים.

3. יש להגמיך את עצמת הרמקולים.
לדאבוני — כותב מר הפטמן — לא קיבל משרד

שרי-הפנים י. בורג :

לשאלה 1: לחלק מבעלי הדוכנים בכביש משמר-איילון ניתן רשיון על-ידי המועצה המקומית גזר. בעלי דוכנים שהפרו את תנאי הרשיון הועמדו לדין. המשטרה פועלת באמצעים החוקיים העומדים לרשותה לסילוק הדוכנים הפועלים ללא רשיון או בניגוד לתנאי הרשיון.

לשאלה 2: עצירת רכב בשולי דרך בין-עירונית מהווה עבירה לפי תקנה 69(א) לתקנות התעבורה. אף שאין צורך להציב תמרוקים מיוחדים המורים על עבירה זו, הוצבו במקום משני צדי הכביש תמרוקים האוסרים עצירה, בתוספת שלטי הוראה מתאימים. לאנשי המשטרה ניתנו ההוראות, לאחר שהאזהרות וההסברה שניתנה בנושא זה בכביש זה לא הועילו, לפעול לאכיפת החוק בדרך של רישום דינים-יחש"ש בזנות תנועה לנהגים הועזרים רכבם באיסור.

אילו חבר הכנסת הנכבד לא היה עוצר בשולי הדרך הבין-עירונית כי אם במפריצי החניה הקיימים במקום או בשביל צדדי, בוודאי לא היו ננקטים נגדו הצעדים שנקטו.

הי"ד ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת שילנסקי.

רב שילנסקי (הליכוד):

האם סבור כבוד השר שזה בסדר, כאשר במקום עומד דוכן למכירת תותים ושוטר מתחבא לא הרחק מן המקום ואינו מסלק את הדוכן אלא מצפה לזה גים שיעצרו לקנות כדי לרשום דין-יחשבוני ?

שרי-הפנים י. בורג :

אם הדוכן עומד במקום לפי החוק, הוא במקום לפי החוק, ואם המכונת אינה עומדת כחוק, היא אינה עומדת כחוק. ביחס לשוטר, תן לי פרטים, אחר-כך אחליט אם זה היה כך.

רב שילנסקי (הליכוד):

שמענו שכל הדוכנים אינם לפי החוק.

שרי-הפנים י. בורג :

לא כולם, כפי שקראתי.

1269. חוקרים פרטיים

חברי-הכנסת ר. שילנסקי שאל את שר הפנים ביום ז' באדר ב' תשל"ח (16 במארס 1978):

נמסר לי כי במדינת ישראל פועלים אנשים רבים כחוקרים ללא רשיון. חלקם מאוגדים במשרדים שעי-ליהם נעשה פירסום ברבים, בשלטים שעליהם המשרד, בפירסומים עצמיים בעתונות בחוזרים הנשלחים לעורכי-דין ולגורמים נוספים. חלקם פועלים במסגרת של יחידים ללא משרד פורמאלי אך כותבתם ועיסוקם ידועים ברבים.

בהתאם לאותה אינפורמציה מתעלמת המשטרה מ-קיומם ומהעבירה המבוצעת על-ידם.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

תשובת שרי-הפנים י. בורג :
 (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה א: הבנייה לא אושרה עליידי ועדת תיכ"ן ונבנייה כל שהיא.

לשאלות ב-ג: יושב-ראש הוועדה המחוזית ל"תיכנון ולבנייה הורה ליועץ המשפטי של הוועדה לנקוט בכל הצעדים העומדים לרשותו נגד הבונים ו/או המחזיקים ביקתות בחוף הרצליה.

1344. החלטת רכב כמשטרה

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הפנים ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במאס 1978):

נמסר לי כי באמצע שנת 1977 קיבלה המשטרה רכב חדש מסוג פורד-אסקורט כדי להחליף את הרכב מאותו דגם כפי שהדבר נעשה מדי כמה שנים על-פי הסדר עם האוצר. מטרת החלפה זו היא שרמת הרכב ובעיקר רמת הרכב המיבצעי לא תרד. אולם במקום להשתמש ברכב החדש בשטח בתיפקוד מיבצעי, לקחה אותו הקצונה הבכירה של המטה הארצי והשאירה לעבודה מיבצעית את הרכב המיושן.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם הידיעה נכונה?
2. אם כן, א. האם הדבר תוקן ומתי?
- ב. האם נעשתה פעולה כל-שהיא לגבי האחראים על המעשה?

ג. מה עשה ו/או יעשה כבוד השר על-מנת שמקריים כאלה לא יישנו בעתיד?

שרי-הפנים י. בורג :
 לשאלות 1-2: הידיעה אינה נכונה.

1345. פעולותיה של הליגה להגנה יהודית

חבר-הכנסת מ. פניל שאל את שר הפנים ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במאס 1978):

אבקשך להשיב לי על השאלות להלן, הנוגעות לפעולותיה של הליגה להגנה יהודית הנתונה להגנתו של הרב מאיר כהנא.

א. האם יודע לשר שאירגון זה ביצע מספר מעשי טרור ובנשק קר ובנשק חם נגד אלמנטים יהודיים ולא-יהודיים בחבני ארצות-הברית?

ב. האם יודע השר שאירגון זה ביצע מספר מעשי טרור גם במדינת ישראל?

ג. האם הליגה להגנה יהודית רשומה כחוק בישראל כאגודה עותמאנית או כאירגון בעל מעמד אחר? אם אכן היא רשומה, מה הן מטרותיה המוצהרות והאם הן תואמות את חוק מדינת ישראל?

תשובת שרי-הפנים י. בורג :
 (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה א: לא קיבלנו שום ידיעה רשמית מארצי-חבריה בבידון.

הבריאות תשובה מניחה את הדעת לפנייתו בבידון לעירייה בתאריך 7 באוגוסט 1978.

אבקש את השר להשיב לי:

1. האם הפעולה הנעשית בין כתלי בית-הספר תואמת את החוק?

2. אם לא, כיצד משלימות הרשויות המופקדות על אכיפת החוקים וכיבודם עם הפרת החוק במסגרת חינוכית?

3. האם אין בתופעה זו חינוך שלילי של הנוער בנוסף להטרדה הבלתי נסבלת של הדיירים?

4. מדוע אין הרשות המקומית עושה להפעלת הנוער בשעות שאחרי הלימודים בשטח שאינו גורם מטרדי סביבה והמתאים למשחקים, לבידור וליתר הפעילויות?

5. באילו אמצעים נוקטים העירייה ומשרד הפנים כדי להפסיק את הפגיעה באיכות הסביבה והחיים באזור בית-הספר "זלמן ארן"?

תשובת שרי-הפנים י. בורג :
 (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1-5: עם קבלת התלונות מהדיירים הורה ראש עיריית חולון להנהלת אגף החינוך לבדוק את הנושא ולהגיש המלצות לשיפור המצב. והרי המלצות שהוגשו:

א. מרבית הפעילויות המתקיימות בשעות אחר-צהריים בבית-הספר יועברו למקומות אלטרנטיביים אחרים.

ב. במגרש המשחקים יוצב שילוט מתאים האוסר כניסה לתחום בית-הספר ללא קבלת אישור מהנהלת המוסד.

ג. יועסק מפקח בשכר, אשר ישגיח על הפעילויות המתקיימות בבית-הספר באזור.

אני מקווה כי עם יישום המלצות אלה יקטן מטרד הרעש שהיה במקום עד למינימום.

1327. מכונים בלתי חוקיים

בחוף הרצליה

חבר-הכנסת א. יגורי שאל את שר הפנים ביום י"ז באדר ב' תשל"ח (26 במאס 1978):

בסיור שקיימתי לאורך חופי הרצליה וסידני עלי נתקלתי בתופעה מזדמנת: על החוף הוקמה מושבת דייגים, הכוללת כמה עשרות מבני עץ שתנאי בטיחות שלהם חמורים ביותר.

אבקשך להשיב לי:

א. האם אישרה עיריית הרצליה על דעת הוועדה המקומית והמחוזית את הבנייה הזאת?

ב. אם הבנייה הזאת לא אושרה, מה הם הצעדים שבכוונת השר לנקוט?

ג. מאחר שהמבנים הם מטרד ותנאי הבטיחות והבריאות שלהם חמורים, האם אין בכוונת השר להביא את האחראים לדין או לנקוט פעולות חירום בבידון?

חבורת כ"ט, ישיבה קי"ב
— שאילתות ותשובות (בורג, קצב, טובי, הלוי, י. תמיר) —

תופיק מדוי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי אחראי לפיצוי התושב הזה על הנזק החמור
שנגרם לו?

שרי-הפנים י. בורג:
אינני יודע אם נגרם נזק ואינני יודע את היקף
הנזק. משום כך אינני יכול לענות על השאלה שלך.

1353. התגוננות של נתקף

חברי-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים
ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארכ 1978):

האזרח (שמו וכתובתו מצורפים בזה) נהג ביום
רביעי, 15 במארכ 1978, בשעות הערב ברחוב הנ-
שיא פינת שדרות יהודית בתל-אביב. קבוצת נוער
(גילאי 17—20) חסמו בפניו את המעבר. הנהג צפר
ופילט את דרכו באיטיות. כתגובה על כך הלמו הצ-
עירים ברכבו ואיימו להפכו, כך שנשקפה לאזרח סכ-
נה ממשית. האזרח נוסא עמו אקדח ברשיון, הוא שלף
את נשקו וירה באוויר. כתוצאה מכך נמלטו הצע-
רים האלימים.

ניידת משטרה שנודמנה למקום לשמע היריות עצ-
רה את המותקף ושיחררה אותו לאחר שפתחה תיק
פלילי. "המתקיפים יצאו מהפרשה בשלום", כך נכתב
ב"מעריב" בתיאור המעשה.

ניסיתי להתקשר עם בית הנתקף אולם המש-
פחה מצויה בפחד ורעיונות של הנתקף חששה לשוחח
בטלפון.

לו הייתי במקומו הייתי נוהג כמוהו בדיוק, ולכן
אני מבקש את שר הפנים להשיב בכנסת:

1. האם הידיעה על מהלך ההתפרעות נכונה?
2. אם כן, מדוע אסור לאזרח לגונן על עצמו
כשהוא חשוף לפגיעה בו וברכושו ובמיוחד בהיותו
חשוף לעליונות מספרית של בריונים?
3. מדוע יש לפתוח תיק פלילי כנגד אזרח שליו,
הנוסע ברשות הרבים, נתקף על-ידי קבוצת נוער אלים
ומתגונן מפניה?
4. מדוע עצרה המשטרה את הנתקף ולא רדפה
אחרי התוקפים?
5. מדוע לא תבוטל התביעה במקרה זה?
6. מה עשתה המשטרה כדי לתפוס את קבוצת
הבריונים שהתקיפה את רכבו של האזרח?

תשובת שרי-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1—6: תיאור העובדות אינו מדוייק.

המשטרה הוזעקה למקום התקרית על-ידי שני צע-
רים שמסרו כי מכונית נהוגה בידי האזרח הנזכר
בשאלתה הופיעה לעברם במהירות ובצורה שסיכנה
את חייהם ואת חיי שני חבריהם. אחד הצעירים קי-
לל את הנהג שחזר לאחור והתפתח ויכוח שבמהלכו
דפק אחד הצעירים על גג המכונית. כתגובה ירה
הנהג יריה באוויר, הצעירים נמלטו והוא המשיך בדרכו.
כו.

לשאלה ב: לא ידוע לי על ביצוע מעשי טרור
על-ידי הליגה להגנה יהודית במדינת ישראל.

לשאלה ג: הליגה להגנה יהודית אינה רשומה בחוק
כאגודה עותמאנית.

1347. משטרה ביבנה

חברי-הכנסת מ. קצב שאל את שר הפנים
ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארכ 1978):

בתחום השיפוט של יבנה עדיין לא פועלת תחנת
משטרה עצמאית, ונבחרי הציבור שם מתלוננים על
התגברות מעשי הפשיעה באזור.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

1. מתי תוקם תחנת משטרה עצמאית ביבנה?
2. מה בדעת כבוד השר לעשות כדי להתגבר על
בעיות הפשיעה בעיירה?

תשובת שרי-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: ביבנה קיימת נקודת משטרה שבה
משרתים שישה אנשי משטרה. בקרוב יסתיים שיפוצו
של מבנה חדש לנקודת המשטרה, אשר יכלול גם
תא מעצר ומחסן נשק. לא מתוכננת הקמת תחנת מש-
טרה ביבנה בעתיד הקרוב.

לשאלה 2: המשטרה ערה לבעיית העבריינות ב-
יבנה ופועלת לבלימתה כמיטב יכולתה ובכל האמ-
צעים העומדים לרשותה.

1349. תקיפת מאהל בדואי

חברי-הכנסת ת. מדוי שאל את שר הפנים
ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארכ 1978):

הבדואי מוחמד אל-ריאטי הקים את ביתו ב-1975,
בהתאם להסדר עם מינהל מקרקעי ישראל, בקרבת
מושב בטחה ליד אופקים שבנגב. ב-19 או ב-20 בחו-
דש מארכ התקיפו את ביתו אנשים מספר ממושב בט-
חה ושרפו לו את מאהלו. למעלה מעשרים בני מש-
פחתו נשארו ללא קורת-גג וכל רכושו נשרף. היתה
על כך כתבה בשידורי ישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם המשטרה חקרה את המקרה הנ"ל ומה
היו תוצאות החקירה?
2. האם נעצרו אנשים והאם הועמד מישוה ל-
דין?

שרי-הפנים י. בורג:

לשאלות 1—2: נערכה חקירה שבמהלכה נעצרו
ארבעה חשודים. חומר החקירה יועבר בקרוב לפרק-
ליטות המחוז להחלטה אם קיימות די ראיות להגשת
כתב אישום.

הד"ר ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת טובי.

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 20 במארס 1978 מתפרסמים דברים שנאמרו במסיבת עיתונאים בירושלים עליידי ד"ר מנחם הורביץ, מנהל האגף לשי"ר ורתי תיקון במשרד העבודה והרווחה, וד"ר מאיר חורב, מנהל שירות המבחן לנוער.

באותו ראיון הם אמרו כי בשנה האחרונה חלה עליה מדאיגה בפשיעת הנוער וכי בקריית-גת היא עלתה ב-21%.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. האם נכונים הדברים בקשר לפשיעת הנוער בקריית-גת?
2. מה עושה המשטרה כדי להתגבר על הבעיה הזאת בקריית-גת?
3. לפי מיטב ידיעתי מכהן בראשות קריית-גת מר דוד מגן, אדם צעיר ודינאמי שהשתחרר מצה"ל בדרגה בכירה ומסירותו ליישוב שבראשותו הוא עומד היא גדולה מאוד, וכדוגמתו הם גם יתר חברי המועצה.

האם שיתפה משטרת קריית-גת את מועצת העיר ואת ראשה במלחמה בפשע? ואם לא, האם מוכן כבוד השר להורות למשטרה לנהוג כך?

שר-הפנים י. בורג :

לשאלה 1: נכון הדבר שבשנת 1977 חלה עליה מסויימת בעבריינות בקריית-גת, אולם המידע שנמסר במסיבת העיתונאים מבוסס על מספר הקטינים שהופנו במשך שנה זו לקציני המבחן, וזה אינו מלמד דווקא על אחוז גידול עבריינות הנוער שם. עלייה במספר המופנים לקציני מבחן לנוער יכולה לנבוע ממספר גבוה יותר של גילויים וכן מכך שבחודש אפריל 1977 שונה חוק הנוער כך שגם נערים בגיל 17-18 נכללו בו.

לשאלה 2: המשטרה פועלת כמיטב יכולתה וב-אמצעים העומדים לרשותה לצימצום ממדי העבריינות ובכלל זה עבריינות הנוער בקריית-גת.

לשאלה 3: משטרת קריית-גת עושה להידוק הקשרים עם הרשות המקומית כדי לכלול את עבריינות הנוער והיא פועלת בשיתוף פעולה עם גורמי רשות זו בתחומים של סיעוד, עזרה במציאת תעסוקה לנוער, החזקת מועדוני נוער, פעילויות ספורטיביות, אירגון קייטנות וכן בשיתוף עם מדריכי חברות רחוב, קציני מבחן וקציני ביקור סדיר בבתי-הספר.

1414. שימש ככח בעת הפגנה

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר הפנים ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

מחוגי הימאים טוענים כי כוחות המשטרה בחיפה תקפו אותם באכזריות כאשר קיימו הפגנה ליד בניין "צים" ביום 27 במארס 1978 וללא כל פרובוקציה מצדם.

אבקשך להשיב לי :

א. מדוע תקפו השוטרים את הימאים המפגנים?

עם קבלת התלונה והפרטים דלעיל מהמחלוננים נתפס אקדחו של היורה והוא הובא למשטרה לחקירה, מקום שם שוחרר בערבות מבלי שנחבש.

נפתח תיק פלילי, ובחקירתו מסר היורה כי הצעירים הסמו את הכביש, הפריעו לו לעבור, קיללו-הו, דפקו על המכונית ואיימו עליו ושעל כן הוא ירה.

מול גירסת היורה ורעייתו עומדת גירסת ארבעת הצעירים, שהיא שונה; לא קיימת עדות של עד שאינו מעורב בתקרית.

לפי תיאור נסיבות המקרה לא מדובר בבריו-נים אלא בצעירים אשר הם עצמם הועיקו את המשטרה. ירי בשטח בנוי היא עבירה פלילית, ועל כן היה מקום לפתוח בחקירה.

1354. נשק אמריקני בידי מחבלים

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאלה את שר הפנים ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארס 1978):

הוברר לי כי המרצחים השפלים שפעלו בירושלים בשבת העגומה לאחר שעלו לחופי ארצנו ליד מעגן מיכאל, השתמשו בנשק אמריקני שהיה שווה ערך לכמות הנשק הרוסי שהיה להם אך היה מודרני ממנו. זו הפעם הראשונה שכוחותינו נפגשו בשטח עם האחרונות בסוגי נשק אמריקני בידי מרצחים מסוג זה.

בהתאם לאינפורמציה שנמסרה לי, היה הנשק האמריקני שבידי המרצחים מורכב מטילים חדישים מסוג לאו (LAW) ורובי M-16 מודרניים שעליהם מורכב יורה רימונים מסוג M-203 שזהו נשק מודרני ביותר.

כן נמסר לי כי רוב מכשירי הקשר שבהם משתמשים המחבלים לאחרונה הם חדישים ומתוצרת ארצות-הברית.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. האם האינפורמציה הנ"ל שהובאה לידיעתי נכונה בשלמותה או בחלקה?

2. למה לא הובאה אינפורמציה זו לידיעת הציבור הרחב בישראל ובעולם כולו, ובפרט בימים אלה שבהם זוממים לצייד בנשק אמריקני מדינות ערביות התומכות במרצחים השפלים האלה?

שר-הפנים י. בורג :

לשאלה 1: המידע נכון בחלקו.

לשאלה 2: המשטרה אינה מופקדת על ההסברה הלאומית של המדינה ולא היה זה מתפקידה להביא לפירסומו של מידע מסוג זה. מכל-מקום, מידע בנושא זה פורסם בעתונות, בין היתר ב"ג'רוסאלם פוסט" מ-4 באפריל 1978.

1357. פשיעת הנוער בקריית-גת

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאלה את שר הפנים ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארס 1978):

חוברת כ"ט, ישיבה קי"ב
— שאילתות ותשובות (גרוסמן, בורג, הלוי, פעיל, טובי, נמיר) —

1460. התכנסות מועצות מקומיות ערביות בשבת

חברי-הכנסת ת. מוכי שאל את שר הפנים ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

בעתון הרשמי קובץ התקנות חוב' 3656, ב-27 בינואר 1977, צו מס' 3 פורסם צו לשיבות הרשויות המקומיות. לפיו ישיבות הרשויות המקומיות יתקיימו רק בין ה-1 וה-15. מכל חודש פרט לימי שישי ושבת. פירושו של דבר ישיבה המתקיימת ביום שישי או שבת היא בלתי-חוקית.

כידוע, מספר רב של חברי הרשויות המקומיות בכפרים הערביים הם עובדים שלא קל להם להתכנס בימי עבודתם. רוב המועצות המקומיות בכפרים הערביים מקיימות את ישיבותיהן בימי שבת כשחברי המועצה נמצאים בדרך-כלל בכפרם.

שליחת החוקיות של הישיבות המתקיימות בשבת פוגעת קשות בעבודות המועצות המקומיות בכפרים הערביים, שהשבת אינו יום המנוחה שלהם אלא יום שישי או יום ראשון.

בומנו העליתי נושא זה בוועדת הכנסת ונציגי משרד הפנים הבטיחו לתקן את הצו בכיוון שיתיר למועצות המקומיות ברשויות המקומיות הערביות להתכנס ביום שבת.

אי לואת הנני שואל את כבוד השר אם הוא מוכן לתקן את הצו ולהתיר לרשויות המקומיות בכפרים הערביים להתכנס בימים הנוחים להם מבחינת עבודתם?

תשובת שרי-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הבטחת נציגי משרד הפנים קיימה עוד לפני קרוב לשנה.

תיקון לצו המועצות המקומיות (א), תשי"א—1950 פורסם בקובץ התקנות, תשל"ז, עמ' 1988 ביום ג' בתמוז תשל"ז, 19 בינוי 1977. דבר הפירסום אף הודע לכל הרשויות המקומיות.

הד"ר ב. הלוי:

כבוד שר הפנים, האם אתה מוכן, כממלא-מקום שר החינוך והתרבות, להשיב לשאלות?

שרי-הפנים י. בורג:

אני מוכן למלא את המקום ולענות את התשובות.

1334. המצב בתיאטרון 'הבימה'

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במארס 1978):

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם פוטר המנהל האמנותי של תיאטרון "הבימה"?

2. אם כן, עליידי מי?

3. מה היתה הסיבה לפיטורין?

ב. האם היה שימוש מוגזם ובלתי מוצדק בכוח מצד המשטרה?

ג. אם כן, באילו אמצעים הנך עומד לנקוט נגד האחראים לדבר?

שרי-הפנים י. בורג:

א: אנשי המשטרה פיזרו הפגנה בלתי חוקית תוך שימוש בכוח כדין. לא נתקבלו במשטרה תלונות על שימוש בכוח בלתי סביר שנעשה על-ידי המשטרה במהלך פיזור ההפגנה.

לשאלות ב—ג: לא.

הד"ר ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גרוסמן.

חייקה גרוסמן (המערך):

מה זה "שימוש בכוח סביר"?

שרי-הפנים י. בורג:

זה מוגדר בחוק, אם זה לא מוגדר בחוק, זה מוגדר על-ידי השימוש, כל עוד הוא סביר. בכל אורן פן לא הגיעה אף לא תלונה אחת.

1455. אחזקת אנדרטאות

חברי-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הפנים ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

ב"ידיעות אחרונות" מיום 22 במארס 1978 (י"ג באדר ב' תשל"ח) בעמ' 11 התפרסם מכתב של ועד הפעולה לשמירת איכות הסביבה בבאר-שבע ובו אינפורמציה על ההזנחה והליכודן הקיימים באנדרטת חטיבת הנגב ליד באר-שבע.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

א. האם נכון המידע אשר פורסם במכתב הנ"ל?

ב. מה מצב האחזקה של אנדרטאות מלחמת העצמאות בכל רחבי הארץ?

ג. מדוע לא הטילה הממשלה עד היום על רשות ממלכתית כל-שהיא, דוגמת רשות הגנים הלאומיים, להתחיק באורח נאות ומכובד את אנדרטאות הזכרון למלחמת העצמאות?

ד. מדוע יופלו אנדרטאות אלו לרעה לעומת אתרים היסטוריים אחרים, כגון: עבדת, שבטה, ממ-שית, מצודת כוכב הירדן (בלואר) ועוד?

תשובת שרי-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה א: המקום נוקה והוסדר לאחרונה.

לשאלות ב—ד: המועצה הארצית לתיכנון ובנייה הורתה על הכנת תכנית מיתאר ארצית לאתרי-מלחמת העצמאות. תכנית זו הוכנה והובאה לאישור המועצה שביקשה להכניס בה תיקונים מסויימים. עם השלמת התיקונים תובא התכנית לאישור הממשלה.

תכנית זו באה להסדיר את שיפוצם ושיקומם של אתרי מלחמת העצמאות, והרשויות המקומיות תצטרכנה לדאוג לטיפול השוטף בהן.

1. מתי מונה חבר הנאמנים של תיאטרון "הבימה" ועל-ידי מי?
2. מה הם הקריטריונים שעל-פיהם מתמנה חבר נאמנים למוסד תרבותי ו/או אמנותי והאם מוגבל מינוי זה לתקופת זמן מסויימת?
3. באילו מוסדות תרבות ואמנות, שיש להם חבר נאמנים, קיימת נציגות לשחקנים, לנגנים, לאמנים, ובאיזה סדר גודל?
4. מדוע אין נציגות לשחקני "הבימה" בחבר הנאמנים של התאטרון?
5. מה היא מידת התערבותו של חבר הנאמנים של תיאטרון "הבימה" בניהול התיאטרון?
6. מי מנהל מעשית את תיאטרון "הבימה"?
7. האם יש מנהל כללי לתיאטרון "הבימה"? אם כן, על-ידי מי מונה והאם מינויו טעון את אישור השר?
8. האם אישר השר מינוי זה?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

1. לשאלה 1: חבר הנאמנים מונה לפני כשנה על-ידי שר-החינוך דאז, מר אהרן ידלין.
 2. לשאלה 2: הקריטריונים הם: נסיון בעבודה ציבורית, קירבה לנושא, התמצאות בניהול כספי ומשקי, נכונות להקדיש זמן לעבודה ציבורית זו וכיוצא באלה.
- הגבלת זמן קיימת בכמה תקנות של אגודות או נאמנויות, ובכמה אין ההגבלה קיימת. בתקנות נאמנות "הבימה" אין הגבלה.

לשאלה 3: בתיאטרון הקאמרי, בתזמורת הפילהרמונית, בתזמורת הקאמרית, בתזמורת באר-שבע (המנהל האמנותי).

לשאלה 4: תקנון הנאמנות אינו מחייב זאת ועד כה היתה התנגדות מצד הרוב בחבר הנאמנים לשתוף שחקנים בנאמנות.

לשאלה 5: ההתערבות היא במידה סבירה.

לשאלה 6: המנהל האדמיניסטרטיבי (ממלא-מקום המנכ"ל) והמנהל האמנותי.

לשאלה 7: אין מנכ"ל אלא ממלא-מקום.

לשאלה 8: לא.

הי"ר ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת נמיר.

אורה נמיר (המערך):

אדוני השר, לשאלה מס' 5, אני בכל זאת הייתי מבקשת לדעת מה זו "מידה סבירה"?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

והי מידה סבירה.

1337. תשדירי שירות בטלוויזיה

חברת-הכנסת מ. קצב שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במאס 1978):
במסגרת תשדירי השירות בטלוויזיה נקטת שיטת

4. האם ביקשו שחקני "הבימה" פגישה עם השר?

5. אם כן, האם נתקיימה הפגישה ומה היתה משאלת השחקנים?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

לשאלות 1-3: המנהל האמנותי לא פוטר אלא תקופת כהונתו, כפי שהוחלט עליה מראש, עומדת להסתיים ב-1 בספטמבר 1978.

לשאלה 4: כן.

לשאלה 5: הפגישה התקיימה והנושא העיקרי שהועלה בה היה השתתפות שחקנים במועצת הנאמנות "הבימה".

הי"ר ב. הלוי:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת נמיר.

אורה נמיר (המערך):

אני מתנצלת שעלי להפנות את השאלה לממלא-מקום שר החינוך והתרבות. בכל אופן אבקש לבדוק פעם נוספת את התשובה לשאלות 1-3.

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

היות שיש בעניין שאת אומרת יותר אימפליקציה מאשר קומפליקציה, אבקש להגיש לי את השאלה בכתב, לפי זכותי בתקנון.

1335. בדיקת תיאטרון "הבימה"

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במאס 1978):

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם נתבקשה חברה פרטית לערוך בדיקה ול-הגיש הצעה לייעול תיאטרון "הבימה"?

2. אם כן, על-ידי מי הומונה הבדיקה ולמי הוגשו מסקנותיה?

4. האם ייושמו הצעות הייעול שהוגשו?

5. כמה עלתה עבודת הבדיקה והצעות הייעול?

3. מי היא אותה חברה ומה היו מסקנותיה?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

לשאלה 1: כן.

לשאלה 2: על-ידי חבר הנאמנים ולחבר הנאמנים.

לשאלה 3: חברת "איגוד היעל" בע"מ — יועצים לניהול. הבדיקה התייחסה לצד האירגוני-מינהלי ומסקנותיה הן הנהגת שינויים מסויימים בתחום האירגון, המכירות, ההפקות והפיסרום.

לשאלה 4: בחלקו.

לשאלה 5: 12,000 לירות.

1336. המצב בתיאטרון "הבימה"

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"א באדר ב' תשל"ח (30 במאס 1978):

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

ציוד ללא מכס וכ"ו. אחרי כל אלה נאמר כי הפי-
קוח של משרד החינוך והתערבותו אינם גיכרים במ-
קום.

הוברר לי כי משפחות של תושבי אילת עזבו
את המקום בגלל הרחקת ילדן מבית-הספר התיכון
היחיד במקום.

אבקשך להשיב לי :

א. האם נבדקו הידיעות על המעשים האלה, שנמ-
טרו בזמנו בהרחבה לשר החינוך ?

ב. האם מוכן השר להדק את הפיקוח על בית-
ספר מרוחק זה ?

ג. מה בדעת המשרד לעשות נגד הרחקת תל-
מידים מבית-הספר ללא התראה וללא פתרון לנערים
אלו באילת ?

מ"מ שר החינוך והתרבות. י. בורג :

לשאלה א: העובדות נבדקו היטב על-ידי הנהלת
מחוז הדרום ועל-ידי שליח מיוחד שנשלח על-ידי
המנכ"ל לאילת. מסקנות הבדיקה בוצעו: ועד ההר-
רים הוחלף ויש סימנים לשיחוח פעולה בין הוועד
החדש והנהלת בית-הספר.

לשאלה ב: הפיקוח באילת פועל כתקנו. מפק-
חים כוללים נמצאים במקום פעמיים—שלוש פעמים
בחודש.

לשאלה ג: הנהלת המחוז, האגף לחינוך בעריה
והנהלת בית-הספר שוקדים על חיפוש פתרון לכל תל-
מיד ותלמיד.

הו"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גרוסמן.

חייקה גרוסמן (המערך):

אדוני השר, לא הייתי רוצה להביך אותך אבל
לא קיבלתי תשובה לשאלה מה קרה לאותו מורה
או מורה שהעבירו באמצעות הילדים שלמדו בחוץ-לא-
רץ חפצים ללא מכס.

מ"מ שר החינוך והתרבות. י. בורג :

היות שאת אינך מביכה אותי אלא את האדם
המואשם על-ידך שעשה מעשה בלתי חוקי, אני מבקש
להמציא לי את כל הפרטים. ייתכן ששר המשטרה
יצטרך, בלי להביך אותך, להתייחס לעניין.

1404. ליוזר מזרים בטלויזיית בית-הספר

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות
ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

בעתון "הארץ" מיום 29 במאס 1978 הופיעה ידי-
עה מאת עמוס בן ורד, ולפיה הושג הסדר לחידוש
הליוי של מורי בתי-הספר בטלויזיית כיתותיהם; מו-
רים שיתבעו לפלילים יקבלו הגנה משפטית באמצעות
חברת ביטוח. מרכז המורים הודיע כי הסיודר יהיה
בתוקף עד סוף אוגוסט 1978, ואם לא תוסדר השאלה
של הגנה משפטית למורה המלווה טיול עד אז (ה-
הסדר שהושג הוא עכשיו בין מרכז המורים לבין
החברה להגנת הטבע), יופסקו הטיולים.

איומים ודרכי הסברה בלתי יעילות כדי לשכנע את
הציבור לשלם את אגרות הרדיו והטלוויזיה.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. מי הגוף האחראי לתשדירי שירות בטלוויזיה ?

2. מדוע במסגרת תשדירי השירות לא מנסים ל-
שכנע את הציבור בדרך הגיונית לשלם את האגרות,
תוך ציון המטרות שלשמן האגרות נועדו ?

3. האם אין זה עדיף להסביר ולנמק על-פני שיי-
מוש בלשון איומים ובהטלת עונשים ?

4. האם בדעת השר להתערב כדי לשנות את האו-
פי של תשדירי השירות בנושא זה ?

מ"מ שר החינוך והתרבות. י. בורג :

תשדירי שירות בראדיו ובטלוויזיה הם תשדירים
שמממנים אותם גופים ציבוריים מחוץ לרשות השידור.
הפירסומים לתשלום האגרה הם פירסומים של רשות
השידור עצמה ולפיכך אינם כוללים במושג תשדירי
שירות.

לשאלה 1: יש ועדה לתשדירי שירות אבל אין
היא עוסקת בתשדירים שהזכיר השואל.

לשאלות 2—3: אופי התשדירים נקבע לאחר הת-
יעצות עם מומחים לענייני הסברה. לדעת רשות
השידור אין בגישה ההומוריסטית משום איום על הצי-
בור. מלבד זה, הסבת תשומת-הלב לקנסות פיגור היא
לדעת רשות השידור "שיכנוע הציבור בדרך הגיו-
נית", כמעט הייתי אומר סבירה, שכדאי לשלם את
האגרה בזמן.

לשאלה 4: הסמכויות על תכנם של משרדים הן
בידי מוסדות רשות השידור.

הו"ר ב. הלוי :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

השימוש באיום כלפי אלה שאינם משלמים אגרת
טלוויזיה, וזוהי גישה הומוריסטית ?

מ"מ שר החינוך והתרבות. י. בורג :

אינני יודע איזה סוג של איום הוא זה. אבל אני
יודע שאם מדובר על תשלום שאינו נעים, ההומור לפ-
עמים עוזר.

1403. יחסי הנהלה ומורים בבית-

הספר התיכון באילת

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

בביקורי באילת מסרו לי הורים, שיש להם יל-
דים בבית-הספר התיכון המקיף, כי שוררים יחסים
קשים בין הנהלת בית-הספר לבין ההורים. ועד ההר-
רים מורחק מהאפשרות של שותפות בדאגה לתלמי-
דים ולבית-הספר ובכך מתקפחות זכויותיהם של התל-
מידים והוריהם, תלמידים מסולקים מבית-הספר ללא
התראה וזאת אף שאין באילת בית-ספר תיכון גוסף.

זאת ועוד, מורים שליוו תלמידים לסיור בחוץ-
לארץ השתמשו בתלמידים כדי להכניס לבית-הספר

ראל הממומן על-ידי המשרד. כ־80 תלמידים נמצאים במשפחות אומנות.

כ־300 ילדים נמצאים במסגרת חדשה אשר הופ"עלה על-ידי המחלקה לטיפול בתלמיד, פנימיית-יום, מסגרת המשקמת את הילד הסובל מהזנחה חינוכית חברתית בתוך הקהילה, בעיקר בעירוות-פיתוח ובשכר-נות המצוקה.

כ־700 ילדים זוכים לטיפול במסגרת חדשה נוספת של המחלקה לטיפול בתלמיד — מועדוניית בחיק המש-פחה.

כ־100 ילדים זוכים לחונך, אח בוגר מטעם המש-רד. בנוסף לכך זוכים אלפי תלמידים לפעילות ענפה של גורמים מתנדבים ומתנדבים למחצה.

המחלקה לטיפול בתלמיד בשיתוף עם פרויקט הר-ווחה החינוכית נערכת להרחבת הפעילות במסגרת הנ"ל כדי להגיע לכל ילד הסובל מעוובה נפשית וחינוכית קשה. כן מנסה המשרד לאתר את הילדים אשר גפלטו ממסגרות פנימייתיות שאינן מתאימות לר-מתם ולהציע להם תכניות שיקומיות מתאימות. ייעשה נסיון רציני לתיאום בין כל המטפלים בנושא.

1406. פיזור האוכלוסיה

הבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר החינוך והתרבות ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

עם קבלת החוק לחינוך תיכון חינוג מתבטל המ-ריץ חשוב ביותר לעידוד האוכלוסיה לעבור ממרכז הארץ ולהתגורר בערי הפיתוח בהתאם למדיניות פיזור האוכלוסין.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. איזה תמריץ יוצע על-ידי שר החינוך והתר-בות כתחליף לשכר לימוד חינוג בתיכון כדי לעודד את מדיניות פיזור האוכלוסין?

2. מתי בדעת השר להגיש את הצעתו לתמריץ מעברים לאזורי הפיתוח?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג :
לשאלה 1: כידוע לשואל, החל משנת הלימודים תשל"ט יונהג לימוד חינוג בגני-הילדים טרום-חובה שבעיירות הפיתוח, פטור זה בא במקומו של הפטור משכר לימוד בתיכון, שעירות אלה נהנו ממנו עד כה. כלומר היות שעכשיו זה כללי, ישתמשו במש-אבים כדי לפטור מתשלום שכר לימוד בגני-ילדים טרום-חובה.

לשאלה 2: בימים אלה נבדק נושא התמריצים בעירות הפיתוח על כל היבטיו, ובכלל זה האפ-שרות התקציבית להגדלת התמריצים. לאחר קבלת מסקנות הבדיקה תוגש הצעה לוועדת השרים לענ-יני עירות הפיתוח.

1407. הוועדה לבדיקת הרפורמה בחינוך

הבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר החינוך והתרבות ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

פרופסור מינקוביץ התפטר מהוועדה לבדיקת הר-

באותה כתבה מסופר על מורה שנתבעה לדין פלילי לאחר שנפגע אחד הילדים בטיוול שליוותה. היא זוכתה על-ידי בית-המשפט אולם הגנתה עלתה לה 60,000 לירות, שאותן היא השיגה לאחר שמכרה את ביתה.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. מה יעשה כבוד השר כדי להסדיר את בעיית ההגנה המשפטית לבל ייפסקו טיוולי תלמידי בתי-הספר בחודש אוגוסט?

2. מה עשה השר על-מנת לפצות את המורה המזוכרת בכתבה, שפעלה במסגרת תפקידה ושזוכתה על-ידי בית-המשפט, על ההוצאה החמרית הגדולה ש-מוטטה את בסיסה הכלכלי?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג :

לשאלה 1: בישיבתה מיום כ"ה באדר ב' תשל"ח, 3 באפריל 1978, החליטה ועדת השרים לענייני חקיקה על העלת השיעורים של השתתפות הממשלה בהוצאות הגנה של עובדי ציבור שהובאו בפלילים וכן על כך, שמכאן ולהבא לא תהיה הבחנה בין מי שהורר שע לבין מי שזוכה.

לשאלה 2: לא ידוע לי על מורה שנתבעה לדין פלילי לאחר שנפגע אחד הילדים בטיוול שליוותה, זוכתה על-ידי בית-המשפט ומימנה את הגנתה בסך 60,000 לירות על-ידי שמכרה את ביתה. ידוע לי על מורה שנתבעה לדין פלילי לאחר שנפגע אחד הילדים בטיוול שליוותה ושמשפטה עדיין נמשך. שכר טרתו של עורר-דינה ובכלל זה שכר שלוש הישיבות הרא-שונות של בית-המשפט הוא 15,000 לירות בלבד. כפי שנמסר לי היא אכן מכרה את דירתה, אך לא כדי לממן את המשפט אלא משום שקנתה דירה חדשה.

1405. ילדים עזובים

הבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ב' בניסן תשל"ח (9 באפריל 1978):

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 26 במארס 1978 מפרסם ישראל תומר כי, לפי מכתב שנשלח לסגן ראש הממשלה ולשרי העבודה והרווחה והחינוך והתר-בות, מצויים בישראל כשלושים וחמישה אלף ילדים גילאי 5 עד 12 השרויים בעוובה חינוכית ונפשית קשה.

אבקש את כבוד השר להשיב לי :

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?
2. אם כן, מה בדעת השר לעשות על-מנת לתקן את המעוות?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג :

לשאלה 1: בחלקה. להערכת משרדנו מגיע מספרם ל-12,000.

לשאלה 2: עניתי כבר לשאלתה וזה מס' 1301 של חבר-הכנסת ידליו, שהמשרד מפעיל תכניות מגוון-נות לפתרון הבעיה :

כ־800 ילדים גילאי 5—11 הוכנסו בשנים האח-רונות לבתי-ילדים באמצעות המפעל להכשרת ילדי יש-

בתשובה לאחת מפניותי בכתב כתבת לי במכתבך מיום 20 בדצמבר 1977 בין היתר:

"...בנושאי היהדות, הציונות, השואה — כמו בנושאי הערכים וההכרה וההתנהגות וכו' — הינם בראש מעייני... אין מקום, לפי עניות דעתי, ל"דחיקתך" בי. ובוודאי תראה בקרוב כיצד אנו מתכוונים לממש את הדברים, וודאי נעשה זאת בשיתוף פעולה ועצה מ"לא".

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מאחר שאנו קרובים ל"יום השואה והגבורה", מה עשה כבוד השר לקראת יום זה יותר ממה שנעשה בעבר?

2. מה עשה ו/או מה יעשה כבוד השר כדי שלכל ילד בישראל יהיה מושג אלמנטרי על השואה?
מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

לשאלה 1: לתכנית "משואה לתקומה" מקדישים בתי-הספר את ראשיתו של שלישי הלימודים השלישי, מסיום חופשת הפסח ועד יום העצמאות. לצורך ביצוע התכנית הוכנו קווי פעולה חינוכיים וחומר מסייע רב.

פרטי התכנית פורסמו בחזור המנהל הכללי תש"ח/8 מיום כ"ד באדר ב' תשל"ח, 2 באפריל 1978. תכנית זו מופעלת בכל מועצות החינוך, החל בגני-הילדים וכלה בתי-הספר העל-יסודיים. לפי המידע שבידינו עושים בתי-הספר בתחום זה פעולה חינוכית משביעה רצון.

לשאלה 2: התכנית "משואה לתקומה" המתבצעת בכל מוסדות החינוך וכן פרק הלימודים בהיסטוריה בחטיבה העליונה העוסק בנושא השואה מקנים לכל ילד בישראל מושג על השואה.

היו"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

כבוד השר לא ענה על חלק מהשאלה. שאלתי היתה מה עשה שר החינוך החדש מעל ומעבר למה שנעשה בעבר.

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

נדמה לי שקראתי, שחזור המנכ"ל הוא מ"מ בא"ר ריל 1978. יש הבדל בין שנת 1978 לשנת 1977 בקאלנדר וגם במהפכים. החזור שהתייחסתי אליו הוא מ"מ 1978.

דב שילנסקי (הליכוד):

לצערי הוא חוזר על מה שנעשה ונאמר שנה, שנתיים ושלוש שנים קודם לכן.

שלמה הלל (המערך):

לכן קוראים לזה "חוזר".

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

לא כל מה שהיה קודם הוא רע, ולא כל מה שיש עכשיו הוא טוב. יש ויש.

1444. עבודת ועדה בשבת

חברי-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

באמצעי התקשורת נמסר ביום שישי 31 במאוס

פורמה במערכת החינוך. לטענתו, המטרות של הוועדה הן מעורפות ואינן מוגדרות כראוי. ועוד הוא טוען כי אין בוועדה מומחי חינוך ואנשי מקצוע מוב-הקים בתחום החינוך.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מה הן הסיבות שהביאו להתפטרות פרופסור מינקוביץ?

2. האם טענותיו של פרופסור מינקוביץ צודקות?

3. מה בדעת השר לעשות כדי להבטיח דיון יעיל ופורה בוועדה הנ"ל?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

לשאלה 1: פרופסור מינקוביץ העדיף ועדה מקצועית על-פני ועדה ציבורית. בנוסף לכך הוא יוצא לשנת שבתון לפני תום הזמן שהוקצב לוועדה למלא את משימותיה.

לשאלה 2: בחלקן. בגלל יציאתו לשנת שבתון לא יוכל פרופסור מינקוביץ להשתתף בכל דיוני הוועדה ופעולותיה. אולם בטיעונו האחרים אין הצדקה, שכן יש ערך רב להיותה של הוועדה הציבורית כזו ללדת בתוכה נציגים של גורמים ציבוריים שונים. על-ידי כך מקיפה הוועדה בשיקוליה נקודות ראייה שונות ומגוונות ומחזקת את הסיכוי ליישום יעיל ומוסכם של המלצותיה.

ההנחיות שניתנו לוועדה בכתב המינורי וההרכב האישי של חבריה מבטיחים שמירה על ההיבט המקצועי בעבודתה.

הטענה שכאילו אין בוועדה מומחים ואנשי מקצוע בתחום החינוך לא נטענה על-ידי פרופסור מינקוביץ במכתבו אל השר אלא פורסמה על-ידי כתבים בעתונות. עיון קל ברשימת חברי הוועדה, עיסוקיהם וכישוריהם יפריך טענה זו מכול וכול.

לשאלה 3: הוועדה קיימה דיונים ופגישות עם מפקחים, עם מנהלי בתי-ספר על-יסודיים, עם מורים נים על חטיבות ביניים, עם יועצים ועם מורים. כן העידו בפני הוועדה החוקרים הבכירים שעמדו בראש מחקר חטיבות הביניים ודנו עם חבריה על המחקר וממצאיו. כמו-כן גיבשה הוועדה תכנית פעולה לחודשים הקרובים, שתכלול ביקורים בתי-הספר, ריכוז מידע מסוגים שונים וגביית עדויות נוספות. החומר שייאסף בדרכים אלה ישמש בסיס לסיכומים ולהמלצות בסיס פעולתה. אנו מאמינים ומקווים שעבודת הוועדה תהיה אמנם יעילה ופוריה.

1442. חינוך בנושא השואה

חברי-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

מאז שכבוד השר מכהן כשר החינוך והתרבות פניתי אליו פעמים רבות בעל-פה ובכתב בקשר להעמקת נושא "השואה והגבורה" בתודעת תלמידי בתי-הספר בישראל והציבור כולו.

לפני פחות משנתיים נפתח באשקלון סמינר למורי רים. בימים אלו נמסרה הודעה לתלמידי הסמינר למורי רים באשקלון כי בשנת הלימודים הקרובה ייסגר הסמינר.

בעתון "מעריב" פורסם כי קיים חשש שבשנת הלימודים הקרובה יהיה מחסור חמור של מורים בבתי-ספר באשקלון.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. כיצד מתיישבת ההחלטה לסגור את הסמינר למורים בשנת הלימודים הקרובה עם בעיית המחסור החמור של המורים באשקלון?
2. מדוע הוחלט לפני פחות משנתיים על פתיחת הסמינר ומדוע מחליטים עתה על סגירתו?
3. האם השר מוכן להורות על דחיית ההכרעה בנושא ועל בדיקה נוספת שלו?
4. האם הוועדה הקרואה באשקלון תומכת בהמשך קיום הסמינר?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

לשאלה 1: מחסור במורים במקום מסוים איננה סיבה לקיומו של סמינר למורים באותו מקום. בעיית מחסור המורים באשקלון, במידה שהיא קיימת, תיפתר על-ידי ויסות ארצי ומחוזי של כוח-אדם בהתאם, כפי שהדבר נעשה בכל מקום אחר.

לשאלה 2: התחזיות בדבר מספר המועמדים שישנו לסמינר, משאבי כוח-האדם למורי מורים והאפשרויות להכשרה פדאגוגית במקום הם שהביאו לפתיחת הסמינר באשקלון. אי-התממשותן של התחזיות גרמו לסגירתו.

לשאלה 3: החלטת הסגירה כבר מבוצעת; אין אפשרות ואין כל הצדקה להחזיר את המצב לקדמותו.

לשאלה 4: כאן אני נכנס למצב סכיופרי קצת, כי אני עונה בשם שר החינוך והתרבות האומר שעמדתה של הוועדה הקרואה באשקלון איננה ידועה לו. עם זאת יש לציין כי המדיניות לגבי פתיחת סמינרים או סגירתם נקבעת על-ידי משרד החינוך והתרבות בלבד.

היו"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

האם כבוד השר אינו רואה פגם בכך שמחליטים על פתיחת סמינר בהתאם לתחזית מסוימת, וכאשר התחזית אינה מתממשת במשך השנתיים מחליטים על סגירתו וגורמים עוול למאות הסטודנטים תלמידי הסמינר?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

ברצוני לומר קודם-כול שלא הצעתי שהפתיחה והסגירה תוך שנתיים תהיה מועמדת לפרס מלכות ה'יפ'.

דבר שני, הייתי רואה פגם בקיום מוסד חינוכי במקום שאין די משאבים להמשכיותו. זה היה גורם רק לכפילות ולהוצאות בלתי מוצדקות.

1978 כי ביום שלמחרת, שבת, ה'1 באפריל 1978, תתחיל קבוצת העבודה להקמת הביתן היהודי במחנה ההשמדה אושביץ ארץ, עבודתה, וכי לישיבה זו יצאו מישראל מר יצחק ארד, יושב-ראש "יד ושם", ומר צבי שנער מ"לוחמי הגיטאות".

עצם יציאת המשלחת הנ"ל מתפרשת כהסכמה, אם כי לא מפורשת, לתחילת עבודת "ועדת העבודה" להקמת הביתן היהודי במחנה אושביץ בשבת.

אבקש את כבוד השר להשיב לי?

1. איך ייתכן שנציגי העם היהודי, שהם במקרה זה אנשי "יד ושם", ישתתפו בישיבת עבודה רשמית המתקיימת בשבת?
2. האם אין כבוד השר סבור כי תחילת פעולתה של ועדת העבודה כנ"ל ביום שבת במקום שהינו מקודש לנו, שבו הוציאו את נשמתם הטהורה מיליונים מבני עמנו בעינויים וביסורים, הינה חילול הקודש, והאם נתן כבוד השר את הסכמתו לכך?
3. האם אין כבוד השר סבור כי הנאמר לעיל הינו פגיעה בכבודנו הלאומי, והאם נתן כבוד השר את הסכמתו לכך?
4. מי האחראי למסגה (בלשון המעטה) הנ"ל והאם הסיק כבוד השר מסקנות מכך?
5. מה יעשה כבוד השר על-מנת שמקרים כנ"ל לא יישנו בעתיד?

מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:

לכל השאלות: להלן התשובה כפי שנמסרה לי על-ידי הנהלת "יד ושם": הגורמים הפולניים שהיו אחראים להקמתו של הביתן היהודי במוסיאון אושביץ זימנו ישיבה שבועיים וחצי לפני פתיחת הביתן ובמסגרתה היו צריכות להיבדק ההתקדמות בבנייתו, ההכנות של המעצבים והגרפיקאים וביקורת והשלמתו תוכן התערוכה בביתן.

תחילתה של ישיבה זו, שאמורה היתה להימשך ימים אחדים, נקבעה ליום 1 באפריל 1978. "יד ושם" ו"בית לוחמי הגיטאות" הוזמנו להשתתף בחלקה האחרון של הישיבה, שעסק בביקורת והשלמה של תוכן התערוכה בביתן. בהזמנת הגורמים הפולניים צויין רק מועד פתיחת הישיבה ולא צויין מתי ייערך הדיון על אותו חלק שאחראית לו המשלחת הישראלית.

המשלחת הגיעה למוסיאון אושביץ ביום שישי, 31 במרץ 1978, ובשיחה עם מנהל המוסיאון נאמר לו שהם לא ישתתפו בשבת בדיונים. אני מניח שזה לא היה מהטעם של שמירת השבת. מנהל המוסיאון קיבל את הדבר בהבנה ואף ציין שבחלקה הראשון של הישיבה ידונו עם הבנאים והמעצבים כך שהשתתפות המשלחת הישראלית בחלק זה אינה נחוצה. לפיכך לא היה כל חילול שבת על-ידי המשלחת הישראלית.

היענות "יד ושם" לסיוע בחומר וייעוץ היתה באישור הנהלת "יד ושם" ובתיאום עם משרד החוץ.

1445. הסמינר למורים באשקלון

חברי-הכנסת מ. קצב שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

חוברת כ"ט, ישיבה קי"ב

— שאילתות ותשובות (בורג, קופמן, י. שמיר); הצעה לסדר-היום (י. שמיר, תלמי) —

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מדוע לא הותקנו חדרי לימוד, אולם התעמלות, חצר מתאימה ודרך גישה נאותה לבית-הספר עוד בטרם החלה שנת הלימודים?
2. מי הוא האחראי למחדל?
3. האם מוכן כבוד השר להורות לעירייה ו/או למשרד החינוך והתרבות לטפל בבעיות המוצגות לעיל כדי לאפשר המשך לימודים תקין?
4. האם ייבנו במהירות האפשרית שבע הכיתות הדרושות לשנת הלימודים הקרובה?

תשובת מ"מ שר החינוך והתרבות י. בורג:
(לא הוקראו, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: פרט לשני חדרים במקלט, חדרי הלימוד בבית-הספר הם סבירים. אולם ההתעמלות הוא תקני.

לשאלה 2: שיפוצים בחצר והתקנת גישה לבית-הספר הם באחריותה של הרשות המקומית.

לשאלות 3—4: הקצבנו לעוריה מימון להקמת בית-ספר ממלכתי חדש בן שמונה-עשרה כיתות בכפר גנים. לבנייה זאת פורסם כבר המכרז. כאשר תיגמר הבנייה תהיה הקלה בבית-הספר הנידון ולא יהיה צורך לקיים לימודים במקלט.

ד"ר י. שמיר:

תודה רבה לשר בורג, ממלא-מקום שר החינוך והתרבות, סיימנו לשמוע את התשובות שאילתות.

אשר על כן, הצניין הזה הולך לפי קריטריונים של הפיקוח ושל משרד החינוך והתרבות העוסק בנושא זה. אני יכול להיות בטוח, כמי שקרוב לענייני החינוך מאז שהוא בארץ ועוד לפני זה, שסגירת מוסד חינוכי גורמת לכאב רב יותר אפילו מהשמחה של פתיחת מוסד כזה. ולכן אם החליטה הנהלת משרד החינוך והתרבות מה שהחליטה, בוודאי טעמה ושיקולה ונימוקה אתה.

1446. המצב בבית-הספר "הדר"

חברי-הכנסת ח. קופמן שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ד בניסן תשל"ח (1 במאי 1978):

ועד הורי בית-הספר "הדר" בכפר גנים בפתח תקווה, שבו לומדים כאלף תלמידים, החליט לקיים שבתת אוהרה בתאריך 4 באפריל 1978 כמחאה על חוסר הטיפול של העירייה בבעיות הרבות של בית-הספר.

בשנת הלימודים הקרובה תחסרנה בבית-הספר שבע כיתות לימוד. אולם ההתעמלות קטן מלהכיל את תלמידי בית-הספר ותכולתו מגיעה לחמש-מאות תלמידים, מחצית ממספר תלמידי בית-הספר.

החצר גם היא קטנה מלהכיל את תלמידי בית-הספר, אינה סלולה ומלאה אבנים ומפגעים אחרים. הגישה לבית-הספר מסוכנת משום שאין מדרכות סלולות.

באולם ההתעמלות הישן בנו ארבע כיתות, שהן מתחת לרמה הדרושה והמחיצות שביניהן אינן אקוסטיות. שתי כיתות לומדות במקלט, שאינן מתאים ללימוד עודו ככיתות לימוד.

ה. הצעה לסדר-היום עתיד הבדואים בנגב

את ההודעה הזאת או אם יש כאלה המפוכחים יו"ת, המייעצים להתייחס בוהירות לטענות הבדואים, כי יש בהן הגומה, הרי שבהמשך דברי אמסור כמה עדויות קשות וגם אתבע כי הן תיבדקנה בקפדנות. אולם בראש-ראשונה עלינו להבין עובדה חמו"רה: בקרב שבטי הבדואים, שהצטיינו תמיד בנאמנותם למדינה, גובר והולך אי-אמון לישראל, כאשר המרירות והמחאה עלולות לחנך עתודות לשנאת ישראל מאורגנת ואולי גם מחבלת.

בעיית הבעיות היא הסדר הקרקעות. מדובר בשטח רחבי-ידיים של כמיליון וחצי דונאם. מדובר בשבטי בדואים באזור הנגב המונים כארבעים אלף נפש. השכל הישר והגיון הפיתוח מחייבים להגיע לסדר אשר יבטיח ניצול רציונלי של מרחבי הנגב, הסדר שיביא בחשבון את זכויות העבר של הבדואים ויביא אתו גם שינוי בהלכות חייהם, יקרב אותם לרמת החיים הכלכליים, החברתיים והתרבותיים של כלל האוכלוסיה במדינה. אלה הן בעיות שאי-אפשר לפתור אותן בכוח, גם לא בכוחן של סיירות. כאן הכי רחי "טיפול שורש".

לאחר מלחמת השיחרור קובצו הבדואים מערבה מבאר-שבע. הממשל הצבאי הכריז או על שמורה

ד"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 1183 בנושא: עתיד הבדואים בנגב, הצעתו של חבר-הכנסת מאיר תלמי. רשות הדיבור לחברי-הכנסת תלמי.

מאיר תלמי (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שבועות מספר התקיימה מול בניין הכנסת הפגנה סוערת של מאות בדואים שבאו מן הנגב למחות נגד הפקעת קרקעותיהם. לפני שבוע נתקבל בסיעתנו מברק החום עלי-ידי 8 שייכים בנגב, שבו נאמר בין היתר: "הברק קר התקיפו כוחות משטרה, צבא ואנשי הסיירת הירוקה ריכוזי בדואים, הרסו עשרים בתים תוך הכאת נשים וילדים, העבירו חפצים אישיים על משאיות, חלק מהם פוזרו בבית-הקברות והשאר במקומות בלתי ידועים". בעתונות היומית התפרסמו פרטים על כל אשר קרה שם וכן התפרסמה תגובה של דוברת מינהל מקרקעי ישראל, שבה נאמר: "הכול התנהל תוך שיתוף פעולה".

אם יש כאן כאלה המוכנים לקבל ללא סייג

שר-החקלאות א. שרון:
אני יכול למשוך אותך בלשון כמה שאתה רוצה.

מאיר תלמי (המעריך):
באין הסדר מסתכנים הדברים. כדי להשיג רשיון בנייה נחוץ אישור בעל הקרקע, ואין להשיגו כי אין הסדר קרקעות. בלחץ מצוקת מגורים בונים ומפירים את החוק, ובחוקף החוק הורסים את הבנייה. כך גם מסתבך עניין המרעה. הוא יוצר בעיות קשות מאוד לחקלאים ויש עבירות חוק שאי-אפשר להשלים אתן. אולי צריך להבין שאלה הן תוצאות המצב ולא סיבותיו.

מטעה את עצמו ומטעה את זולתו מי שרואה בעניין זה את העיקר ומחפש כאן את העילה להתעלמות מהבעיות העיקריות התובעות לעצמן פתרון צודק ומהיר. זוהי דרך לתסבוכת שהכרחי למנוע אותה. זוהי דרך שאסור לה למדינת ישראל ללכת בה, כי אין סיבה לכך. להיפך, יש הכרח שנמצא את הדרך לפתור באופן נכון ורציני את בעיית הבדואים בנגב.

השבוץ קראתי בצער רב צרור עדויות של הבדואים על הפעולה שבוצעה לפני שבוע למען השלטת חוק וסדר. אני אצטט מהן. נמצאים בידי שמות האנשים ושבתיהם. אני לא חקרתי אותם אישית, אבל אני מביא עדויות כפי שגרשמו ואני תובע כי העניינים ייבדקו וייחקרו כי הם חמורים ומסוכנים, ואולי גם כמה מהם:

"אני חייל ומשרת בצבא חמש שנים כגשש נגד מחבלים. הבוקר הייתי כאן כאשר הגיעה המשטרה והרסה את האהלים. השאירו אותנו בלי מים, בלי אוכל, בלי שמייכות לילדים... עד עכשיו שירתתי בצבא בנאמנות. עכשיו אינני יודע איך אחזור."

דוגמה שנייה: "על-ידנו, בין העצים, עמדו חיי-לים ואיימו עלינו בנשק. ביקשתי מקצין משטרה, בעל שלוש דרגות, שלא יכוון את הנשק לעומת ילדי, והוא ענה לי: שתוק, מי אמר לך להיות פה? אם לא תשתוק אתן לך כדור בראש. שתקתי, והילדים ישבו ובכו. אנחנו משפחה גדולה ויש לנו שלוש שותפות. קודם הרסו את הבתים, אחר-כך את האהלים. אחר-כך באו ממינהל מקרקעי ישראל ולכל אחד מהם היה אקדה. אמרו לי שאני יכול לקבל רשיון לשבועיים למה שורעתי. אמרתי: אמות ולא אבקש ממך רשיון."

דוגמה שלישית: "אני בן שישים. אבי מת בגיל שמונים. אביו וסבו מתו ונקברו במקום הזה. את הישראלים קיבלנו בהבנה והאמנו שהם יעשו הבטחה."

דוגמה רביעית: "הוא לקח את תעודת הזהות שלי, נתן לי סטירה. אני זקן בן שמונים והוא אולי בן שלושים. הייתי בדרך הביתה. הוא לקח אותי והשאיר אותי במדבר בלי מים ואוכל."

דוגמה חמישית: "היה פה ש"י — אינני רוצה להזכיר שמות — מהסג'יר. תפס את הילד ואת האשה. אמר לה: את חייבת להראות לי את הבית

כשטח סגור מטעמי בטחון, אולם גם לאחר ביטול הממשל הצבאי לא ניתן לבדואים לחזור לאדמות שמהן הם הורחקו. מבחינה יורידית נוצרו שאלות מסובכות למדי. אלו שחקרו בדבר ולמדו את החומר מסתמכים על אליהו יוסף ויני אשר העריכו בשעתם שהבדואים עיבדו קרוב לשני מיליון דונאם לפני קום המדינה. הם מוסרים כי ההערכה הנמוכה היתה זו של שמעוני, בספרו שהופיע בשנת תשי"ז, המוסרת כי הם עיבדו מיליון דונאם בעיבוד מתמיד וכשישים אלף דונאם נוספים באדמה מעובדת ומוברת לסירוגין. הם מסבירים כי מעבדי הקרקעות לא ניצלו את הזכות שניתנה להם על-ידי החוק העותומאני ולא רשמו את האדמה בטאבו, אם בשל חוסר הבנה לחשיבות הדבר ואם כדי להשתמש מתשלום מסים. כאמור, נוצרו בעיות יורידיות מסובכות, מכל-שכן כאשר נמנע מברבים מהם לעבד את אדמתם לאחר שממטלת ישראל היווה אותם ממנה ולא נתנה להם האפשרות לחזור אליה.

באחד מביקורי בנגב נפגשתי עם אדם מוסמך מטעם הממשלה באזור והוא הסביר לי: "הקמנו ועדת פשרות ואף בדואי לא בא לנהל משא-ומתן". הוא ודאי אמר לי דבר נכון. אולם, צריך להסיק ולומר כי ועדת הפשרות הזאת מתבססת על כללים שנקבעו כבר, ללא הידברות עם הבדואים, הן בעניין זכות ית והן בעניין פיצויים. והעובדות ידועות לי היטב, גם החלטות הוועדה שטיפלה בדבר וגם התיקונים שהוכנסו לאחר תגובתם הראשונה של הבדואים.

חברי הכנסת, ראיתי את עיירות הפיתוח הנבנות בשבילי הבדואים. אינני שולל את המהלך הזה כאחת התשובות לבעיה, אולם הוא חיובי אם הוא אינו מסמל גזירה הסוגרת דרכים לבדואי לחיות בארץ הזאת חקלאי. בשיחה קשה עם קבוצת בדואים אמר לי לפני זמן קצר אדם צעיר במרירות רבה: "אתם — כמובן התכוון ליהודים — מתכננים על עיירות שמהן יוצאים יום-יום טנדרים לעבודה; הרי גם שם אין פיתוח. אבל תבינו שיש גם זקנים שאינם יכו-לים ואינם רוצים לחיות בעיירה וישנם גם צעירים הרוצים לחיות בכפר. למה אסור לבדואי להקים ישוב חקלאי? למה אין לו זכות להיות חקלאי?"

אני חייב לומר בצער כי כאשר הקשבתי לדבריו, זכרתי היטב שכבר ראיתי במדינתנו בדואים, באזור אחר, הזוכים אמנם לעבוד כפועלים שכירים בחקלאות, אולם זאת על אדמה שממנה גורש השבט שלהם. באין הסדר הדברים מסתבכים.

שר-החקלאות א. שרון:
למה אתה מתכוון?

מאיר תלמי (המעריך):

אני מתכוון לפיתחת-רפיח. ברצון רב אציע שנקיים דיון, אם זה כאן ואם זה בוועדת החוץ וה-בטחון, על פיתחת-רפיח. אני יכול לומר, בלי שאד-ליף, כי היה פעם דיון על פיתחת-רפיח בוועדת החוץ והבטחון וגם נציגי הממשלה היו מסוייגים ממה שקרה שם.

(שר-החקלאות א. שרון קורא קריאת-ביניים)

תאמינן לי שזה לא לטובתך ולא לטובת העניין שתמשוך אותי בלשון בעניין זה.

באשר לטענה המובאת על-ידי חברי-הכנסת תלמי, כאילו בעיית הסדר הקרקעות מביאה להסתככות בעיות הבנייה של הבדואים, הרי המציאות שוללת טענה זו. המדינה הקימה עיירות לבדואים הרוצים לגור במבני אבן קבועים. המבקר כיום בעיירה הבדואית רהט, שהוקמה ליד שובל, למשל, ייווכח כי בן-לילה צמחה עיירה...

(חברי-הכנסת מ. תלמי קורא קריאת-ביניים)

חברי-הכנסת תלמי, אני בסך הכול מסביר כרגע את הישגי הממשלה והליכתה לקראת הסדר קרקעות. היתי מבקש שתתן לי להמשיך להסביר את הישגי הממשלה הקודמת בעניין זה.

המבקר כיום בעיירה הבדואית רהט, שהוקמה ליד שובל, ייווכח כי בן-לילה צמחה עיירה שרוב בתיה הן וילות יקרות מאוד, אשר בעליהן קיבלו מהממ"ש שלה מגרשים במחירים מוזלים ביותר, כאשר התיכנון והפיתוח הם על חשבון המדינה.

רבתי חברי הכנסת, עד לחודש אפריל שנה זו מחיר מגרש באחת מעיירות הבדואים — אשר עוד מעט, לפי דעתי, ניתן יהיה לקרוא להן ערים — היה 3,750 לירות. במרחק ארבעה קילומטר, נאמר מה-

עיירה לאג'יה, בעומר, מחיר הקרקע הנדרש מיהודי על-ידי המינהל הוא 300 אלף לירות לדונאם; בערד, אשר בוודאי יש לנו עניין לפתח אותה, למעלה מ-50 אלף לירות לדונאם. 3,750 לירות לדונאם זה מה שנתבע כדי לקבל שם מגרש אחרי שכל עבודות הפיתוח נעשו על חשבון המדינה. הייתי מאחל לכל יהודי בארץ-ישראל לקבל קרקע בחגאים כאלה.

מחודש אפריל שנה זו הועלה המחיר ל-10 אלף פים לירות לדונאם, אבל גם מחיר זה עומד ללא כל פרופורציות למחירי הקרקעות באזור.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אינך מוכיר כמה נגזל מהם.

שרי-התקלאות א. שרון:

הממשלה הקציבה לצורך זה 40 מיליון לירות בשנת התקציב שעברה וממשיכה להקציב סכומים גדולי לים יותר לשנה זו. זאת בנוסף לסכומים שהושקעו בשנים שלפני כן. עד היום הושקעו בכך למעלה מ-100 מיליון לירות ומתוכנן להוציא עוד 400 מיליון לירות. מספר הבתים שהוקמו בעיירה "רהט" עד כה נאמד בכשמונה-מאות ואילו מספר המגרשים שגר-כשו ואשר תוך זמן קצר יש לצפות להקמת מבנים עליהם מגיע לכאלף ושמונה-מאות. גם בתל-שבע, העיירה הבדואית שהוקמה לפני כמה שנים, החלה בנייה משגשגת ומודרנית, בלאג'יה בליד עומר גר-כשו יותר מארבע-מאות מגרשים. במקומות אחרים, במקום נוסף — מאה מגרשים. סך כל המגרשים שגר-כשו על-ידי הבדואים, בתנאים שהייתי אומר שהם תנאי מתנה ולא תנאי קנייה, מגיע לכשלושת אלף פים. זה אומר כי קרוב לעשרים אלף נפש, המהווים כמחצית האוכלוסיה של הבדואים בנגב, יהיו בקרוב משוכנים בעיירות הפיתוח, זאת אם נביא בחשבון שהמוצע של המשפחה הבדואית הוא שש-שבע נפש שות. הנהירה לעיירות הבדואיות, שאנו עדים לה לא-חרגה, מוכיחה בעליל כי אין קשר בין בעיית ההש-תכנות בעיירות לבין בעיית הקרקעות.

שלך. אמרה: אין לי בית. אמר לה: אהרוג את הילד. שם את הילד באטו ונסע, והיא רצה אח-ריהם. הוא נוסע שלושה קילומטר ועושה סיבוב חז-רה. אחרי זה הביא רימון שעשה הרבה עשן וזרק אותו בין הכבשים. גם ירה. האם חשבה שהוא ירה בילד, או היא השתענה והתחילה לצרוח. אחרי-כך עלה הגיפס להר, והאם רצה אחריהם."

רבתי חברי הכנסת, את כל אלה אפשר לסכם בהודעה כי "הכול מתנהל תוך שיתוף פעולה" ? מה קורה כאן? לאן זה מוביל אותם ואתנו? מי אח-ראי על כל אלה?

לא זו בלבד שנדרסת תחושת ההומאניזם; מציי-קה לא פחות הבעיה המדינית-החברתית: מה יהיה גור-ל הבדואים? איך יישמרו זכויותיהם? איך ייגמר עניין הסדר הקרקעות שלהם אחרי שלושים שנה? מה תהיה מירת הודהותם עם מדינת ישראל?

מצב דברים זה מחייב, לדעתי, להקים ועדה פארלא-מנטארית שתבחן את הדברים ביסודם. הכרחי ביי-רור נוקב. אדוני היושב-ראש, אני מבקש לקיים דיון במליאה בשאלה זו.

היז'ר י. שמיר:

רשות הדיבור לשר החקלאות, לתשובה.

שרי-התקלאות א. שרון:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הקרקעות בנגב הן אדמות "מואט", אשר על-פי חוק הקרקעות העו-תומאני משנת 1858 הבעלות עליהן היא בידי המ-דינה. חוק זה קיבל תוקף נוסף עת הכריזה ממ"שלת המאנדאט הבריטי, בפקודת קרקעות ה"מואט" משנת 1921, שחל איסור לתפוס אדמות מסוג זה.

חוק המקרקעין הישראלי משנת 1969, שנכנס ל-תקפו ב-1970 ושהחליף את חוק המקרקעין העות-מאני, קבע כי קרקעות מסוג "מואט" יירשמו על שם המדינה. עניין הבעלות על אדמות "מואט" הובא לערכאות משפטיות בתביעה שהוגשה על-ידי קבוצת בדואים, ובפסק-דין מחדש מארס 1974 — וחבר-הכ-נסת תלמי, כל זה קרה בימי הממשלה הקודמת, שאתה כמציע הצעה לסדר-היום נמנית עם תומכיה —

מאיר תלמי (המערך):

נכון שנמנתי עם תומכיה של הממשלה ונכון גם שהסתייגתי בכל הדיונים...

שרי-התקלאות א. שרון:

ובדמה לי שגם בנושא הסדר הקרקעות לא הש-מעם את קולכם אפילו פעם אחת.

אבל נחזור לענייננו. בפסק-דין מחדש מארס 1974 נקבע, שקרקעות אלו שייכות למדינה. על אף פסק-דין זה, שחזר ואישר את בעלות המדינה על הקר-קעות, החליטה הממשלה מתוך מניעים הומאניים ולפ-נים משרות-הדין — ובכל אלה אני מדבר עדיין על ממשלת המערך — ללכת לקראת הבדואים. לשם כך הוקמה ועדת פשרות הפועלת עתה בנגב והפותרת בצו-רה חיובית את תביעותיהם של הבדואים. תוך תקופה לא ארוכה עומדת בעיית הקרקעות להיפתר או להצ-טמצם לממדים חסרי משמעות.

כל קשר עם הבחירות, בפגישותי עם הבדואים אמרתי להם במפורש: מבחינתי אתם יכולים להצביע בעד כל מי שאתם רוצים, אנחנו נותנים לכם סיוע. ונתנו להם סיוע בשנה רגילה, לא בשנת בחירות, נתנו זר-עים בשליש מחיר, וזו יותר, תרשה לי לספר לך שרוב המס-פוא, שנתנו במחיר זול יותר, נמכר אחר-כך במחיר מלא בצפון הארץ על-ידי אלו שקנו את המספוא במחיר זול.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גזלת אדמה, הרסת בתים, גירשת, אתר-כך אתה נותן ורעים.

שרי-ההקלאות א. שרון:
חבר-הכנסת וילנר, בניגוד לך שאתה תלוש, אנחנו לא לוקחים שום דבר שאינו שייך לנו. אתה תלוש, תמיד היית תלוש. אתה מייצג סקטור תלוש שאין לו שום זכות קיום לא מבחינה פיסית ולא מבחינה אידיאולוגית.

תפיס טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא תלוש, אתה תולש, אתה מגרש, אתה מפ-קיע.

שרי-ההקלאות א. שרון:
תירגע. כאשר יהיה צורך, יפקיעו. מפקיעים מיהו-דים, יפקיעו מכל אחד בעת הצורך. ההפקעות נע-שות לפי חוק והחוק יהיה קיים בכל מקום, גם אצ-י-לכם.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי חוקק את החוק?

שרי-ההקלאות א. שרון:
שמעתי את דבריו של חבר-הכנסת תלמי. הדב-רים האלה לא מכוונים אלי. אינני מופקד על מש-טרת ישראל. אם יש טענות לגבי מישוה שפעל, יש לפנות למשטרה. אני מניח שוודאי יבדקו את הדב-רים. אבל אני מציע להפסיק דבר אחד, להפסיק לכרסם ללא הרף במעמדה של ישראל.

(חבר-הכנסת מ. תלמי קורא קריאת-ביניים)
לא אמרתי של ממשלת ישראל אלא מעמדה של ישראל.

נפתלי פדר (המערך):
אחרי מעשים כאלה — — —

שרי-ההקלאות א. שרון:
ישראל עושה למען האוכלוסיה הערבית בשטחה יותר מאשר כל מדינה שאני מכיר. וזה, חברי הכי-נסת, בלי לתבוע מהם מילוי כל החובות. יש חובה אחת, הייתי אומר, שאני דורש מכל אזרחי המ-דינה והיא שירות בצבא. ישראל עושה למען מי-עוטיה יותר משעושה כל מדינה אחרת בעולם למען מיעוטיה אף-על-פי שהיא לא דורשת מהמיעוט הוה לשרת בצבא, למשל. הרצון לפגוע, להטיל כתם, ויחד עם זאת לא מעט התבטלות עצמית, ויש כאן התבטלות עצמית ורצון לשאת חן בעיני הכול — ויש גם כאלה — — —

בקשר לבעיית המרעה יש לציין כי עם הקמת המדינה היו ברשות הבדואים בנגב כשלושה-עשר וחצי אלף ראשי צאן. כיום מחזיקים הבדואים בכרבע מיל-יון ראשי צאן. גידול זה הוא תוצאה של השיגשוג הכלכלי שפקד ופוקד את הבדואים. צריך לציין שהעדר אינו מקור פרנסה לבדואים בנגב אלא הוא בעיקר רכוש. יחד עם זאת, אזורי המרעה המסורתיים של הבדואים בנגב אינם מסוגלים לשאת כמות כזו של עדרים אפילו בשנה ברוכת גשמים. יש הכרח לצמצם את העדר.

משרד החקלאות מצדו נקט בפעולות שמטרתן לה-קל על מצב העדרים בכך שהוא סיפק מספוא מסובסד בשליש ממחירו על-ידי הממשלה. אני מבקש לציין גם שהדבר לא קרה בשנת בחירות כפי שזה היה מקובל אלא קרה בשנה רגילה לגמרי. משרד החק-לאות אף פתח אזורי מרעה בצפון הארץ בפני עדרי הבדואים.

לאור האמור לעיל אין לקשור את בעיית המרעה לבעיית הסדר הקרקעות, שכן חלק גדול מעדרי הב-דואים רועים צפונה מחוץ לאזור באר-שבע, בדרך-כלל באזורים האסורים למרעה או באזורים שמחוץ לתחום מגוריו של השבט, במקומות שאין להם תבי-עות עליהם. על כן אין לקשור את בעיית המרעה לבעיית ההסדר.

באשר למקרה שצויין, מדובר ב-26,000 דו-גאם שהופקעו לצרכי התעשיה הצבאית. מתוך עש-רים ושישה דוגאם אלה, רק לגבי חמשת אלפים דו-גאם הוגשו תביעות. בסך-הכול התגוררו בשטח שבע-עשרה משפחות. אני יכול לספק לחבר-הכנסת תלמי עדויות הרבה יותר מהמימנות מאלה שהציג כאן, אשר תעדנה באופן מוחלט שאותן שבע-עשרה המשפחות עלו לשטח זה בשנה האחרונה.

מאיר תלמי (המערך):
תבקש שיחקרו גם את העדויות האלה.

תפיס טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
היו שם בתים מימי הטורקים שהרסו אותם. אתה צוחק.

שרי-ההקלאות א. שרון:
אני לא צחקתי אף פעם מגורלו המר של אף אחד, לא של יהודי, לא של ערבי ולא של בדואי. אני צוחק מהצביעות.

תופיס טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הצביעות היא שלך.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הצביעות היא שלך, אתה עושה דברים שהם פש-עים בחוק הבין-לאומי. אתה מדבר על צביעות? כל הנאום שלך הוא צביעות וכזב. כל אחד רואה ויודע מה אתה עושה כבדואים.

שרי-ההקלאות א. שרון:
חבר-הכנסת וילנר, תאמין לי שאתה לא זכאי אפי-לו לתשובה. אבל מאחר ומדברים כאן על אנשים, אני רוצה לומר. לחברי הכנסת: בפעם הראשונה, ללא

חברת כ"ט, ישיבה קי"ב
— הצעה לסדר-היום (תלמי, שרון, גרוסמן, י. שמיר, מוויס) —

דרומית לעיר דימונה, כפי שפורסם ב"רשומות" ביום 1 במאי 1978. בהתאם להחלטה זו הופיעו ב-17 במאי 1978 במפתיע כוחות מטעם הסיירת הירוקה בסיועם של כוחות משטרה ומשמר הגבול לשטח השבטים אביריניא, אל-אעצם ואל-עואזמה, הרסו ארבעים וחמישה בתים שמתגוררים בהם ארבע-מאות וחמישים איש, בזו את תכולת בתיהם: רהיטים, כלי בית, כסף ותכשיטים, השליכו את החפצים הכבדים שבזו ל- בית-הקברות המרוחק מן המקום כעשרה קילומטר.

יש לציין כי בתים אלה נבנו בחלקם הגדול לפני עשרות שנים ויש כאלה שנבנו בתקופת השלטון העות' מאני. פעולות אנשי הסיירת הירוקה, קרי משטרת הרדיפה, אחר ערביי הנגב מאיימות מזה חודשים על חיי ההמונים הבדואים השלווים. נמשכות גם הפעולות הפרובוקטיביות נגדם ונגד צאנם.

בשעות הבוקר המוקדמות של ה-10 במאי 1978 תקפו בהפתעה אנשי הסיירת הירוקה שמונה רועים שרעו את צאנם באזור הנמצא בין קיבוץ רפידים וואדי סלמה, עצרו ארבעה מהם וסילקו את ארבעת הנותרים כדי לקחת אלף ומאתיים ראשי צאן. בעקבות זאת שררה אווירה מתוחה בשבט אביריניע ש- מחו על כך נמרצות.

אנשי הסיירת הירוקה, האחראים על מעשיהם הנת- עבים, מולזלים בזכויות בדואי הנגב, דשים בעקב- הם את החוק ואת צווי בית-הדין, ויש להוסיף על כך פעולות גמול רבות לאין ספור המבוצעות בג- ליל, בנגב ובמקומות אחרים.

אנו רואים בתכנית זאת הכוללת פעולות הפ- תעה, הריסת בתים והברחת הצאן, נסיון חדש לשלול מהבדואים ערביי הנגב את אדמותיהם ולסלקם מהן, אך, כפי שאמר נציגם, זהו נסיון הבא להטביע בחור- תם הספק את חוקיות בעלותם על האדמה ולהוציא מידם שטחים נרחבים של אדמות בנייה ופאלחה.

אנו תובעים להפסיק את פעולות ההפקעה ולבטל את כל התכניות שמטרתן לעקור את האזרחים הער- בים מאדמותיהם. אנו תובעים להפסיק את פעולות הסיירת הירוקה ולמנות ועדה פארלאמנטארית שתח- קור מעשים אלה כדי להעמיד לדין את האחראים.

לבסוף, הריני מבקש להעביר את הצעת חבר- הכנסת תלמי לדין בוועדה המתאימה.

ד"ר י. שמיר:

חבר-הכנסת תלמי, אתה מסכים להעביר את הה- צעה לדין בוועדה?

מאיר תלמי (המערך):
לא.

ד"ר י. שמיר:

אנחנו נצביע על ההצעות זו מול זו: להוריד מסדר-היום או לקיים על הנושא דיון בכנסת.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת

— מיעוט

מאיר תלמי (המערך):
אני דוחה בהחלט את כל התארים האלה.

שר-החקלאות א. שרון:
— והנסיון לעשות הון מפלגתי — — —

חייקה גרוסמן (המערך):
— אתה יודע למי אתה מטיף?

שר-החקלאות א. שרון:
מוציאים את הבעיה מכל פרופורציה. שלושים ושבע עת אלפי הבדואים של הנגב הם חלק מאוכלוסיה המ- שגשגת יותר מאשר אחרים במדינת ישראל, בכלל זה האוכלוסיה היהודית. תפסיקו לנסות לתאר את הבדואים האלה כדלים ועניים. הבדואים בנגב מח- זיקים היום ברוב הציוד הכבד שיש בנגב, זו אוי- לוסיה משגשגת ופורחת. את הבעיה לא הבדואים מעלים. הבעיה אינה בדואית. הבעיה היא היהודים שאינם מבינים את הנוק שהם גורמים בהעלאת הבעיה ללא הרף.

מאיר תלמי (המערך):
בזה אתה צודק.

שר-החקלאות א. שרון:
נאמנות למדינה, חבר-הכנסת תלמי, אינה נותנת ולא תתן שום זכות להפרות חוק וסדר. נאמנות למ- דינה זו חובה בסיסית של כל אחד מאתנו והיא לא תתן לסקטור זה או זה את הזכות להפרת חוק וסדר. נאמנות זה דבר מוחלט, וכל אחד מאתנו חייב בזה. מדינת ישראל נוהגת במיעוטיה בהגינות, כך היא נוהגת ביחס לבדואים וכך היא תנהג, בהגינות ובת- קיפות ובעדינות, לשמירת החוק והסדר.

אני מציע להוריד את ההצעה מסדר-היום.

ד"ר י. שמיר:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מוויס, להצעה לה- עביר את הנושא לדין בוועדה.

הנא מוויס (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
(תרגום דבריו מערבית)

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, ההסתע- רות האווילית של השלטונות על ההמונים הערביים ומדיניות הדיכוי הלאומי המחרפה נגדם הולכות ומת- גברות בכל יום ויום. אנו סבורים כי מדיניות זו עומדת למכשול בפני האפשרות להקים יחסים טוב- עיים וחברתיים למען דו-קיום פורה וקונסטרוקטיבי בין ההמונים הערביים והיהודיים. ההורנו בעבר ואנו מזהירים גם היום מפני דרך בלתי דמוקרטית זו כלפי ההמונים הערביים.

עוד משנותיה הראשונות של מדינת ישראל סוב- לים האזרחים הערבים בנגב ממדיניות הדיכוי הל- אומי, הבאה לידי ביטוי בניסיונותיהם של השלטונות להפקיע את אדמותיהם בכוח, אכן, בפני מצב כזה עומדים בדואי הנגב, באחרונה נחרבו הפשעים הפר- איים אשר השלטונות ביצעו בצורות שונות נגד האז- רחים הערבים.

האחרונה בתכניות אלו היא החלטת שר האוצר להפקיע עשרים ושישה אלף דונאם באזור הנמצא

י"ו אייר תשל"ח (24 מאי 1978) —
 הצעה לסדר-היום (י. שמיר); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (י. שמיר, יעקבסון) —

דר-היום. עכשיו נצביע על ההצעה להעביר את הנושא
 לדיון בוועדה.

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
 בסדר-היום של הכנסת — רוב
 ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של
 הכנסת נתקבלה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה
 לא נתקבלה.

הי"ר י. שמיר:
 אני מבין שהרוב הוא בעד הורדת ההצעה מס-

ו. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

ריאה ראשונה, הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 7),
 תשל"ח-1978.

הי"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, אני מודיע שההצעה לסדר-היום על
 "תופעות חריגות בהתייחסות כלפי חיילים בצה"ל" תר-
 בא לדיון בישיבה הקרובה. הישיבה הקרובה ביום שני
 בשבוע הבא בשעה 18:30. ישיבה זו נעולה.

הי"ר י. שמיר:
 כעת נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שול-
 חן הכנסת.

פגן מוכיר הכנסת ש. יעקבסון:
 ברשות יושב-ראש הכנסת הנני מתכבד להודיע כי
 הונחה היום על שולחן הכנסת מטעם הממשלה, לק-

הישיבה נעולה בשעה 16:05.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות ק"י-קי"ב

- א. אזכרה ליעקב ריפתינ ז"ל.
- ב. סקירת שר העבודה והרווחה על פעולות משרדו ודיון.
- ג. הודעת הממשלה על פעולותיה לשיקום משכנות העוני.
- ד. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 19), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- ה. חוק בנק ישראל (תיקון מס' 10), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- ו. חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 5), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- ז. חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגן ניו) (תיקון מס' 2), תשל"ח-1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ח. חוק הבחירות לכנסת התשיעית (הוראת שעה) (תיקון), תשל"ח-1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ט. החלטות בדבר אישור הוראות בצווים:
- 1) צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה על חמרי דלק) (תיקון), תשל"ח-1978;
- 2) צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 8), תשל"ח-1978;
- 3) צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 10), תשל"ח-1978;
- 4) צו תעריף המכס והפטור (החלפת התוספת) (תיקון טעות), תשל"ח-1978;
- 5) צו מס קנייה על טובין (תיקון מס' 5), תשל"ח-1978;
- 6) צו מס קנייה על שירותים ושיעורו (תיקון), תשל"ח-1978.
- י. שאילתות ותשובות.
- יא. הצעות לסדר-היום.
- יב. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- יג. דבר הכנסת בשבוע הזדהות קהילות ישראל עם מאבקם של יהודי ברית-המועצות ואסירי ציון - הצעת קבוצת חברי כנסת.
- יד. העדר רופאים בירוזם - הצעת חברי-הכנסת י.ז'. אמיר, ת. טובי, ר. מילוא ושל שטרן-קטן.
- טו. אחזקתם של בתים משותפים - הצעת חברי-הכנסת מ. סבידור.
- טז. השביטה בצי הסוחר - הצעת חברי-הכנסת מ. אלגרבלי, י.ז'. אמיר, מ. כהן מ. פעיל, ושל שטרן-קטן.
- יז. אי-ביצוע מדיניות פיזור האוכלוסיה - הצעת חברי-הכנסת מ. קצב.
- יח. חוק המועצות החקלאיות (עונשין), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 21), תשל"ח-1978 (קריאה ראשונה).
- כ. הצעת סיעת מחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה.
- כא. חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 7), תשל"ח-1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות ק"י-קי"ב

280. ע. נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי): מניעת חינוך לאכזריות במלחמות שוורים.
281. נ. פרי (המערך): האמרה בלתי מבוקרת ביוקר המחיה, בשיעור של 5.5%, בחודש אפריל.
282. י. רום (הליכוד): הצורך בהמשך הייעול ושיפור המינהל בממשלה וברשויות המקומיות.
283. ש. מרס (המערך): הצורך בדיון מדיני.
284. מ. תלמי (המערך): עתיד הבדואים בנגב.

ג. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות היטלים

- בהתאם לתקנה 3 לתקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשי"ח-1958¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה על חמ

¹ ס"ח תשל"ח, עמ' 48.

² ק"ת תשל"ח, שיעורי מק"ח 223, עמ' 629.

ד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שי- תעריף), תש"ט-1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס'

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ח, שיעורי מק"ח 224, עמ' 633.

ה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 10),

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ח, שיעורי מק"ח 225, עמ' 638.

ו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בתיקון טעות לצו תעריף המכס והפטור (הח-

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ח, שיעורי מק"ח 215, עמ' 103; תשל"ח,

שיעורי מק"ח 224, עמ' 634.

ז. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה על טובין

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (טובין ושי- רותים), תשי"ב-1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על טובין (תי-

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 334; תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.

³ ק"ת תשל"ח, שיעורי מק"ח 225, עמ' 639.

ח. החלטה בדבר אישור צו מס קנייה על שירותים ושיעורו

בהתאם לסעיף 3א לחוק מס קנייה (טובין ושי- רותים) תשי"ב-1952¹, מחליטה הכנסת לאשר את הוראות צו מס קנייה על שירותים ושיעורו (תיקון),

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 334; תשכ"ב, עמ' 44; תשל"א, עמ' 8.

ט. הצעת חוק לתיקון דיני הכנסת, תשל"ח—1977*

(הצעת חבר-הכנסת א. רובינשטיין)

1. תיקון סעיף 1
 - (א) לסעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א—1951 — להלן — החוק העיקרי, בסעיף של סעיף קטן (א) תיווסף פסקה זו:
2. תיקון סעיף 4
 - לסעיף 4 סעיף קטן (א) ייווסף: בסופה. "הוראה זו לא חלה על עבירות המנויות בפ"קודת התעבורה".
3. תיקון חוק שכר חברי הכנסת
 - לחוק שכר חברי הכנסת, תש"ט—1949, ייווסף סעיף 11:

ד ב ר י ה ס ב ר

כן מאפשרת ההצעה לתבוע חבר כנסת בתביעה אזרחית על הוצאת לשון הרע על דברים שאמר מחוץ לכנסת, וזאת בהתאם לעקרון המקובל בפארלאמנטים רבים, על-פיו מוגבלת החסינות לדברים הנאמרים ב"בית-הנבחרים".

הצעת החוק קובעת גם כי חבר כנסת, הנעדר מהארץ שלא בשליחות ממלכתית בתקופה העולה על 4 שבועות, לא יהיה זכאי לחשלוֹם משכורת. על-פי החוק הקיים, חייבת הכנסת לשלם משכורת לחבר הכנסת וחבר הכנסת חייב לקבל משכורת גם אם הוא נמצא בחוץ-לארץ במשך תקופה ממושכת לצד-כיים פרטיים. גם תופעה זו זכתה לביקורת ציבורית קשה.

"חסינות זו לא תעמוד לחבר הכנסת בתביעה אזרחית לפי חוק לשון הרע, תשכ"ה—1965, לגבי דברים שאמר חבר הכנסת מחוץ לכנסת".

הוספת סעיף קטן ד

(ב) אחרי סעיף קטן ג יבוא:

"(ד) חבר הכנסת ישא באחריות פלילית ואזרחית לגבי העבירות המנויות בפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"ו—1966".

חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם מעניק לחברי הכנסת חסינות חסרת תקדים בהיקפה ובממדיה. חסינות רחבה זו היתה מוקד לביקורת ציבורית. שני יועצים משפטיים לממשלה לשעבר מתחו ביקורת על היקפה המוגזם של החסינות. משפטנים אחרים הצטרפו לביקורת זו. גם בעתונות הושמעה ביקורת קשה על החסינות הפארלאמנטאית כאשר חלק ניכר מן הביקורת מופנה אל חסינות חברי הכנסת בענייני עבירות תנועה. הנסיון גם מוכיח כי לעתים מחפה החסינות הרחבה על פגיעה בשמה הטוב של אדם, שאין לו אפשרות לתבוע לדין את חבר הכנסת הפוגע בו.

הצעת החוק מטירה את החסינות בענייני תעבורה הן במובנה הענייני והן במובנה הפרוצדוראלי. כמו